

ప్రభావతీప్రద్యున్నము.

ఇది

రాఘవపాండవీయ కళాప్రాసాదయాది కావ్యమాలనా
రచియించిన మహాకవి యగు

పింగళి - సూరనార్యుని చే

విరచితమైనది.

చెన్నపురి:

శ్రీ చింతామణి ముద్రాక్షరశాలయండ్ల

ముద్రింపబడినది.

1901.

ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము.

ప్రథమాశ్వాసము.

ఉ. శ్రీమదుమామహేశు లతిచిత్రవిలాసులు దాద్యమున్ వియో
గామితచింత నొండొరులకై సగమాటలు నిచ్చుఁ దెల్పుకాం
తామహిమంబుచేఁ జెఱునగంబుగ నొక్కయొడ ల్ధరించున
త్రేమపుదంపతు ల్కృతిపతిం దనరింతురు గాతఁ గీర్తులన్.

౧.

ఉ. అంగజహేతుకంబు లరయ నిధునంబులప్రేమ లిట్టివో
నంగజాతల్లిదండ్రు లగునట్టియనన్యసమానహర్దసం
సంగు లనాదిదంపతులు సత్కృప నిత్తురుగాక సౌఖ్యము
ల్పింగలిసూరధీరవరుబిడ్డకు మాయమరేశమంతరికన్.

౨.

చ. అమలనవీనహైమనిజయానగరుద్భుతిఁ బ్రోచునద్యపు
ర్విమలరుచిన్ స్వభక్తులకు వెండియుఁ బైడియుఁ గీర్తియు న్సతే
జము నెపు డప్పుడే యొనఁగు నర్గనిధానముఁ దాల్చియున్నయ
ట్లమరెడువాగ్విధాత లమరామ్యున కిత్తురు నిత్యసౌఖ్యముల్.

౩.

వ. అని సకలభువనప్రవర్తనహేతువు లైనపురాతనమిథునంబులం గొనియాడి.

౪.

గీ. ఆదికవులఁ బ్రాచీతనవ్యాసమునులఁ దలఁపులోన భజించి యత్యంతసరస
మగుప్రభావతీప్రద్యుమ్న మనుప్రబంధ! మాచరింపుచు నొక్కనాఁ డాత్మలోన.

మ. జనము లైచ్చుఁగ మున్రచించితి నుదంచద్యైఖరిం గారుడం
బును శ్రీరాఘవపాండవీయముఁ గళాపూర్ణోదయంబు న్నటికన్
దెనుఁగుంగబ్బము లెన్నియేనియును మత్స్యతాదివంశాభివ
ర్ణన లేమిం బరితుష్టి నా కవి యొనర్పం బాల వత్యంతమున్.

౫.

క. తండ్రియు సుతులకు దైవం! బండ్రు గదా వేదవాదు లది వినియును నే
వీండ్రును వాండ్రును బలె మాతండ్రిఁ బరమపూజ్యుఁ గాఁగఁ దలఁపమి తగునే.

మ. గయలోఁ గాశిఁ బ్రయాగ శ్రీగిరిని గంగాద్వారనీలాచలో
జ్ఞయినీద్వారకలం దయోధ్య మధురన్ సంస్తుత్యపుణ్యస్థలా

- గ్రిహత స్వేండియు మించునైమిశకురుత్తేత్రాదులం దర్పణ
క్రియచే నాపితముఁ డెట్టిన యొనర్చెం దండ్రీ కాహ్లాదమున్. ౮.
- క. ఏనుం బిశ్యపూజన నాచే నైన ట్లెని యైనఁ జేయఁగ వలయున్
గానఁ గృతి యిచ్చి పేదిని! పై నిలుపుదు నతనికి ర్తిఁ బరమేశుకృపన్. ౯.
- వ. అని నిశ్చయించి ప్రభావతీప్రద్యుమ్నంబు మద్గురుం డైనయమరాఘాత్యునిపేర
నంకితంబుగ రచియింపం గడంగి తత్కావ్యలక్ష్మీముఖంబునకుం దిలకాయమానంబుగ
నావంశావతారం బభివర్ణించెద. ౧౦.
- గీ. గంగఁ దనదుపేర గౌతమీనామవిఖ్యాతిఁ బరఁగఁ దెచ్చె భూతలమున
కేమహానుభావుఁ డామునిసింహుఁడు! గౌతముఁడు తపోధికతఁ దలిర్చు. ౧౧.
- ఉ. వాదన గెల్వ లేక పురవైరి లలాటముకన్నఁ జూపఁ దా
బాదమునందుఁ గన్న ప్రతిపక్షతఁ జూపెను శాస్త్రమున్ బ్రమా
ణాదిపదార్థతత్వోకథనాత్మకమున్ రచియించె నాత్మనం
పేదముకై మును లుక్కులపవిత్రుని గౌతముఁ బోల నేర్తురే. ౧౨.
- క. ఆగౌతమగోత్రంబున! నాగమనిధి పుట్టె గోకనామాత్యుఁడు స
ద్భోగక్షేత్రస్వామ్యున! మాగతిఁ బింగలిపురాంకుఁడై యతఁ డొప్పెన్. ౧౩.
- ఉ. పేర్వెలయంగ నాఘనుఁడు పింగలిగోకబుద్ధోత్తముండు గం
ధర్వి నొకర్తుఁ బేకి యనుదానిని దాసిఁగ నేరె యోగితా
గుర్వనుభావుఁడై నెరపె గోపకుమారునిఖడ్గపర్ణనం
బర్వపునిందువెన్నెలలపై నెఱిఁ జూపెడుకీర్తినంపదన్. ౧౪.
- ఉ. సంతతి లేక మున్నతనిజాయ సభక్తిని సూర్యసేవ య
శ్రాంతముఁ జేయఁగా నతఁడు సద్విజుఁడై కల వచ్చి దొండచె
ట్టింతికి నిచ్చి బాల ఫలియించును నీ కిది ప్రోది చేసికొ
మైంశయు నంచుఁ బల్కె నట యింతయు నాకల గాంచి ధన్యయై. ౧౫.
- గీ. నకలదిశలకు శాఖోపశాఖ లిడుచుఁ! బొదలి ఫలియించుదొండయుఁ బోలి ప్రబలి
యాత్తసంతతి పుత్రపౌత్రాదిబహుపారంపరల నొప్ప వెలసె భర్తయును దాను. ౧౬.
- మ. తరముల్నాల్గయి డెందు నెందు నగుఁ దత్తద్ద్రామనామంబులన్
బరఁగున్ వంశము లెల్లఁ బూర్వపునిజప్రఖ్యాతి మాయంగ నే
మరుదో పింగళినామ మందుఁ జిరకాలావానులై యున్నను
భీరతన్ గోకనమంత్రవంశజులకున్ జె న్నిందు మిన్నందుచున్. ౧౭.
- ఉ. రంగుగ గౌతమీపరిసరంబులఁ గృష్ణకెలంకులన్ ఘనుల్
పింగళిరామయాదులు లలిం బలనాటను బాకనాటనుం

లింగలిగాదయాదు లిటఁ దెంపు వహించినయన్న దాదు లా

పింగలిగోకమంత్రయిలువేరనె చాలఁ బ్రసిద్ధు లెల్లచోన్.

౧౮.

వ. అది య ట్లుండె నమ్మహావంశంబునందు నన్నజనకజనీజీవంతికాత్యంతకమనీయం
దైవశాఖావిశేషం బెట్టి దనిన.

౧౯.

క. గంగయ నా వెలయుచు శుచితం గడు శోభిలై నొకఁడు తద్వంశములో

గంగ యనా వెలయుచు శుచితం గడు శోభిలై దదూర్జితయశఃశ్రీయున్.

౨౦.

క. మాంగల్యశోభి యగునా! గంగయకును ముగుసు వంశకరు లైరి సుతుల్

రంగత్కిర్తులు మహి నెన్నంగ స్సారనయుఁ గుప్పనయు రామనయున్.

౨౧.

క. కనియెన్ గుప్పన సూరన! యనుపుత్రుని నతనిపుత్రు లగుబానయ భ

ద్రన కుప్పార్యుల కాత్తజ! ల నేకు లెఱ్ఱయ్య పాపయాదులు ప్రాజ్ఞుల్.

౨౨.

క. జనియించెను రామనకుం! దనయుఁడు గంగన్న గంగనకు గాదన గా

దనకుం బెద్దయ మొదలుగ! ననేకు లీగతిఁ దదన్వయము శోభిల్లున్.

౨౩.

గీ. ఇట్లు పుత్రపౌత్రాదుల నెనఁగునట్టి సోదరులు దన్ను మిక్కిలి నాడరింప

నలఘుసాద్గుణ్యసౌభాగ్యకలితుఁ డగుచు! గంగనామాత్యసూరయ కరము వెలసె.

ఉ. పింగలిగంగమంత్రవరుబిడ్డకు సూరనకుం బదాబ్జరే

ఖం గలకాంతికే వలచి కైవస మయ్యెను రాజ్యలక్ష్మి దా

బంగరుకామకుంచెలును బల్లకియు న్నొద లైనయాత్తన

ర్వాంగసమృద్ధితోడ సిరి కంబుజరేఖలప్రేమ వింతయే.

౨౪.

శీ. సూరనిభుఁ డైనపింగలినూరవిభుని! దొరయఁ బోఁ దొరుఁ డలవేల్పుదొరయ కాని

యతనిదానము సిరికి నియతనిదాన! మర్థు లప్పదు దానసమర్థు లైరి.

౨౫.

క. సూరయమంత్రికే గలిగెను! సూరయమంత్రియ యనంగ సుతరత్నము కం

తీరవమున కెందును గం!తీరవము జనించునట్టినియమము దోఁపన్.

౨౬.

ఉ. సూరయసూరమంత్రి కతిశుద్ధిఁ దలిర్చినయక్కమాంబయం

దొరను లుడ్చువించిరి మహాత్ములు నల్వరు సజ్జనస్తుతో

దారగుణాభిరాము లయి యన్నయభవ్యుఁడు సూరసూరియున్

ధీరుఁడు వల్లశౌరియును నీతయశస్కుఁడు లింగనార్యుఁడున్.

౨౭.

వ. వారిలోన.

౨౮.

క. వల్లయమంత్రికే బుత్రుఁడు! పుల్లయమంత్రి యనఁ బుట్టె భువి లింగన కు

త్సల్లయశుఁడు సూరయయును! సల్లాలితనీతి యక్కసచివుఁడుఁ దనయుల్.

౨౯.

క. వారలకు నగ్రజుం డగు! సూరయసూరప్రభుండు సుకవిత్వనదా

చారశివభ క్తివినయో! దారత్వాదులఁ బ్రసిద్ధతముఁ డై మించెన్.

౩౦.

- క. వేడుక నాయన పెండిలి యాడె వెలగలేటియమరనామాత్యనుతన్
ప్రీడావతులందును గొనియాడం దగినయమలాంబ నఖిలగుణాధ్యక్ష. 32.
- క. అమలమహాగుణనిధి యాయమలమ హరిప్రకారయశమునఁ దనరెన్
గమలాలయానరస్వతు్యమ లాలలితాంగిఁ బోల్చి నొనరెడుగరితల్. 33.
- ఉ. ఆయమలప్తయందును గృహస్థశిరోమణి నూరశౌరి య
త్యాయతశీలరం గనియె నాత్మజాల స్తుగురన్ నుధీజన
ధ్యేయగుణప్రశంసు నమరేశ్వరమంత్రని ధర్మనిర్మలా
పాయని మల్లనామ్య నతిభవ్యత మించినయక్కధీరునిన్. 34.
- వ. అందు. 35.
- క. ఇమ్ముగ నుదయించిరి జన! నమ్మతుఁ డగుమల్లనకును జగ్గవ యనఁగాఁ
దమ్మయ నూరయ్య చిన్నయ! తిమ్మయ లనఁ బరఁగునుతులు ధృతిబలసహితుల్. 36.
- క. అమల్లనకును జన్నమ!చే మంత్రుల కెల్ల గుణవిశేషంబులచే
భూమిన్ జ్యేష్ఠుఁ డనంగ మ!హామహిమాదాత్యుఁ డమరనాత్యుఁడు వెలసెన్. 37.
- సీ. చిటుమనఁ దెచ్చి రాచటిక మిచ్చినబుద్ధోత్తముఁ డేవధూమణితాతతండ్రి
యనవరత మునికి నాయూరిపేరఁ దా వెలయుకేసయ్య యేవెలఁదితాత
యన్నయ బాపయ్య లగ్రజానుజాలుగాఁ బరఁగుభావయ్య యేగరితతండ్రి
జయనయోన్నతులు కొండయరాఘనాత్యు లేనతి కన్నదమ్ములె నుతులు గనిరి
పృథివి నేపురంధ్రపెదతండ్రికొడుకు సత్కిర్తిశోభితుండు కేసవిభుఁడు
తనరు నేగుణాధ్యపినతండ్రినుతుఁడు గంగయ్య బహునహోదరాంచితుండు. 38.
- గీ. రమ్యగుణనిధి యన్నమ్మ రాచపూడి! గణపతినుపుత్రి యేసాధ్వీకన్నతల్లి
యట్టియంబమ్మఁ బింగలియమరమంత్రి! పెంపు నింపును మెఱయంగఁ బెండ్లియాడె.
- గీ. అనఘసౌభాగ్యవర్తనార్ధాంగలక్ష్మీ! పింగలియమరామాత్యునర్ధాంగలక్ష్మీ
యంబమాంబిక భోగభాగ్యముల మరునియంబకును నంబికకు సాటి యనఁగ వెలసె.
- క. ఆజంపతులకుఁ బుత్రులమై జనియించితిమి నూరనాఖ్యుఁడ నేనున్
బ్రాజితమతి యమలార్యుఁడు! రాజితబోధార్థనాభిరతుఁ డెఱునయున్. 39.
- క. స్తోత్రముల కయ్యె నమ్య!కృత్రము క్రీరాచపూడిగంగనయును దౌ
హితులు గలుగఁగ వంశపావిత్రం బామిధున ముభయవిధనంతతులన్. 40.
- క. అక్షయగుణవిభవైత! దృక్షకులోత్తంసునకు సదృక్షవిదూర
ప్రేక్షాసిలలితధర్మసూరక్షంసునకు నురురుచిధురాహంసునకున్. 41.
- క. గౌతమగోత్రునకును బ్రాఖ్యాతాప స్తంబనూత్రయాజుపశాఖా
ధీతిపవిత్రునకును లో! కాతిగవశితాజితాంతరామిత్రునకున్. 42.

26191
2-2-12

క. పృథులకాశీనేతు | ప్రథ నిడుమాసూరికృష్ణరాయసముద్ర
ప్రథితాగ్రహారభోగా | తిథేయనిజనంతతిప్రతీతాత్తునకున్. ౪౫.

క. గంగాశుచివృత్తికి నభి | పంగానాఘాతనీతినంపత్తికి న
న్నంగళగుణపాత్రునకును | బింగళిమూరప్రధానిప్రియపుత్రునకున్. ౪౬.

క. శ్రీమద్రాజేంద్రగురు | స్వామిస్థిరవంశకలశజలనిధిసోమ
త్సోమరాధ్యకృపాల | భామలశివభక్తిశోభితాచారునకున్. ౪౭.

క. అమలాంబానందనునకుఁ | గమలాంబాగురుసమానఘనధైర్యునకున్
గమనీయమనీషివ్యుప | గమనీయున కంబమాంబికారమణునకున్. ౪౮.

క. మజ్జనకున కర్చితధీ | మజ్జనకునకు నభినుతినమార్జితమాయో
న్నజ్జనకున కమలచిదవ | మజ్జనకున కమృతరసనిమజ్జనకునకున్. ౪౯.

క. అమరామాత్యున కురుమ | త్యమరామాత్యున కజోపయమనకృతీర్థో
ద్యమరామాత్యుపమేయా | యమరామాత్యురుగుణోదయయశశ్శీర్షికిన్. ౫౦.

వ. అక్షయకీర్తివైభవాభివృద్ధి | యగునట్లుగా నేను సమర్పింపం బూనినప్రభావతీప్ర
ద్యుమ్నంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టి దనిన. ౫౧.

క. శ్రీరమణీరమణీయమ | హూరస్థలుఁ డచ్యుతుఁడు సముజ్జ్వలమహిమన్
ద్వారక నుండఁగ వొకనాఁ | డారూఢాదరత నిండ్రుఁ డవ్యభుకడకున్. ౫౨.

వ. లోకహితకార్యపర్యాలోచనంబునకై చనుదెంచువాఁడు నాకంబు వెడలి యాక
నంబున నడతెంచుచున్న సమయంబున. ౫౩.

సీ. ధాత్రీమహాదేవి తాల్చినమున్నీటిమొలనూలిరత్నంపుమొగ పనంగ
జలధి పేరిటిపాఁపతలచుట్టు గలధరిత్రీమూర్తిశివుచిత్రతిలక మనఁగ
నపరదిక్పతి కట్టినట్టిసాగర మనుపుట్టంబుతుదివ్రాతమొగడ యనఁగ
వరుణగోపురబద్ధవార్ధిరోరణమధ్యగుంభితనవపుష్పగుచ్ఛ మనఁగ
వివిధమణిమయగృహదీప్తివిసరవిసర | జోపశోభిత మగుద్వారకాపురంబు
దవులఁ గాన్పించెఁ దనుఁజూడ దైవవిభుఁడు | వేయికన్నులుఁ జాలక వెఱఁగుపడఁగ.

వ. ఇట్లు గనుపట్టునాపట్టణంపుసాంపునకు శిరఃకంపంబు సేయునిలింపవల్లభునింపు
పెంపు పరికించి కించిదుల్లసితవిలోచనంబుల నానహస్రవిలోచను విలోకించి
తదీయరథనూతుం డగుమాతలి యిట్లనియె. ౫౪.

క. ఏమీ యిది దేవరకను | దామరలకు నింతవెఱఁగు దలకొలిపెడు నే
యే మనఁగ నహహ నాక | స్వామికి నబ్ర మగుప్రోలు వనుమతిఁ గలిగెన్. ౫౫.

- క. జడనిధి యనుతెరమబుఁ గటు వెడలి నిలిచినట్టియాటవెలఁదియపాలెం
గడు నింపులు గులుకుచుఁ దనఁ రెడు నీపురలక్ష్మీ యవధరించితె యధిపా. ౫౭
- క. వడమట సంభోరాశియుఁగడమదిశల వనచయంబుఁ గప్పారఁగఁ దా
నడుమఁ బురలక్ష్మీ గనుపఁ బైదు హరియరమున నుభించుతీని దలిర్పక. ౫౮
- ఉ. దోహదధూపధూమములతోఁ గనుపపైదుతత్పురీవన
వ్యాహము నోనకు స్తవిబుధోత్తమ చూచితె యింబుపానకా
తూహలలంబమాననవతోయదరాజివిరాజితాబ్ధినం
దేహనితాంతకందశనడిపిల్లనెపుడీ నేపుఁ జూపెడుక. ౫౯
- ఉ. భోగపుఁజట్లు కోటలుగ భూరికిరీటనముజ్వలత్ఫణా
పూగము సౌభబృందముగ భోగికులేంద్రుఁ డుపేంద్రుఁ బాయ లే
కీగతిఁ దాను వచ్చి భజియించెనొకో యవతార మంచుఁ జే
తోగతి నాకు నెంతయును దోచుచు నున్నది నిర్జరేశ్వరా. ౬౦
- మ. అవచూషోపలదీప్తిచిత్రితములై పూర్వ్యాగ్రవిన్యస్తకే
తువులం దేర్పడ కొప్పె నప్సరముపైత్రోవక మొగు శ్చేగి యిం
ద్ర విలోకించితె యెంత నేల చనియేర్పాటయ్యె హానమ్మరా
దవి కాలాగరుధూపధూమతతులో యభ్రంబులో యిప్పుడుక. ౬౧
- చ. హరిహయ చూడుమా తెలియు టబ్రముడగ్గజీ చూచి కాని యాం
గిరనుని కైన నల్లయది కెంపులమేవలతోడివిస్ఫుర
నరకతకుట్టిమస్థలియొ మవ్వపులేఁజిగురాకు కెంపుము
మ్మరమునఁ దేజరిల్లు నెఱమామిడిమ్రాఁకులతోడితోటయో. ౬౨
- నీ. కలభాతకేళినగంబు గాఁబోలును దనరుచున్నది శంభుశనువులీల
ఘనపుష్పచాంపేయవనరాజి గాఁబోలు నేలుచున్నది పులితోలుసిరుల
హరినీలసోపాననరణి గాఁబోలును బగటుచున్నది నల్లపాఁపపేరుఁ
బవడంపుటలువసౌభాగ్యంబు గాఁబోలుఁ జాటుచున్నది జటాజూటరుచిని
నరసి గాఁబోలుఁ గ్రాలెడు సురనదిగతి నోడ గాఁబోలుఁ బోలెడి నుడుపలికళ
ననిమిషాధిప చూచితే యల్లపసిఁడి కోటనడిమిశృంగారపుదోటలోన. ౬౩
- నీ. ఆలోలశైవాలజాలలాలిత్యంబు జంగమోద్యానవేషము వహింప
రంగడుత్తుంగతరంగనంఘాతంబు నడగోటలతెఱంగు నడుపుచుండ
డిండిరమండలాఖండసౌభాగ్యంబు చరసౌధచయవిలాసము భజింప
శ్రీకరశీకరాస్తోకప్రవర్ణంబు కాసుకముత్యాలకరణిఁ బరఁగ

నగడితలు తత్తద్దాశోపయాతవాత | వశతచేత శేతత్పురవర్యపర్య
పాననాశాననానీతపరపురీప | రంపరాలీల నెఱపెడు నింపుమీటి. ౬౪.

క. పడమటియది సాగర మని | యెడుతద్జ్వలమాటఁ దక్క శేతత్పురి న
ల్లడలందుఁ బరిఘులెవ్వియొ | జడనిధి యెయ్యదియొ తెలియ శక్యమె ప్రజకున్. ౬౫.

చ. తను ధరణీతటిద్విహృతిధన్యవనావళి యింత మీఱుటల్
కనియను మేఘు మిచ్చటి కలజ్జతఁ జేరెడుఁగాక చేర కే
గినను గొఱుత యేమి పురికిం బువుఁదేనియసోనకాలువల్
జనములపైనుపంటలకుఁ జాలవె యెన్నటి కైన నెన్నఁగన్. ౬౬.

ప. అని యివ్విధంబున రథికసారథులు తత్తద్వస్తునందర్శనసమయసముచితవచోరచనల
విశోదించుచుం గొంతదవ్వున నయ్యుర్వికి డిగ్గి యన్నగరంబు చేరం జనునంత నతని
రాక విని వనజోదరుండు ప్రియనహోదరుం డగుసాత్యకిం బిలిపించి యద్దివిజవల్ల భు
నెదుర్కొని తోడితెచ్చుటకు నియోగించిన నతండు సముచితపరివారసమన్వితుండై
యెదుర్కొని తోడ్కొని చన వేడ్క లిగురొత్తుచిత్తంబున నద్దేవోత్తముండు నూత్ను
గారుత్తత స్తంభసంభృత భేవావలంబిరంభాతయవిభూషితగోపురపార్శ్వభాగం బగుత
త్పురంబు ప్రవేశించి యుభయపార్శ్వ సాధపీఠికాధిరూఢ పౌర్ణిధవిలాసి నీకటాక్షుని
వహబహుగుణీకృతమార్గతోరణుం డగుచు వారిజనాభుమండిరద్వారంబు చేర నరిగ
నతండును మగ్రసేవననుదేవనంకర్షణగదాక్రూరప్రముఖులతోఁ గత్యంతరంబులు
గడచి యెదురు పచ్చి తత్ప్రవేశవిధానంబు యథోచితంబుగా నడపి పరస్పరార్హ
సంభావనంబు లస్తంభసంభ్రమసంభృతంబు లై జరగునంతఁ గుశలప్రశ్నంబుఁ గావిం
చిన నద్దివిజనాయకుండు జనార్దనున కిట్లనియె. ౬౭.

గీ. ఇపుడు నీదర్శనం బనియెడుకుశలము | కలిమి ప్రత్యక్షమే చెప్ప వలదు కృష్ణ
యటమటముగాక యటమునుపటికుశలము | నఖిలవిదుఁడవీ వెఱుఁగనియదియఁగలదె.

క. ఐనను నాచేతను వినఁ | గా నభిమత మయ్యె నేని కమలాదర నీ
కే నెఱిఁగించెద విను మవ | ధాసముతో మన్ననోవ్యధాభర మెల్లన్. ౬౮.

చ. తపమున వజ్రనాభుఁ డనుదైత్యుఁడు బ్రహ్మఁ బ్రవక్తుఁ జేసి వ
జ్రపురి యనంగ నొక్కనగరంబును మేకుపుపొంత మారుతా
తపములకు న్నిజాసుమతిఁ దక్కఁ బ్రవేశ మొనర్పరానియ
ట్టిపనఁ దనర్చుదానిని ఘటించి యతం డొనఁగన్ బ్రదీప్తుఁడై. ౭౦.

ప. యథేష్టవైభవోపభోగంబులం బ్రవర్తించుచు. ౭౧.

ఉ. ఆతఁడు మొన్న నున్నతమదాంధత దాడిగ నేగుదెంచి యా
పోతర మేమి చెప్ప వసుఁ బూరికిఁ గైకొన కప్పకోవధూ
వ్రాతనిశాతపాణిరుహవారినలాలసనవ్యపల్లవం
బై తనరారునందనమహావనిలో విడియించె సేనలక.

సీ. దనుజాధిరోహతాడనభంజనాదుల కోర్పునే కల్పవృక్షోత్తమమ
కోష్యపర్యుషితమనువ్యమాంసంబులు పూనునట్టివియె సంతాన!
దానవద్విపలుటాలానతాదురవస్థ సైరించునే హరిచందనములు
మనుజభాదిస్వేదమలినవస్త్రాదులు చాల్చుఁ బాలివియె మందారః
నందనమ్మునకును వజ్రనాభదైత్యుఁ డపుడు చేసినకష్టపాటబ్జన
యిపుడుఁ దలఁపునఁ బాటిన హృదయమునకు నధికతరమైనపరిః

గీ. వాని కెదిరించి పోర జేవతలబోన నెవ్వరును జాల రిది బ్రహ్మ
వరములోపలియదియ పంకరుహనాభ మదికలఁకఁజేసి మునుచేడ

వ. కావున వానిచేత లన్నియు నప్రతిహతంబు లయి సాగుచుండె
న్నతియును విచారించుకొని యద్దురాత్తునకు.

గీ. అక్కచెలియండ్రసంతాన మైనయట్టి మనకు మనలోన నింత
వలదు మాపల్కు నీవు నీపలుకు మేముఁ జేసి బ్రదుకుట మేలు

వ. కొంత శాంతసంరంభంబుగా మఱియు నప్పటితీరిమికొలంది
తీకంబు నెరఱుచుం బట్టణంబులోనికి రప్పించి వానికి వానిసే
విడుదులు పాలుపెట్టించితి మట్టినమయంబున.

సీ. తన కులుపా చాల దని మిట్టిపడఁగ ననామధేయపుడైత్యునకు న
తనవిడిదికి రంభ ననుపవై తని తిట్టుకొగ్గాడియసురకుఁ గేలు మొ
తనకుఁ బెద్దతీకంబు మును సేయ వని దూఱునధమరాక్షసునకు
తన కమృతముఁ బోసి యనుప వంచునదల్పఁ బినుగురక్కసునఁ
పంకరుహనాభ యేబడ్డపాటు లరయ నెందు నెవ్వరుఁ బడరి
నెంతపాపంబు చేసినజంతువొక్కొ యండ్రుఁ డగు నని యపు

ఉ. వారిజశీత్రయే నిపుడు వచ్చుచు నుండి యలొకికాద్భుత
శ్రీరుచిరత్వదీయనగరీగరిమాతిశయావలోకలీ
లారనదూరధూతనకలవ్యధచిత్తుడ నై యథాపురా
కారత నీకుఁ దోఁచెదనొకాని తనుద్యుతిఁ బాసితిం బామి.

వ. అది యట్లుండె నవ్విధంబున వివిధోపచారంబుల సంఘటింపఁ జెంపునం బ్రవర్తిల్లు
చుండి యాచండదానవుం డొకానొకనాఁడు నకలసైనికసన్నాహసంపదం బొద
లుచుం గదలి యేతెంచి మదీయమందిరద్వారంబునఁ దనబలంబుల నించి నిలిచి
మాటలాడఁ బని గలిగి వచ్చితి నని లోనికిం జెప్పి యసుపుటయు నేనును దత్ప్రవే
శంబు న్నడుపం దగువారి నియమించితి నప్పుడు. ౧౦.

చ. మెతీయలవంటిరక్కసులు మిక్కిలి లెక్కకు మీటి క్రొవ్వు నే
డైఱయుఁ దలిర్పఁగా వడివడిం దనవెంటనె ద్వారపాలురన్
నేటి చెడ మట్టికొంచుఁ జొర నిర్భరగర్వము నుబ్బు బింకమున్
మెఱయఁగ వచ్చి యాయసుర మించె మదగ్రమహాసనస్థితిన్. ౧౧.

చ. బలిమిఁ దదీయు లప్పుడు నభామునిముఖ్యుల రెట్టఁ బట్టి యా
తలఁ బడవైచుచుం దమకుఁ దామె యవారణఁ వత్తదాసనం
బులు గొని కూరుచుండిరి తపోధనులున్ నురలు న్వేడంగుపా
టొలయఁగ గ్రుక్కుమిక్కు మనకుండి రొదుంగుచు నక్కడక్కడన్. ౧౨.

ఉ. యాచవసింహ నాతలఁపు నప్పుడు వారలపా టొకింత యాఁ
గా దనుదాక లేదు గలఁకం బడఁ జొచ్చె ఖలుండు వీఁడు పెం
వేదఁగఁ జాట్టుముట్టి మము నిద్దఱఁ బట్టిన నేది దిక్కు ప్రా
మాదిక మైనమోస మిది మన్నతి కంచు జనించుశంకతోన్. ౧౩.

వ. ఏ నప్పు డుప్పలిల్లెడుమదికలంక యెఱుకపడకుండ గాంభీర్యంబుఁ దెచ్చుకొని తనకు
వస్త్రాభరణాదినంభావన లొనర్చుటకు వారి వీరిం బిలిచి నియోగించుచు సంభ్రమిం
చుటఁ గనుంగొని యన్నియు వచ్చెం బాలు నిలు మని వారింపుచు నిలిపద్వేషి యిట్లు
నియె. ౧౪.

గీ. వలసినట్లు దివ్యవస్తువు లెల్ల నా, యిచ్చ ననుభవించి వెచ్చపెట్టి
ప్రభుతనైఱప కకట పరుఁ డిచ్చునందాఁక! నెదురుచూచు దైన్య మేల నాకు. ౧౫.

క. నీమంచితనపునటనల! నే మొగమోడుచు నెఱుంగ కిట్లుండితిఁ గా
కేమిటికి నాకు నీదువృధామాధురి యొండు వినుము తగవరి వైనన్. ౧౬.

మత్తకోకిల. ఎంతకాలము నీవు నాకము నేలి తిచ్చట నుండి నా
కంతకాలము నేలఁ బాడి బిడౌజ కశ్యపమానిరా
ట్సంతతిత్వము మీకు దానవజాతికి న్నరి గాదె నీ
వింతయుం గని రాజ్యహీనత నేగు మెచ్చటి కేనియున్. ౧౭.

గీ. ఇట్లు నేనువేని యింద్ర మీరెల్ల నా! చేతిలోనివార చెప్పనేల
యిపుడ పట్టి నిగ్రహించెద నావుడు! నేను నగుచు యాతుధానుతోడ. ౧౮.

- గీ. నిగ్రహముల కేమి నీవును నేము నాన్యోన్యమైత్రీ బొదలునట్టితేఱఁగు
నడపవలయుఁ గాక యెడసి పోనాడుకోదడవె వేగిరింపఁ దగునె యనఁను.
- వ. దానవేంద్రదా నీపలికినట్లు మన మిరుదెగలవారముం గళ్యపుసంతానం బగు
మానయెల్లవివాదంబులు నతండ తీర్చ నర్హుండు గావున నమ్మహామునీంద్ర
నరిగి యతనియెఱుకమీఁద నీకు నాకాధిపత్యంబు నొసంగవలసిన నొస
దొలుత మదీయవచనంబులు విని యిట్టిసైరణ వహించి తది తుదముట్ట నడపక
పెట్టుట నీయట్టిగట్టిదొరకు నుచితంబే తియ్యనినోరం జేఁదు మేయట నా
గా దని మఱియు ననేకప్రకారంబుల నొడంబఱిచి యతనియతివ్యగ్రతకుం
విఘానంబు గానక యే నపుడ యప్పటికి దొరకినబృహస్పతిప్రముఖులు నహా
గా నమ్మహాదైత్యువెంటం గళ్యపుపాలి కేఁగితి నప్పు డప్పరమతపోధనుండు
దీక్షితుండై యున్నవాఁడు గావున మావివాదంబులు నిజయజ్ఞనావసానంబునం
తీర్చుటకు నియమంబు చేసి యాసురవిరోధిని యథార్హస్థాంత్యనాలాపంబుల శ
జేసి యిప్పుడు నీవు నీవజ్రపురంబునకుఁ జను మని యాజ్ఞాపించిన.
- ఉ. ఇం బడరంగ నియ్యకొనియెన్ రజనీచరుఁ డేమిభాగ్యమో
యంబుజనాభ యప్పటికి నమ్మనిసత్కృప నేము నేమి చె
ప్పం బులినోరికండ విడి పడ్డగతిం దలపట్టి చూచుకొం
చుం బెనుచేటు దప్పె ననుచుం దివి కేఁగితి మొయ్య నొయ్యనకొ.
- చ. అడరి మదోద్ధతత్వమున నద్దనుజుం డెపు డేమఱిచి పైఁ
బడునొ యెఱుంగరాదు సురపట్టణరాజ్యసుఖాశ యేర్పడ
న్విడిచితి నింక నీవు తల నిండఁగ నర్థము వోసితేని నే
నడు గటు పెట్టఁగా వెఱతు నచ్యుత నిన్ను నె కొల్చి యుండెదన్.
- వ. అనుటయుఁ గర్ణంబులు మాసికొని వానుదేవుండు.
- ఉ. పాడిఁ దొఱంగఁ జన్నె యొకపట్టునఁ గొల్చెద నంచు నెంతమా
టాడితి సర్వదైవతకులాధిప యోడలు బండ్ల వచ్చు బం
డ్లోడల వచ్చు నొండొరుల కొక్కొకచో ననువైనతావులం
గూడుట యిష్టబంధులకుఁ గ్రొత్తయె యిత్తటి నింత యేటికికొ.
- ఉ. ఎన్నఁగఁ దొల్లి యీకొలఁది యే బలురక్కను లెంద టెంద అ
త్యున్నతిఁ గ్రొవ్వి త్రుళ్ళరు బిడొజ తుదిం జెడి పోరె వాండ్రు నీఁ
డు న్నిజనాశకాలము కడు న్నికటం బగుడు న్నులంగఁ జే
సె న్నిను నింత సత్పురుషచిత్రము నొచ్చిన రిత్త వోవునే.

మ. వసుదేవుం డిపు డధ్వరం బొకటి నిర్వర్తింప నుద్యుక్తమా
ననుఁ డైనాఁ డదియుకొ ద్వదర్థమ కదా నాకేశ యాకార్య మె
ప్పు నమాప్తం బగు నంతనుండియు వరప్రోల్లాసి నాదుష్టరా
క్షసు సాధించుటకుం బ్రయత్నముఁ దగం గావిత మేకాగ్రతఁ.

౯౬.

క. నీవు నుపాయాన్వేషముఁ గావింపుచు నుండు మల్పకార్యం బది గా
దేవెరవునఁ దత్పురి చొరఁ గా వలయునొ యెవ్వ రోర్వఁ గలరో వానిఁ.

౯౭.

వ. అని యింద్రు వీడ్కొలిపి వేడ్క భాసిల్ల వాసుదేవుండు వసుదేవయజ్ఞనిర్వహణ
ధూర్వహుం డయ్యె నంత.

౯౮.

సీ. నిఖిలదేశాయాతన్యపతిభూషాకర్ష రేణుసంపోషితక్షోణికంబు
మహితావభృథలాభ మహిమధన్యత్వభాగ్జలదర్శితాపూర్వసౌష్ఠవంబు
వరమంత్రతంత్రహవ్యద్రవ్యపాద్మణ్యసంభృతానలననౌజ్వల్యకంబు
సన్నతసాన్నాయ్యసౌరభ్యసంపదాడ్యంభవిష్ణుప్రపూతానిలంబు
హూమధూమానురంజితద్యోతలంబు నగుచు వసుదేవునధ్వర మతిశయిల్లె
భవ్యలీలామహాభూతపంచకమున కొక్కొకవిశేష మొనఁగుచు నొప్పుమిటి.

౯౯.

శా. అక్షయ్యం బగుపెంపుఁ దాల్చును దపోయజ్ఞక్రియాదుల్ తదీ
యక్షేమంకరనామసంస్తరణపుణ్యావాప్తి నాఁ బుండరీ
కాక్షుం డచ్యుతుఁ డాదిపూరుషుండు ప్రత్యక్షాకృతిం దానె నం
రక్షింపం బెనుపొందుయజ్ఞమునకుఁ బ్రాశస్త్య మిం కే మనఁ.

౧౦౦.

వ. అది యట్లుండె నతండు యాగసమాప్తినమయంబున నమస్తదేశాయాతు లైనబంధు
మిత్రాదులం దత్తదర్పసంభావనలచేతం బ్రీతులం జేయుచున్నయత్తటి భద్రుం డను
నటుం డచ్చటికి వచ్చి యత్యద్భుతం బగునర్తనప్రవర్తనంబునం బరితోషంబు నొం
దించి నభాసదు లయినమునులచేత వివిధంబు లైనవరంబులు నితరులచేతం బారితోషి
కంబు లైనయంబరాభరణముఖ్యంబులుఁ గైకొనుచు వారిని వేఱువేఱు యనేకప్రకా
రంబులం బొగడుచుం బ్రవర్తిల్లుచున్నంత.

౧౦౧.

చ. కలికిపిసాళినవ్వు లెనఁగ న్వుటుపూర్తులు గొంద్దటొండొరుం
దలకొన నెచ్చరించి తమదండపుఁగోలల నున్నమాటుగోఁ
చులు వెనఁ బుచ్చి వైచి కడుసొంపులుగాఁ బొగడించుకోఁ జూచి
తలఁపఁగ నిప్పు డింత తెగుదారుల మైతిమి భద్ర నావుడుఁ.

౧౦౨.

క. ఎలనవ్వొలయఁగ నాతఁడు కలయఁగ నవి చుట్టి పట్టి గంభీరపుఁబే
రెలుఁ గొప్ప నొహోహోయనిపలుమలు నెగరంగ వైచి పట్టుచు వేడ్కఁ.

౧౦౩.

- సీ. వేదసారభములు వెదచల్లఁ గలశుచిబ్రాహ్మణజాతికొరకములార
 పరిశుద్ధి పెంపొందుబ్రహ్మపర్వసపావకన్యాత్మన్ములింగంబులార
 యరయ నటికసికలంత లయ్యును బింకమున బ్రహ్మశిఖ ముట్టుప్రోడలార
 దంటమాటలకు ధౌర్జన్యమునకు నానతి పడిపట్టినట్టిసత్ప్రజ్ఞలార
 చిన్నవడుగులార వెన్నునివామన! త్వంబు నభినయించుతండ్రులార
 మీప్రసాద మిది సమృద్ధికారణము మా! కభిలకార్యముల మహాత్ములార. ౧౦౪.
- వ. అని పొగడిన నవ్వి యవ్వటువులు దుండగంబున. ౧౦౫.
- గీ. ఓరియాటకాడ యారీతియటపులా! పొగడు టనఁగ మెచ్చు పుట్ట దిందు
 మగుడఁ బుచ్చుకొనఁగఁ దగదు నీవంటిస! గోచు లిపుడు పుచ్చుకొనక చనము.
- వ. అనుచుఁ దలంగి పోక యిట్లు నట్లుం జుట్టు మెట్టాడుచిట్టివడుగుల నానట్లు నగ
 వునుం గోపంబుఁ గదుర నదలించుచుం దనమేళగాండ్ర నాలోకించి యిబ్బలకులు
 మనవాలకపుసాములందు నేమేనియు నపహరించుటకు నత్తాడుచున్నవారు మీరలీ
 మ్రుచ్చుల నెచ్చరికం గనుపెట్టుకొని యుండుఁ డనుటయు నుదరిపడుచు నప్పడు
 చులు గడుసుఁదనంబున నతని నధిక్షేపించి. ౧౦౬.
- సీ. ఏము మ్రుచ్చులమె యూహింప మ్రుచ్చుఁదనాలపుట్టినయిండ్లు మీబోంట్లై కాక
 యాటవాం ద్రని నమ్మి యనుమతింపఁగ నెట్టిపుర మైన నశ్రమంబునను జొచ్చి
 పగలెల్ల నాటల బ్రమయించుచును సందుగొందు లెల్ల నెఱింగికొనుచు రేలు
 కన్నగాం ద్రగుచు నగళ్ళు ప్రవేశించి యందు నెంతటివార లడ్డ మైనఁ
 జక్కడఁచుచుఁ బేనుగ్రుక్కినపాటిగా నిష్ట మైనయర్థ మెల్లఁ బడసి
 బ్రతుకుచునికి మీస్వభావమింతయును దాప్పదు యథార్థ మనుచుఁ బలుకుటయును.
- మ. వనజాక్షుం డపు డింద్రకార్యము దెన న్వర్తిల్లుచిత్తంబుతో
 నునికి న్వజ్రపురంబుఁ జొచ్చుట కుపాయాన్వేషి యై యున్కిఁజే
 సి నిజాపేక్షకు సుత్తరంబుగ గ్రహించె నివప్రవాక్యం జనా
 ర్దన యస్తాట యథార్థ మై పరఁగఁ దద్వాక్యక్రమం బంతయున్. ౧౦౭.
- వ. ఇవ్విధంబున విశ్వంభరుండు వటువచనంబు లుపశ్రుతిగం జేకొని తదనుసారంబున
 వజ్రపురప్రవేశంబును వజ్రనాభవినాశంబును నతిసుకరంబులుగా మనంబున నిశ్చ
 యించుకొని తత్ప్రయోజనంబునకు నరుగ నర్హుం డెవ్వఁడొకొ యనువిచారంబునం
 బ్రవర్తిలై నటమున్న యమరనాయకుండు దనుజాపాయంబునకు సుపాయంబు
 భావించి దేవశైవలినీవిహారమహారసతరంగితాంతరంగంబు లగుచక్రాంగంబుల రా
 వించి నగౌరవంబుగా ని ట్లనియె. ౧౦౮.

- గీ. హంసవరులార మా కొక్కయవనరంబు! గలిగి పిలిపించితిమి మీరు గలుగుటకును
ఫలము మీచేత నైనయీ సని కొదవుట! గావున వినుండు వివరింతుఁ గార్యసరణి.
- క. మము వజ్రనాభుఁ డనియెడు! నమరరిపుఁడు పఱచినట్టియాపాట్లు నమ
స్తము మీ రెఱుఁగుదురే కద! క్రమమున నవి చెప్ప నేల ఖగవరులారా. ౧౧౨.
- గీ. మాకు నిపుడు వాని మర్దించుయత్నంబు! గలిగి యున్నయది ప్రకాశ మైన
నెగ్గు పుట్టుఁ గాన నీరహస్యంబు మీ! మనసునందె పెట్టుకొనఁగ వలయు. ౧౧౩.
- క. మాకంటె వాఁడు మునుపుగ, నేకార్యము సేయఁ గలఁడొ యెఱుఁగము మీరల్
బోకగఁ దత్పురి మెలఁగుచు! నా కేదొకపనికి వేగు నడపఁగ వలయున్. ౧౧౪.
- చ. ప్రతిదివనంబు వానినగరంబునఁ బుట్టువిశేషము ల్భవ
న్తతిపన నన్నియుం దెలిసి మా కెఱిగిండుట మీప్రయోజనం
బితరులచేతఁ గా దిది తదిష్టము లేక చొరంగ రాదు మా
రుతమున కైనఁ దత్పుర మొరు ల్చొరఁ జాలమి చెప్ప నేటికిన్. ౧౧౫.
- క. మీరాకపోక లింపు ను! రారాతికిఁ గేళిదీర్చి కాదులకు నలం
కారములు మీవిహారము! లారయ నేరికి నతిప్రియంబులు కావే. ౧౧౬.
- వ. అనుటయు నాపులోమజావల్లభునకు శుచిముఖివల్లభుం డనుమరాళతల్లజుం డుల్ల
సితవదనుం డగుచు నెదుట నిలిచి దేవా యీవేశ కావజ్రనాభుండు ప్రాభవాభి
మానంబునఁ గన్నుగానమిఁ దన్నుఁ దా నెఱుంగ కున్నవాఁడు నాకుఁ జూడ నిప్పటిక
కా దెప్పటికి నప్పరమతామసుం డింక నీవంకకుం గదలిరా నెఱుంగఁ దని తోఁచు
చున్నయది యైనను మాననంబున దేవర దేవకార్యం బేమియు నేమట కుండునది
యిది యంతయు నింతకుమున్ను వజ్రపురినుండి యేము గొందఱము వచ్చితిమి గానఁ
గానంబడినయర్థంబు విన్నవించితి నెంచి చూడం గించిదూనంబుగా వానిరాజ్య
సంపదయుఁ దుదకు వచ్చినది యిది మదీయజాయవలన వినంబడియెఁ దద్విశేషంబును
దానిచేత విన్నపంబు చేయించెద నని తనచెలువం బిలిపించి బలిరిపుం గనిపించి నీవు
నాకు వినిపించినవజ్రనాభురాజ్యావసానసామిష్యంబు స్వామికి నేమియుం
గొఱంత పెట్టక విన్నవించు మనుటయు నాశుచిముఖి శతమఖున కభిముఖి యై యి
ట్లనియె. ౧౧౭.
- చ. తడవులఁబట్టి యేము నతతంబును బోదుము వానివీటికిన్
గడు మతి చాలమిం గడుపుఁగక్కుటితి స్సరలోకనాథ మా
యెడఁ గలయట్టిత ప్పిది నహింపుము పక్షుల మాట నొక్కవెం
బడి నిది చెల్లెఁ గాక రిపుప్రాంతము చేరెడువార లాపులే. ౧౧౮.
- వ. ఏమునుం బోక మానెన మని తలంతుమేని. ౧౧౯.

- సీ. గగనవ్రవంతిలోఁ గలసువర్ణాబ్జంబులందు మేలేర్చి తా నపహరించి
మానసంబు శతాత్తుమానసంబును బోలె నిస్సారసత్వంబు నెరయఁ జేసి
బిందునరంబులోఁ గుందనపుందమ్మి పేరు లే కుండంగఁ బెల్లగించి
సౌగంధికాఖ్యకాసారంబు జలమాత్రశేష మై దీనతఁ జెందఁ జేసి
మఱియుఁ గలదివ్యసరసులు నెఱయఁ జెఱిచి తనదుకేలిదీర్చి కలందుఁ గనకనలిన
జాతు లెల్ల నాటించినాఁ డాతఁ డింద్రయటు చనక మేఁత నడుచు నే హంసములకు.
- వ. ఆది యట్లుండె నట్లు వజ్రపురంబునం గలకొలంకులం దటాకంబులం గేళాకూఢుల
బొడ్డనబావులనడ్డపెట్టు లేక విహరించుటకు వజ్రనాభుముదల యడిగి తజ్జలాశయంబు
లన్నింటికి నస్తదీయనంక్రీడనంబుకలిమి యలంకారం బగుట యెంచి యతం దంగీక
రింప యథేష్టవిహరణంబుల నహరహంబునుం బ్రవర్తిల్లుచున్నయేము నిన్నఁ గన్య
కాంతఃపురంబున నొక్కనరోవరంబునం బరఁగుతఱి సామాజ్యలక్ష్మీ సాక్షాత్కారాను
కారిణి యైరయొక్కకన్యకామణి తనచెలిక త్తియతోడం దత్తటంబునం గ్రొత్తవిరి
గుత్తిమొత్తంబుల నత్యంతంబు చెలువొందుగురివిందపొదరింట నొంటి నుండి య
వ్వాలుగంటితోడ. ౧౨౧
- చ. కమలదళాక్షిరో వినవుగా కల యొక్కటి గంటి వేకువక
నమధిక మైనయద్భుత మొనర్చుచు నున్నదియెన్నుకొన్న లో
కమునను గన్న విన్నయది గాదది కొంత నిజంబు కొంత స్వ
ప్నము నని పల్కి సిగ్గుకతనక మఱి చెప్పక దాచె దాచినక. ౧౨౨.
- క. ఒట్టిదుకొంటివి గద నీ! కెట్టిరహస్యంబు దాచ నే నని మనలో
నిట్టివి గలవా యని చెలి! యట్టే తప్ప దన విరచితాంగీకృత యై. ౧౨౩.
- వ. ఆకలకంఠి తనకల సకలంబు నకలంకసౌహార్దంబున నిట్లని వినిపించె. ౧౨౪.
- చ. హిమగిరిరాజకన్య పరమేశ్వరి నాకల సుప్రసన్న యై
విమలదరస్థితామృతమువెల్లువ చెక్కులఁ బిక్కుటిల్ల నక
మమతను జేరఁగాఁ బిలిచి మక్కువచే నను నొక్కకేల మే
నిమురుచు నీకు నొక్కమగనిన్ ఘటియించితి నంచుఁ బల్కుచుక. ౧౨౫.
- సీ. సంకల్పమాత్రతత్త్వసన్నిధాపితం బగుచిత్రఫలకంబునందు నొక్క
పురుషు నత్యాశ్చర్యతరరూపలావణ్య గాంభీర్యశౌర్యాదిసుంభదభిల
గుణములఁ గొమఱొందుకొమరుఁబ్రాయపువాని వ్రాసి యితండ నీవల్లభుండు
ప్రద్యుమ్నఁ డనియెడుప్రభుకుమారుఁడు మీకు నిద్రఱకును జనియించినట్టి
పుత్రుఁ డీపురి యేలు నోపడఁతి యనుచుఁ బలికె నట నేను నచటిపెద్దలు గఱపఁగ
ప్రొక్కియనిపి తినటయిందునిక్క మగుచుఁ । బడఁతియున్నదితచ్చిత్రఫలకమిపుడు.

మ. అనుచు న్నెచ్చెలితోడ నచ్చెలువ యట్లత్యద్భుతస్వప్నమున్
వినిపింప నికటంబున నెలఁగుచున్ వింటి స్సరాధీశ కా
నన యే నెన్నిక నిర్ణయించితి మదిం దధ్యంబుగా వజ్రనా
భునకుం గాలము చేరు వొట యిది నీబుద్ధి నివేశింపుమా.

౧౨౭.

సీ. ఆయుఁటిఁ బ్రద్యుమ్నుజాయగాఁ బలికిన గౌరిమాటకు బొంకు గలుగ దనుము
దనుజవిరోధిపుత్రునకు నాదుష్టజైత్యుఁడు తనంతఁ దనూజ నొసఁగఁ దనుము
ప్రద్యుమ్నుఁ డట్లు ప్రభావతీపతి యైన దానవునకుఁ బోరు తప్ప దనుము
వజ్రపురము ప్రభావతికొడు కేలుట యసురకు జయ మైనఁ బొసఁగ దనుము
చిత్రఫలకంబు ప్రత్యక్షసిద్ధ మగుటఁ జేసి యాకల యధికవిశ్వాసయోగ్య
మదియు వేకువఁ గావున నచిరభావిఫలము దేజేంద్ర నీవెంచి తెలిసికొనుము. ౧౨౮.

వ. ఆకన్నియపేరు ప్రభావతి యగుటయు నది వజ్రనాభునికూఁతురగుటయుఁ దదీయ
స్వప్నకథనానంతరప్రవృత్తంబు లయినయచ్చుత్తకాశినులయు తరప్రత్యుత్తరంబుల
వెంబడి నెఱుంగంబడియె నవియుం గొన్ని వివరించెద భవదీయకార్యోపకారి
యైనయశంబు గలిగిన గ్రహియించునది యని యాయంచగరిత యకించిదంచితనహజ
మాధురీఘరీణవాణీ రామణీయకంబు కార్యకామనీయకంబున నినుమడించి బిడొజాని
బిడొజాం జేయుచుండ నిట్లనియె.

౧౨౯.

క. విను మట్లు తనడుకల చె! ప్పినయాయుమఁ జూచి దానిప్రియసఖి యనయం
బును వెఱఁగందుచు మెచ్చుచు! వనితా నీ వెంతభాగ్యవతివే యనుచున్.

౧౩౦.

వ. శిరఃకంపం బొనర్చి.

౧౩౧.

గీ. మునుపు గౌరివరంబుచేత నె జనించి! తబల నీవు నిగ్గన్న మీయమ్మ నేమ
మట్టి దిట్టిది నాఁ జన్నె యగజ నీవు! నింత మెప్పించుకొంటి నీ కెవ్వ రీడు. ౧౩౨.

చ. వలిమలయాఁడుబిడ్డ కల వచ్చి యనుగ్రహ మెంతయేనియుం
గలుగక యిట్లు చిత్రఫలకంబున నీకు లిఖించి యిచ్చునే
చెలువుని నింతదృష్టముగఁ జెప్పెద నొండొకపోతుటీఁగకున్
బాలయఁగ రానిచోట నిది పుట్టుట నె గ్గు నీదుతండ్రిచేన్.

౧౩౩.

గీ. చిచ్చు లేక చినుదునుచ్చరీఁ డీనుద్ది! వజ్రనాభుఁ డోర్చువాఁడె యకట
యజగ పేరు పెట్టి యతివ యెవ్వతోయింత! చేసె ననుచు మమ్ముఁ జెండుఁ దొలుత. ౧౩౪.

క. అచిత్రఫలక మెవ్వడు! చూచిన వెలివినరి యపుడు నుబ్బెడు నది నీ

వే చూచి పేను జూచుట! యోచించలనయన యింతయు నెఱుంగుదువే. ౧౩౫.

చ. ఇతరులు రాకమున్న యది యొక్కడఁ బెట్టినదానవో నుశీ
 ఘృతఁ గొనితెచ్చు తల్లిఖితుఁ గన్నులఁ జూచినదాఁక నామనం
 బతిముదితంబు గా దగజ యారసి యెవ్వని వ్రాసెనో సురూ
 పతపన నీకు జో డయినభవ్యుఁడు దుర్లభుఁ డెల్లనృప్తిలోక. ౧౩౬.

వ. అనవుడు నక్కాంత యొక్కడ నొక్కచిగురుంబొదరుటీఱమి నిడినదాన నని యా
 క్షణంబ తెచ్చి నెచ్చెలియుం దాను నప్పలకకప్పుఁబావడ యెడలించి. ౧౩౭.

చ. కలకల నవ్వినట్ల తెలికన్నుల నిక్కమ చూచినట్ల తోఁ
 బలుకఁ గడంగినట్ల కడుభావగభీరత లబ్బునట్ల పెం
 పొలయఁ దనర్చి జీవకళ యుట్టిపడక శివ వ్రాసినట్టియా
 చెలువున కాభిముఖ్యము భజింపఁ దలంకెను దాను బోఁటియుక. ౧౩౮.

ఉ. చిత్తరు వన్ననిశ్చయముచే నెదు రుండి మొగంబు చూడ మో
 మెత్తును నత్యపుంభ్రమనమృద్ధిని గ్రమ్మఱుఁ దత్క్షణంబ లో
 నొత్తుచుఁ దత్క్షణంబుఁ ద్రపయుక మగుడంగ నిరీక్షణేచ్ఛఁ బో
 మొత్తును భర్తచూపు దనుమోచుట దోఁచిన నోనరిల్లుచుక. ౧౩౯.

గీ. వెఱయుఁ ద్రపయు లోనుగఁ గలవిఘ్న సమితిఁ
 గడుఁ గలఁగి పోక యుండఁ దా నడుమ నడఁచు
 నేచి చిత్రతానిశ్చయ మెచ్చరింప
 నింతి క్రమమునఁ బ్రియునిరూపెల్లఁ జూచు. ౧౪౦.

వ. అత్తలోదరిచెలికత్తెయు నత్యంతవిస్తయాయత్తచిత్త యై యొక్కింతతడవు చూచి
 యిట్లనియె. ౧౪౧.

ఉ. ఇంతబెండగు లోకమున కెవ్వరి కున్నది యంబ తా నిజా
 త్యంతికనైపుణీమహిమ యంచన వ్రాసెనో యేమొ కాక యా
 చింతయుఁ గూడ దీతని నృజించియె జోడుగఁ గోరినుమ్ము దా
 నెంతయు నేర్పుమీఱ నజుఁ డిట్లు నృజించె నినుం బ్రభావతీ. ౧౪౨.

వ. అనుటయు నక్కాంతాతిలకంబు. ౧౪౩.

ఉ. ఇచ్చక మాడుమాట లివి యెల్ల నటుండఁగ నిచ్చి నీకు నీ
 నెచ్చెలితోడు నుమ్ము నఖి నిక్కము చెప్పము వ్రాతనేర్పు గా
 కిచ్చెలువంబు గల్గుఘను ఁడెక్కడ నే నొకఁ డుండెనేని నేఁ
 దచ్చరణద్వయంబునకు దాన్య మొనర్పఁగ నైవ నర్హ నే. ౧౪౪.

అని మఱియుఁ బెక్కుచందంబులం గందర్పరాశంబు తేటపఱుచుమాటలం దనబోటి
తోడం దడవు సంభాషించుచుండె నవియుఁ బదిలంబుగాఁ దెలిసిన నమ్ముద్దియ ప్ర
ద్యుమ్నుశీఘ్రానయనంబునకు నుద్యోగంబు తద్దయుం జేయుట సంభావితంబు గావున
దేవకార్యంబునకు నుపకారంబు వోలెఁ దోచుచున్నది యని చెప్పటయు నవహిత
మానసుం డై యాకర్ణించి. ౧౮౫.

ధారుణ్యాభరణాయమానబుధతాధారుండు భూమోల్లస
త్కారుణ్యామృతశైత్యనిత్యదృగలంకారుండు సేత్రాంతగా
హిరుణ్యాంకురకల్పితారిమదనంహారుండు కీర్త్యంగనా
తారుణ్యాంగశనౌషధాభిజనవిస్తారుండు శూరుం డనికొ. ౧౮౬.

సారతరవైదికనమాచారుండు బహున్యపకృతోపచారుండు నిరహం
కారుండు సాంగానంగాకారుండు సన్నతవచఃప్రకారుండు స్థలకొ. ౧౮౭.

విరాజవిరాజితము. జలధిగభీరుండు శాంతవికారుండు శాస్త్రవిహారుండు సౌమనసా
చలవరధీరుండు శశ్వదుదారుండు సంహృతవైరుండు శంభుపదా
చలితవిచారుండు సాదిమసారుండు నత్సరివారుండు సర్వసుతో
జ్వలగుణవారుండు సంవిదగారుండు సంశయదూరుండు నర్హిధులన్.

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళి
యమరనార్యతనూభవ సౌజన్యజేయమూరయనామధేయ ప్రణీతం
బైనప్రభావతీప్రద్యుమ్నం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ
ప్రథమాశ్వాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

- క. శ్రీచణగౌతమగోత్ర! ప్రాచీనామాత్యకీర్తి భామావిష్వ
ధ్రీచీనగమనశిక్షై! కాచార్యుఁడు నూరమంత్రీయమరాచ్యుఁ డీలక. ౧.
- వ. ఆనహస్రాక్షుం డపేక్షితప్రయోజనానుకూల్యంబుకంటె నాపెంటిరాయంచయం
చితవచనరచనావిచక్షణత్వంబు చిత్తంబునకుం గ్రొత్త యింపు సొంపు సంపాదీంపు
చుం బెంపు మీఱ నింపులగుమెచ్చు నచ్చేరువు నిచ్చలంబులై తనర నిట్లనియె. ౨.
- సీ. శబ్దసంస్కార మెచ్చటను జాఱఁగనీక పదమైత్రి యర్థసంపదలఁ బొదలఁ
దలఁ పెల్ల నక్లిష్టతను బ్రదీపితముగాఁ బునరుక్తిదోషంబుపొంతఁ బోక
యాకాంక్షితస్ఫూర్తి యాచరించుచును శాఖాచంక్రమక్రియఁ గడవఁ జనక
ప్రకృతార్థభావంబు పొదుకో నదుకుచు నుపపత్తి యెందు నత్యూర్జితముగ
నొకటఁ బూర్వోత్తరవిరోధ మొంద కుండఁ దత్తదవయవవాక్యతాత్పర్యభేద
ములు మహావాక్యతాత్పర్యమునకు నొనరఁ బలుక నేర్చుట బహుతపఃఫలము గాదె.
- క. నీ వెవ్వరికొలఁదియుఁ గా! వోవరటామణి విహంగయోషవె భాష
ప్రావీణ్యము చూడఁగ వాగ్దేవతవో కాక యాకె దిద్దినకవివో. ౪.
- క. అనుటయు రెండవపక్షం! బనిమిషవర తప్ప బెట్టియర్థమును దగు
ల్కొనఁ దివియక వెలివో నిచ్చునె బుధుఁ డూహించి చేయుసుకవిత్వంబుల్. ౫.
- గీ. విను నురేంద్ర పద్మజునితేరు దివుచుసా! రంధరాఖ్యుఁ డగుమ రాళవిభుని
బిడ్డ నేను వాణి పెనుపంగఁ బెరిగి తద్విమలశిక్షఁ గంటి విద్య లెల్ల. ౬.
- వ. అని రాజహంసి తనపూర్వం బెఱింగించిన దేవేంద్రుండు దానంజేసి కాదే నీవిత
సామర్థ్యంబునం బొలుపు మీఱుచున్న దానవు మీఁదికార్యంబునకుం బర్యాకులిత
భావంబునం జేసి త్రోవఁ గానక దీనత నున్నమాకు మాపాలిభాగ్యదేవత యీవిధం
బున నిన్ను నన్నిటికి నాధారంబుగా ననుగ్రహించెం గావున దేవకార్యంబు కడ
ముట్ట నిర్వహించుటకు నీవతక్క నొరులు నేర రిది యంతయు నెఱింగి యెంతయుం
ప్రార్థించెద నంచబలగంబుతో నెప్పటియట్ల వజ్రపురంబున కరిగి కేలిదీర్ఘకల విహ
రించుచుఁ బ్రభావతితోడిచెలిమికలిమికి నుపాయం బొనర్చి యమృద్దియకుం బ్రద్యు
మ్నునం దనురాగంబు బలియునట్లుగా వలయుతెఱంగున నతనిగుణంబు లభివర్ణించి
యాయుద్ధుఁకును శీఘ్రసంగమం బెవ్విధంబున నగు నది నీవ యెఱింగి సంఘటింపుము.

- క. ఏ ననిపితి నని ద్వారవతీనగరికిఁ బోయి వాసుదేవునితో నీ
పూనిక నకలము చెప్పి నావీనాదృతి నతనిబుద్ధి విని చన వలయున్. ౮
- క. అని హంసంబుల నన్నిటిఁ గనుఁగొని మీ రెల్ల దీనికార్యవిధికి న
త్యనుకూలత మై నేతఁ ద్వినియోగము నడపవలయు దేవహితముగన్. ౯.
- గీ. అని యనుప మరాళి యమరాళికార్యం బొనర్పఁ జనియె సురలు నమ్మి పొగడఁ
బరిగణింప విశదపక్షపాతులప్రవర్తనము లెట్లు నమ్మఁ దగక యున్నె. ౧౦.
- వ. అది యట్లుండె నట్లు గదలి చని. ౧౧.
- గీ. అష్టమహిషీనమేతుఁ డై యాలయోపావననర స్తీరమంటపవర్తి యైన
కృష్ణు దపుదవ్యులన విహాకించి తెలిసియితని నెఱిగించుకొనవేళ యిదియ యనుచు.
- క. తనయంచబలంగముఁ దానును శుచిముఖి నభము డిగ్గి నూత్నవిలాసం
బొనరించె నరోలక్ష్మీకిఁ గనకాంచితపక్షచకచక్రద్యుతిచేతన్. ౧౩.
- వ. తదనంతరంబ తా నొక్కతియ రక్కసులగొంగచేంగటికి నల్లనల్లన నడచి. ౧౪.
- సీ. తొడలు తలాడగా నిడిరుక్తిణి భజింపఁ బదము లొత్తుచు సత్యభామ కొలువ
నురటి చేకొని భద్ర శుశ్రూష గావింప విరిచామరము మిత్రవింద యిడఁగఁ
గాలింది వేడ్కతోఁ గాళంజిఁ దాల్ప జాంబవతి తములపాకు మడిచి యొనఁగ
గొడుగు పావలు కేలఁ గొని నాగ్నజితి యుండ జలములగిండి లక్షణ వహింపఁ
గ్రొమ్మెఱుంగులతోడికార్తాగులు వోలే నొప్పుకృష్ణునిచేరువ నొప్పె హంసి
నిండు నెలరీతిఁ దారకాన్వితనభంబు పాలుపుఁ దెలిపెడినె తమ్మికొలనికెలన.
- గీ. బెదరు లే కిట్లు మిక్కిలి గదియ వచ్చి యున్న తనదిట్టతనమున కువిద రెల్ల
నరుదుపడఁ గృష్ణుఁ జూచి నన్నమరవిభుఁడు పనిచె నీకొక్కమాట చెప్పంగ ననియె.
- వ. అని తదనంతరంబ. ౧౬.
- క. తనతనయుఁడు రాక్షసుపైఁ జనియెడు నని రుక్తిణికి నసమ్మత మగునో
యనుశంకఁజేసి హంసాంగన యేకాంతంపుమాట గల దని పల్కెన్. ౧౭.
- క. పలికినఁ గమలావిభుఁ డాపులుఁగుపడఁతిమాటనేర్పు బుద్ధికళాకా
శలమును మెచ్చుచు నెంతయు మొలకనగవు చెక్కుటద్దములఁ దళుకొత్తన్.
- చ. చెబువుగ భోజకన్యతొడఁ జేర్చినమూర్ధము సత్యభామయూ
రులపయి నున్నపాదములఁ బ్రోర్జితలీలఁ దెరల్చి లేచి యు
జ్వలనిజపాణిపద్మమున జాంబవతీకరనాగవల్లికా
దళములు పుచ్చుకొన్నఁ బ్రమద ల్పని రందఱుఁ గొంత దవ్వగన్. ౨౦.

గీ. ఇట్లు గోవిందుఁ డేకాంత మిచ్చి వినఁగఁ| హంసి తము వ్రజి పిలిపించు టాదిగాఁగ
నచటి కనుచుట తుదగాఁగ నతనితమవఁచఁప్రసంగంబు నిరవశేషముగఁ జెప్పె.

వ. ఇట్లు చెప్పిన.

౨౨.

చ. వడుగులప ల్కుపశ్రుతిగ వారక మున్ను సునిశ్చితత్వమున్
బడసినకార్యపద్ధతికిఁ బక్షివధూవచనక్రమంబుచే
గడమ సమర్పితం బగుడుఁ గంజదళాక్షుఁడు సంతసిల్లె నే
ర్పడియెను వ్రజనాభవధభారవహుం డిపు డంచు నాత్మలోక.

౨౩.

వ. ఇట్లు సంతసిల్లి శుచిముఖి కి ట్లనియె.

౨౪.

చ. బలవిభవాభిశోభితుఁ డభంగురశౌర్యధరంధరుండు కా
వలసినమాయలు నివిజవైరులకంటెఁ గరంబు నేర్చు నీ
పలుకులచంద వశాయఁ బ్రభావతికిం బతిగాఁ గలాఁడు ని
చ్చలముగ రుక్తిణీసుతుఁడు చంపు నవశ్యము వ్రజనాభునిన్.

౨౫.

క. ఆరాక్షసుపట్టణ మె| వ్యారికిఁ దదనుజ లేక వైరమునఁ జొరం
గా రాదట ప్రద్యుమ్నుఁడ|వారణఁ దత్పురముఁ జొచ్చువైపు విను మిఁకన్. ౨౬.

సీ. భద్రదాఖ్యుఁ డగు నటప్రముఖుఁ డొక్కరుఁడు ము న్నరుడెంచి మజ్జనకాధ్వరమున
ననయంబుఁ గూడినమునినభం దన నాట్యగరిమచే మెప్పించి వరము గాఁగఁ
దన కవధ్యతయు నప్తద్వీపగమనంబు నాకాశగతియు నాట్యములయందు
నెవ్వరిరూపు వహించె వారలముట్లు తాను భేదము లేక తనకుటయును
బడసి యేడుదీవుల నాటపన నెరపుచుఁ| దిరుగుచున్నాఁడు వానిపైఁ దితిసుతునకు
వేడ్కఁబుట్టంగఁ జెప్పి యవ్వీడుచొరఁగఁ|ముదల గొను మాతఁడై వచ్చు మదనుఁడంత.

వ. ఇది నీకుఁ బరమప్రయోజనంబు దీన సుపయోగింపఁ దగినయవాంతరకృత్యంబులఁ
దత్తదుపాయంబులు నీవ యెఱుంగుడు పొమ్ము సురకార్యంబు నిర్వహింపు మని వీడు
కొలిపినం దనమరాళజాలంబుతో జాలపాదవనిత గగనంబున కెగసి వ్రజపురంబున
కభిముఖింబుగాఁ బ్రయాణంబు సలుపునప్పుడు ద్వారకానగరబాహ్యప్రదేశంబున
వాహ్యశివిహారసారస్యంబునం దగిలి యున్నప్రద్యుమ్నుండు.

౨౭.

చ. తనహృదయంబువెంబడిన తప్పక ఘోటక మంతనంతనే
పనుపడ నిల్చి ముందటికిఁ బాటి కెలంకులకుం దొలంగి దా
వెనుకకు నేగుడెంచి కడువేడ్క యొనర్పఁగ బంతి యాడ నె
మ్మిని గనకంపుఁగోల నడిమింటనె త్రిమృగ దారి కొట్టుచున్.

౨౮.

వ. మఱియును.

౩౦.

- చ. ఎగరగ వైచి కొట్టు టది యెంతభరం బని బంతి యగ్రగా
మిగ వడిఁ బాటవైచి పుడమిం బడనీకయె దాని మీటి చి
త్రగతి హయంబుఁ దోలుచును గ్రమ్మట మీఁదికిఁ గొట్టి యాడె విం
తగఁ దనచేతిరత్నమయదండముకాంతులు గాడి పాటఁగన్. 30.
- వ. వెండియు నతండు మండలగతుల నతులంబుగాఁ దురంగంబుఁ దోలి యాడె నప్పుడు.
- సీ. తొలుదొల్ల నయ్యేకతురగంబు మండలగతీచారి యగుచు నిక్కంబు తోఁచె
నావెనుకను సరూపాశ్వాని చెదరక చక్రాకృతిని బర్హుసరణి తోఁచె
సేంతట ననతిస్ఫుటావయవంబుగా నెనసి యేకాంగవేష్టనత తోఁచె
దుదఁ దద్విభూషణద్యుతిరాజిమాత్రంబు కొఱవిత్రిప్పినరీతి మెఱసి తోఁచె
నంతకంతకు గతివేగ మగ్గలింపఁ రాఁగ వాగె యెచ్చరిక పరాకు జియ్య
యనుజనులు తీచ్చవడి తమపని మఱువఁగఁ బరఁగునమ్మేటి నెఱరౌతుప్రాధికతన.
- చ. ఉరుజవశాలి యత్తురగ ముల్లుకచక్రనయావలంబి యై
తిరుగు రయంబుచేత నెడత్రెవ్వక కుమ్మరిసారెచాడ్పునన్
బరఁగెఁ గడున్ ధృతాభినవభాండతకుం దగ నున్నిపట్టు దాఁ
దరలక పైని దద్భ్రమణదండగతిన్ హరిపుత్రుఁ డొప్పఁగన్. 31.
- వ. అతఁ డంత. 32.
- క. వర్ణితముఖగతిపంచకఁ వల్లువిహారముల సైంధవము నలయించెన్
వల్లువిభాగకుశలతఁ వల్లత్కుండలమరీచివల్లరు లెనఁగన్. 33.
- శా. నానావీధిగతిప్రభేదవిహృతిన్ సంతృప్తుడై కంతుఁ డిం
పూనన్ వాగె గుదించినన్ బురుషకప్రోన్నమపూర్వాంగ మై
కానంగాఁ బడియెన్ మరుజ్జవన మాగంధర్వ మర్కాశ్వసం
తానన్పర్థను మిన్ను వ్రాఁకెడుక్రియన్ దా నెంతయుం జూడ్కికిన్. 34.
- సీ. నముపలాలనయుతస్కంధాంతికాస్ఫాలదమిత తేజోమహాద్ధత్యకంబు
దంతాళికానియంత్రణసమున్నామితాకుంచితగ్రీవాసమంచితంబు
దందన్యమానశబ్దాయమానఖలీనకషణర్ఘుర్ఘురితస్పక్వద్వయంబు
ఘనఘర్తడిండీరఖండపాండురితపల్యయనవర్ధోభయప్రాంతకంబు
నగుహయము డిగ్గెఁ బ్రద్యుమ్నఁ డంకవన్నెయొకటి సాహిణియవ్వల నూఁదిపట్టఁ
దనయనుఁగుచెలికాఁడు కైదండ నొసఁగఁ బ్రజ సురాళించి మణులువ స్త్రములువైవ.
- గీ. అపుడు గగనసరణి నరిగెడుశుచిముఖి యతనిఁ జూచి యల్లయతఁ డితండ
కావలయు నవశ్య మీవరపురుషుతో మాట లాడి చనుట మనకు మేలు. 35.

- క. అని యాప్రద్యుమ్నునకుఁ | వినఁజడునట్లుగ మరాళవితతులతోఁ బ
ల్కి నిజోక్తి కఠఁడు వెఱఁగఁ | ద నయంబున నవియుఁ దాను ధరణికి డిగ్గఁ.౪౦
- సీ. మరునశ్వగతి మెచ్చి సురలు వైచినపైఁడివ్రాత్రకొమ్మడుఁగుదువ్వలువ లనఁగ
దర్పకు నెఱరౌతుతనము పేర్చికిఁ గ్రమ్ముకొనున తేజఃకీర్తిఘనము లనఁగ
హయ ఫేనధావశ్యయాచ్ఛార్థ మై వ్రాలుతటిదనుగతసితాబ్దంబు లనఁగ
వాజివిభ్రమజితావర్తత చొలఁకుదివ్యలయేటిసాబ్జరేణూర్తు లనఁగ
గనకరేఖలతోడి తెక్కులబెడంగు | చూపఱకుఁ గనుపండువై సొంపు మీఱ
జలదపథముననుండి భూస్థలికి డిగ్గుహంసములు వర్ణవాసీమ నతకరించె. ౪౧
- సీ. ఇట్లు గన్పట్టుచు నేతెంచి యంచలు వసుధచేరున నేటవాలుగాఁగ
నతినిశ్చలప్రసారితపత్రంబు లై డిగుచుఁ గామువిముందటికిని గొంత
సరి గడవఁగఁ బూతీ మరలి బోరలు దెట్టగిల నొక్కకడ వంచి మలపు దిరిగి
యెఱక లంతట రెండు నెఱయఁ జక్కఁగఁ జూచియవనిఁ గాల్తోపి తెక్కార్చిముడి
మొగము లొకవింతయొయ్యారముగ మలంచి
యీఁకను విదిర్చికొనుచు నొక్కింతతడవు
హైమరేఖావిచిత్రనిజాంగరుహవి
నిర్మలతఁ జూడ్కులకు నింపు నింపు చుండె. ౪౨
- వ. అంతఁ బ్రద్యుమ్నుఁ డుద్యోతమానకౌతుకంబున వాని నుపలక్షించి పక్షివరులాఁ
తొలుత నితనితో మాటలాడ వలయు ననుకొంటి రిచ్చట నెవ్వనితో నేమి మా
లాడవలయు నతనిం బిలిచి సంభాషింపుఁ డెట్టిప్రయోజనంబున నెందుఁ బోవుచున్న
వారలో మీర లన్యోపకోధంబునం గార్యవిరోధంబు సైరించి యుండరుగదాయఁ
శంకచేత సంకోచంబు లేక వేగిరించి యీగతిఁ బలుకవలసెఁ గాని భవదీయసన్ని
ధానసౌభాగ్యంబునం దనిసి కాదు మీరూపచేష్టా వచోవిశేషంబు లరయ దివ
జాతిపక్షులరు గాని ప్రకృతిహంసంబులు గా రనుటయును నంత శుచిముఖి యఖి
జనమనోహరం బైనమధురస్వరంబున నిట్లనియె. ౪౩
- ఉ. ఇచ్చట మేము వేఱ మఱి యెవ్వరితోడను మాటలాడఁగా
వచ్చెద మచ్యుతాత్మజ దివస్సతిపంపునఁ గృష్ణపాలికి
న్వచ్చి యతండు వీడ్కొలుప వారలయిద్దఱయజ్ఞులుగ గడుక
హెచ్చరికఁ ధరించి యిపు డేగడులా గిది యొక్కచోటికిఁ. ౪౪
- ఉ. ఇప్పుడు నిన్నుఁ జూచి కొలు వించుక చేయ కతిక్రమించి పో
నొప్ప దటంచు వచ్చితిమి యోగ్యనమర్పణ మాను పెంతయుఁ

దప్పు గదయ్య యాదవవతంస నినుం గని నీయనుగ్రహం

బొప్పుగఁ గాంచి పోవుట ప్రయోజనసిద్ధికి మూల మారయన్.

౪౫.

క. నీపలికినట్ల యేము ను। రాపగఁ గ్రీడించుదివ్యహంసములము నీ

చూపునకుఁ దప్పు గలదే। యేపట్టున నైనఁ బంకజేక్షణతనయా.

౪౬.

వ. ఏము కాశ్యపులము మమ్ము నిండ్రుండును మీతండ్రి యు పేంద్రుండును నిజపరివారం

బులొనివారిఁగా విచారించి యీరీతిఁ బనిపంచి నడుపుకొనుచున్నవారు వారి

జాక్షునకు దక్షిణభుజాదండంబును బోలె నఖిలకార్యంబులందు నత్యంతధురంధ

రత్వంబు వహించి యున్నవాడవు గావున మావిధంబు నీకు విన్నవించుకొంటి

మెల్లపట్టునం దృష్టి బెట్టుకొని యుండునది యేము పోయి వచ్చెద మనినఁ బ్రద్యు

మ్నుం డి ట్లనియె.

౪౭.

గీ. మీరు పోయెడికార్య మెవ్వారలకును జెప్ప రాదేమొ పోనిమ్ము చెప్ప మొకటి

యల్లయతఁ డితఁ డనుకొంటి రాది నెచట। నాప్రసంగంబు రాఁ గారణంబు గలిగె.

క. అదియును జెప్పఁగ వచ్చినయది యైన నొకింతవడి ప్రయాణత్వరయున్

గుదియింప వచ్చునేనిన్। బదరక నిమిషంబు నిలిచి భాషింపఁ దగున్.

౪౮.

చ. అనుడు రహస్య మైనదియె యాను భవత్పరిపృష్ట మెంతయున్

జనక నిమేషముం దడయ సంగతి గాదును మాకు నైన నీ

వనఁగ జనార్దనుం డనఁగ నారయ భేదము లేదు కావునన్

విను వినిపింతు మాపనియు నీదుప్రసంగము మున్ను కల్తీయున్.

౪౯.

వ. అని శుచిముఖి యిట్టట్టు పలుకఁ గొంకి నలువంకలుఁ బాటఁ జూచుటయు నాచూపు

వెంటనె శంబరాంతకుచూపు దీపితైకాంతకాంక్షం బగుచుం బరఁగినఁ బరిజన

సమానంబుగా మాననీయులు నాయన యున్నచోటికిఁ గడు నెడ గలుగఁ దొలంగి

చని రంత నంతఁ గంతు నభివీక్షించి యంచచెలువ చెలువంపుఁజెలువు గులుకుకలికి

పలుకులకలకలత్వంబు వీనుల కపూర్వపర్వం బగుచుఁ బర్వచుండ నిట్లనియె. ౫౦.

క. వినవయ్య వ్రజనాభం! డనియెడునొక దైత్యుఁ జంప యత్నము నతతం

బును నడచుచున్నయది బహు! దినములనుండియును హరికి దేవేంద్రునకున్. ౫౧.

క. తమకంటె మున్ను వాడే! తమమీఁదట నేమి కీడు దలఁచునొ యనుచున్

మము వారు వేగు పంపఁగ! నమరాహితువీటి కిప్పు డరిగెద మనఘా.

౫౩.

వ. అనిన విని యతండు.

౫౪.

క. కటకట మనవా రిది దు! ర్ఘటముగఁ గొని యెంతచింత గావించెద రె

ప్పటి కింక నేము మే మెంతటిపగయును దీర్ప లేమె తమయాజ్ఞపనన్.

౫౫.

- క. అకట తమమహిమ తా రెఱుగకయో మఱి యేలొ తెగరు గాక మరుత్కం
టకుఁ బీచ మడంప నె న! నొకని నె పంపినను దమనియోగముబలిమిన్. ౫౭
- వ. అనుడు శుచిముఖి మెచ్చు నచ్చెరువు నిరవుకొన నతనిం జూచి యిట్లనియె. ౫౮
- చ. భిమరథరుండుఁ జక్రియును బెట్టుగ దీర్ఘ విచార మింత చే
యదురట దైత్యుఁ డెంతబలియుండొ కదా యని కోచవాఱి కి
ట్లుదుటున వానిఁ ద్రుంతు నను నొక్కనిఁ బంపిన నంటి చాలదే
యిది నెరవైనబంటుతన మిట్టిది నీక తగుం గుమారకా. ౫౯
- ఉ. కయ్యపువేడ్క రేచుకొని క్రమైదుత మైదిరించి యేమియున్
డయ్యక కొంతసేపు పెనుధాకను జేతుల కాటి నిల్చువాఁ
డెయ్యెడఁ బోటుబంటునకు నెంతయుఁ గౌతుకకారి గాఁడె నీ
వయ్యసురేంద్రుఁడోడియని కాన యొనర్చుట యుక్త మెన్నఁగన్. ౬౦
- గీ. తమకుఁ దామె ప్రల్లదంబునఁ బనిలేని! కయ్యమునకుఁ జనరు గాని తగిన
దురము లైనఁ దివురుదురు తమయంతన! పిటికికండ లేనివిరుదుమగలు. ౬౦
- వ. అది యట్లుండె నింక నీప్రసంగంబు మున్ను వచ్చినతెఱంగును విన్నవించెద వినుము.
- ఉ. ఇంతకమున్ను వజ్రపురి కేగుచు నుండుదు మేము గావునన్
గాంతతరాంగి నద్దనుజకన్యక నే నొక నాఁడు గంటి శు
ద్ధాంతరసప్రకాండనముదంచితకేలిఁ జరించుచుండి త
త్ప్రాంతలతాగృహంబున వయస్యయుఁ దానును ముచ్చటాడఁగన్. ౬౧
- క. తిర్యగ్వినితను నన్ను న! మర్యాదానందమగ్నమతిఁ జేసె మహా
శ్చర్యముగఁ దస్యభూషాంధర్యం బపు డేమి చెప్ప నలినాక్షనుతా. ౬౨
- నీ. నెత్తమ్మ లనుచుఁ గ్రొన్నెల లంచు వటఫలశ్రీలంచు తాబేటిచిప్ప లనుచు
నమ్మలపాదు లంచు ననఁటికంబము లంచుఁ బులి న మంచును సుడిచెలువ మనుచు
హరిమధ్యమం బంచు హైమకుంభము లంచు నవమృణాళము లంచుఁ జివురు లంచ
మదసుశంఖ మటంచు మణిదగ్ధణము లంచుఁ బగడ మంచును దిలప్రసవ మనుచు
శఫరు లనుచు సింగిణు లంచుఁ జంద్రఖండ! మనుచు శ్రీకారము లటంచు నళు లటంచ
నిట్టివి గదయ్య చెప్పఁబోయిన నుపమలు! పీనిఁ దడవ సిగ్గొదవు నవ్వెలఁది నెంచి. ౬౩
- గీ. చామరంబులు వెనుకకుఁ జనుట నీల! రత్నములు పూరిఁ గలుచుట భ్రమరక మని
తేటి బిడ్డ పేరిడుట యా తెఱవకురుల! కధికనీలిమ నోడి నూ హరితనూజ. ౬౪
- క. అకలుషనీలిమ నాక! న్యకకచమున కోడి పాతినవి యై తేటుల్
మకరందార్థము తఱచుగ! వికచము లగుపుష్పములకె వెదకుచు నేగున్. ౬౫

- గీ. చంద్రభీతఘనధ్వాంతనంచయమున | కభయ మొనఁగి వేణీభరం బను నెవమునఁ
దనవెనుక వేసికొన్నది తరుణిమొగము | చంద్రుఁ గైకొనమి కిదియ సాక్షి గాదె.
- క. కాంతతరఫాలసంజ్ఞిత | కంతువిజయలేఖపట్టికావిన్యస్తా
ద్యంతశ్రీకారము లన | నెంతయు నాయంతివీను లింపెనలారున్. ౧౮.
- చ. తిలకము సంహితోర్ధ్వముఖతీక్షణశరాగ్రము గాఁగ నాసికాం
చలవిలసత్ప్రకృష్టసుమసాయకముష్టిగృహీతమధ్యశా
రలత యనన్ బామల్ దనరఁగా నిరుఁగొమ్ముల ప్రేలువెల్లజ
ల్లులగతి నవ్వుదాలు పొదలున్ మదిరాక్షి మెఱుంగుఁజెక్కులన్. ౧౯.
- ఉ. అంబురుహాక్షీనాసిక నిజాన్వయశత్రువుఁ జంపకప్రసూ
నంబుఁ గరంబు గెల్చుట మనంబునఁ బెట్టి తదీయపార్శ్వయు
గ్నంబున నిత్యసేవకతఁ గ్రాలెడునీక్షణతారకాఖ్యో
లంబకదంపతుల్ పెనువళివళి నెంతయు సంభ్రమించుచున్. ౨౦.
- ఉ. బింబఫలాష్టికన్ను లనుబేడినమీ లిరుదిక్కులన్ సమా
నంబుగఁ బర్వచున్నశ్రుతి నామసరోయుగళోభ లిట్టు న
ట్టుఁ బిరువీకు నేయఁగఁ గడున్ దమి నెందుకుఁ గాక రెంటిమ
ధ్యంబునఁ బాఠెడిం బరువు లారయఁ జాపల మట్టిదే కదా. ౨౧.
- గీ. కలయనాపాదమస్తకాంగమలయందు | మించి పటలీలఁ దరళతోదంచిత మగు
యువతిలావణ్యమును గన్నుఁగవయనతను | దంటమీలఁబెక్కియమనఁ దనరుఁజాడ.
- ఉ. ఎప్పుడు భక్తభావమున నింపలరన్ ద్విజరాజుపాదముల్
దప్పక సేవ చేయుసుకృతంబునఁ గాంచెఁ జకోరయుగ్మ మీ
యొ ప్పన నొప్పుఁ గన్ను లవి యొలిని గ్రోలినలేటవెన్నెలల్
చిప్పిలినట్లు మించు నతిలేనగవున్ ధెలినిగుఁజాపులున్. ౨౨.
- ఉ. సావరమాధురీన్స్పృహపనం బికమో శుకమో తదీయజి
హ్వవిలసత్సరస్వతి సుపాసన చేయుచు నగ్రభూమి నిం
పావహిలంగ నేర్చి యుపహారముగా నిడినట్టిపల్లవం
బో విమలంపుబింబఫలమో యన వాతెఱ యొప్పు నింతికిన్. ౨౩.
- క. మగువయధరంబు నగడముఁ | జిగురును బింబమును బంధజీవకమును గ
ట్టిగ గెల్చి కన్ననత్కిర్తిగతి న్నా సాగ్రమణిమరీచి వెలుంగున్. ౨౪.
- గీ. మృదులపవనాహతి నొకింత గదలి యాడు
పల్లవముమాటువను దోచుమొల్లమొగ్గ

చాలుగతిఁ బల్కుబడి మోచిచాటునఁ గనఁ

బడుచు నింతిపల్వరున కన్బొంతి పలుచు.

21.

క. చెలువపలు కమృతరసములు! గులుకుట వీనులకె కాదు కోమలదంతా

వలిరుచియును శీకరపుం! దెలిసిగ్గునఁ గన్నులకును దెల్లము చూడన్.

22.

గీ. కనకకర్ణికాధారాశకాంతు లదికి! బాహులతికలు బిరుదునంపంగిదండ

లికుఁగడల వ్రేల వైచినకరణిఁ బరఁగఁ! గంబువిజయము పచరించుఁ గాంతగళము.

క. ఖరకరకరభిన్నము లై! కర మెలమి వహించునరుణకమలంబులతోఁ

బురుడేంపఁ దగునె గొజ్జఁగ! విరితేకులబంతిగములు వెలఁదికరంబుల్.

23.

గీ. జిలుఁగుఁబయ్యెద యనువలలోన నాచెల్వ! గుబ్బచనుఁగవ యనుకోకయుగళి

యెగయఁ బెనఁగురీతి నెనఁగుఁ గ్రేవలఁ జల! తృక్షలీల మెఱుఁగుఁదరఁగ లడర.

గీ. చారుతరనాభి యనెడుగంభీరసరసిఁ! గడఁగి క్రీడించుమరునిశృంగారరసపుఁ

జిమ్మనపుఁగ్రోవిధారనాఁ జెన్నుమీఱుఁ! బడఁతినూగారు కన్నులపండు వగుచు.

చ. తనుతరరోమవల్లరికిఁ దా నిరువంకలఁ గల్లు లేదు నా

ననయము సూక్ష్మసూక్ష్మముగ నజ్జలజాననకౌసు మించి లో

చనముల కింపొనర్చుఁ గడునన్నపుఁగారు మెఱుంగుదీఁగె చ

క్కనినిడువీటవాటి కనఁగాఁబడున ట్లతియత్నదృశ్యమై.

24.

క. చనుఁగవప్రేగున గిటగిట! మనునెన్నడు మేమి యగునో యనియెడిశంకన్

గనకపుఁగ ట్టిడినాఁడో! వనజాసనుఁ దనఁగ వనితవళు లిం పెనఁగున్.

25.

గీ. నెన్నడిమిపేరిమింట నన్నెలఁతబొడ్డు! పొన్నవిరి నిక్కముగఁ జూచి చిన్నఁబోడు.

రథ్రకుసుమసౌరభ సాధనార్థహేతు! వాశ్రయాసిద్ధ మనియెడియయ్య లెల్ల.

26.

చ. నుకపులు క్రిందుమీఁ దరసి చూడక యీ డని యాడుకొన్న హా

టకకదళీవిలాస మకటా విపరీతము గాక సాటియే

యకలుషరామణీయకనమంచితకోమలతద్వధూరుల

త్తీకి సరిగావ యెంత తలక్రిం దయినన్ గరిరాజహస్తముల్.

27.

గీ. రమణిజంఘలు శాలిగర్భములు హీర! దీప్తిజలపూర్తి నొప్పునందియలు మళ్ళు

వానిలోపలఁ జలువ కై వచ్చియున్న! కచ్చపంబులఁ బోలి మీఁగాళ్ళు దనరు.

క. కెందామరలుఁ జిగుళ్ళును! సౌందర్యశ్రీలఁ దమకు సరి గా వని యా

యిందుముఖిపాదములు నగుఁ! గందళదుజ్జ్వలనఖాంశుకైతవయుక్తిన్.

28.

శా. శృంగగ్రాహికఁ జెప్ప వేఱు తెరువుల్ సిద్ధింపమింజేసి చి

త్రాంగశ్రీనిధి నవ్వధూమణిని స్థూలారుంధతీన్యాయమా

గ్రాంగీకారమునక వచించితిని జంద్రాద్యోపమ ల్పాచనా
భంగు ల్గాని యధస్సహస్రగుణసౌభాగ్యంబు లాయంగముల్.

౧౧౧

ఉ. వెన్నెలతేటనిగు నరవిందపుత్రేకుమ్మడుత్వముం బదా
ర్వన్ని యజాశువాపసిఁడిరంగు మెఱుంగులధాశభశ్యమున్
గన్ని యూహాపుగాఁ గరువు గట్టి మనోజుఁడు పోతఁ బోయఁ బో
లు న్నెఱసేర్పుతో ననుట లోకులప ల్కిది చాల దేమియున్.

౧౧౨

ఉ. ఎఱ్ఱయైఁ బ్రజ్ఞ మీఱ వచియించెద నన్న వచింప లేన య
క్కొమ్మబెడంగులొన నొకకోటితమాంశము నైన నంతమా
త్రమ్మ మదుక్తిశక్తి యన రా దతివాఙ్మహిమాధ్య నేను మా
యమ్మ నరస్వతీనతి తనంతటిదానిఁగ నన్ను దిద్దుటన్.

౧౧౩

వ. అని తాను బ్రహ్మదేవుని రథవాహనం బైనసారంధరుం డనుహంసవంశావతంసుకూఁతు
రగుటయుఁ దదీయసంబంధవశంబున నంబుజానమరాణివాసంబునంధు వాణి
పెంపఁ బెరుఁగుటయుఁ దదనుగ్రహంబునం దనకు నఖిలవిద్యలుం గరతలామలకం
బగుటయుం జెప్పి మన్తుఖంబు శబ్దసంస్కారపూతం బనుబుద్ధి నద్దేవియ నాకు శుచి
ముఖి యనుపే రిడియె నని యి ట్లనియె.

౧౧౪

చ. నలినజరాణివాస మొకనాఁడు ననుం దనచేతిప్రోదిరా
చిలుకను వాడుకుం గవిత చెప్పఁగఁ దా నియమింపి యందు నా
పలుకులఁ గొంతవాసి గని భావమునం గడు మెచ్చుచు న్నఖాం
చలమున నాదుఁకొక్క నులి చక్కఁగ దువ్వచు గారవించుచున్.

౧౧౫

చ. ప్రబలము లైనకాతుకకృపారనవత్సలతాదరంబులన్
శబలితచిత్త యై యపుడు నా కుపమాతిశయోక్తికామధే
నుబిరుద మిచ్చి తల్లిఖితనూపురము స్ఫువనైకమాత య
య్యబల మదంఘ్రిఁ దాఁ దొడిగె నాబిరుదం బిది చూడు మేర్పడన్.

౧౧౬

క. అని నిజనూపురగతవర్ణనికాయముఁ ద్రిప్పి చూపి నారాయణనం
దన యిట్టినాడుపలుకులకు నగమ్యము దనుజకన్యకొమ రూహింపన్.

౧౧౭

వ. ఆజగన్తోహనాంగిం జిత్రఫలకంబున వ్రాసి యైనం జూపెద నంటేని.

౧౧౮

క. ఏయంగకమును భావనఁ చేయక వ్రాయంగ తాడు చేసిన నానం

దాయత్తత మది చొక్కుఁ బఁ రాయత్తపుబుద్ధిఁ జెలువ నలవియె వ్రాయన్.

౧౧౯

వ. అదియునుం గాక.

౧౨౦

- క. అత్తరుణీమణిరూపముఁ జిత్తరువున వ్రాయునేర్పు చేకులునేనిన్
దత్తుల్యవనిత నెందే! నత్తోలువేలుపు నృజింపఁ డా తననృప్తిన్. ౯౮.
- గీ. అజుడె యొకప్రసంగమై చెప్ప వింటి నాక్కాంత యతనినృప్తి గా కునికియు
నాదిశక్తి శివుమహాదేవి తనదైనచిత్రమహిమచే నృజించుటయును. ౯౯.
- క. విను మిపు డది సంస్కృతిపదావిని జెందెను మాటమాటవెంబడి నెందే
ననుభవభవనంస్కారంబున కుద్యోధము ప్రసంగమున నగును గదా. ౧౦౦.
- మ. దనుజేంద్రాంగన కంచికావరమహత్త్వస్ఫూర్తి నాలోకమో
హన జన్తించుట వింటి వెండియుఁ దదంగాలొకికశ్రీప్రవ
ర్తన మూహించిన నట్ల రెంటికిఁ గడున్ దార్కాణ మయ్యెన్ మనం
బున కిట్టిప్పుడు సంస్కృతం బయినయంభోజాతజాతోక్తియున్. ౧౦౧.
- క. వినుము ప్రభావతీ యన నావ్వనితామణినామ మర్థవంత మృగుచున్
దనరారుచుండు ననయంబును యదుకులకలశజలధిపూర్ణశశాంకా. ౧౦౨.
- గీ. ఆప్రభావతీ తనకల నగజ వచ్చి! వ్రాసి దయ నిచ్చె నని యొక్కరమృపురుషుఁ
జిత్రఫలకాభిలిఖితు నెచ్చెలియుఁ దానుఁగరము వేడుకఁ జూడ నేఁ గంటి ననఘ.
- క. ఆకన్నప్రతిమసుద్దులు! మాకు మునుపు కలిమిఁజేసి మహనీయతదీ
యాకృతిపాలు పంతయు భవదాకృతిఁ గని యతఁ డితండ యనుకొంటి మొగిన్.
- వ. అని పలికి మాకు నిక్కడ మిక్కిలిం దడయుట యుచితంబు గాదు పోయి వచ్చెద
మనుప నవధరించితే యనుచుఁ దోడియంచలుం దాను నప్పులుఁగుచెలువ యుప్పర
వీధి కెగసె నప్పు డమ్మరాళంబు లరాళంబులు గాక యాకాశభాగంబున గమన
వేగంబునం దీఁగ సాగినబాగు మెఱయునిజగరుత్మనకరేఖామయూఖంబు లాఖం
డలారిదిక్కునకు నక్కజంపుటెలమిం గొనలు వాటి యుద్దీపించుప్రద్యుమ్నప్రతాప
వైభవంబునుం బోలెఁ జాల నాలోకనీయంబు లగు చుండఁ దత్పురస్సరతదీయకీర్తి
మూర్తివిశేషంబులో యన సోయగంబున మీటి గగన మంతయుం గబళించుటకు
నొక్కకడకు నొత్తుకొని పోవ బారలు చాచినచందంబున నిన్నండప్రసారితంబు
లైనతనూరుహంబులతోడం జూడ నొప్పారుచు నప్పటప్పటికి నవిరళధవళిమన్వర్ధ
సుభయపార్శ్వభాగపాండురబలాహకంబుల నహంకృతిపెక్కువ నొక్కపెట్ట
కలహించుటకుం బిలుచుభంగి సంఘటిల్ల నుల్లసిల్లుపక్షయుగళవిక్షేపవ్యాపారంబుల
చేత నుద్యోగించుచు నొక్కొక్కయెడఁ బ్రదీప్తోద్దీననందీనయానభేదవిసోదంబు
లాచరించి రోదోంతరం బంతయు నెంతయుం గలయ మలయుతమయమలంపుఁదెలి
దళకుఁ జిలికి యది మలయజంతుఁగలయంపిచెలుపు నలవరింప నందుఁ గుందనంపు

రంగవల్లికామతల్లికలయుల్లాసంబు వెల్లి గొలుపుగురుదంతకాంతివల్లరులచేత నతి
శయిల్లుచు నొక్కొక్కచోట నొండొంటినందున సందర్శనీయంబు లగునభోవిభా
గంబులవలన నస్తానభానుసంభ వానంభేదసంభృతసబలతావిలాసభాసురసురాపగా
ప్రవాహసందేహకందళనంబులకు ననుగుణం బయినపరపున నిడుపాఞ్జాలు గట్టి
యిట్టుట చెదరక చదల నడచుచు వజ్రపురంబు చేరి తొంటియట్ల నకల
జలాశయంబుల విహరించు చుండె నందు శుచిముఖి కన్యాంతఃపురసహోవిహార
సమయంబుల. ౧౦౫.

సీ. జలభేలదంగవాకలకలంబులకు మిక్కిలి దవ్వు వాఱక నిలిచి నిలిచి
పడఁతు లొక్క రొకళ్ళపై జల్లుజలబిందు లొడలు సోకినఁ బోక యోర్చి యోర్చి
యోలలాటలతమి నొండొరుఁ దఱుముచెల్వలఱాక కులుకక. మెలఁగి మెలఁగి
లీలావతీహస్తలీలాబ్జకేసరంబులకును బసి గొంచు మలసి మలసి.
క్రమముతోడ దనుజకన్యకాంతఃపురకాంతలకును బెదర కింత నంతఁ
జేరికలఁ జరించు టాయాధిఁగా నలవాటు చేసికొనియె బాటవమున. ౧౦౬.

శా. ప్రద్యుమ్నండు ప్రభావతీరుచిరరూపబ్రహ్మమున్ హంసయో
షిద్యాధార్థ్యధురీణవాగుపనిషత్సిద్ధాంతమార్గానుసా
రోద్యత్ప్రజ్ఞను బల్కఱున్ మననసంయుక్తంబు గావించుచున్
హృద్యం బై యది యంతకంత కలరన్ నిల్పెం గడుం జిత్తమున్. ౧౦౭.

సీ. కనఁ దొడ్దనున్నవారిని వీరు వా రని కనినఁ దదర్శనవర్తనలు మఱచు
వినఁడు చెప్పినపల్కె వేమఱుఁ జెప్పక వినిన నే మే మంటి రనుచు నడుగుఁ
జనఁ డెత్తు లిడక మజ్జనముఖ్యవిధులకుఁ జనినఁ దబ్బిబ్బుగాఁ జలుపుఁ గ్రియలు
కొనఁడు నానాసేవకులసేవ లెవ్వియుఁ గొనిన వీడ్పాటుగాఁ బనులు పనుచు
శుచిముఖీవాక్యదర్పణస్ఫురితనిరుపమానదనుజేంద్రకన్యకామణిమనోజ్ఞ
రూపరేఖావిలాసనందూఢ మైన యాత్మ మరలింప నేరక హరిసుతుండు. ౧౦౮.

ఉ. ఉద్యదపేక్ష పక్షివనితోక్తులవెంబడిఁ జంచరీకచం
ద్రాద్యుపమానశోభకు నహస్రగుణంబుగ హెచ్చు గేశవ
క్రాద్యభిలాంగలక్ష్మీ మది కందినయంతయునున్ నయించి యా
హృద్యతరాంగిమూర్తిసాబ గెల్ల నొకింతగఁ జూచు నాత్మలోన్. ౧౦౯.

చ. మది గొనినంతమేరయును మాన కతం డుపమానకోటియొ
ప్పిద మఖిలంబు నిట్లు గడుఁ బెక్కుమడుంగులుగాఁ దలంచి త

తనవయవత్వసుస్థితికిఁ దార్పణ నమ్మదిరాక్షిరూప మె
య్యది యదియే కనంబడియె నచ్చపుబుద్ధికి లే వగమ్యముల్ -

౧౧౦.

సీ. ఆరూపు మదిఁ జాల హత్తించు హత్తించి యతివ యిట్టిది గాక యనుచు మెచ్చు
మెచ్చి కన్గొనుకోర్కి హెచ్చించు హెచ్చించి యంతమే లే ట్లబ్బు ననుచు వగచు
వగచి నిట్టూర్పులు నిగిడించు నిగిడించి తదవలోకము లేనిబ్రదుకు రోయు
రోసి దాని కుపాయ మాసించు నాసించి కలఁక నేమియు దొరకమికిఁ గుందుఁ
గుంది తలపోఁతలకు మదిఁ గొల్లవిడుచు విడిచి దరిదాపు లేమిఁ బెన్వెతల మునుఁగు
మునిఁగి యెవ్వరు పిలిచినఁ గినియు మిగుల హరినుతుండు ప్రభావతీవిరహావళత.

శా. ధీమంతుండు పటుప్రతాపనయమైత్రీనిత్యనమ్రాభవ
త్సామంతుండు సుకీర్తిమాక్తికమణిన్గొప్పసితాశావధూ
నీమంతుండు విఫక్షమంత్రముఖరాజీవప్రభోచ్చాటనా
హేమంతుండు నిజస్తవానుకలనాహ్రిమంతుఁ డత్యంతమున్.

౧౧౧.

క. అబ్బాంబావరుఁ డఖిలక కుబ్జాంధవరమృతీర్తికుఁడు నలినీప
త్రాబ్బిందునమప్రకృతి తుబ్బోధమయాత్తత త్వకోవిదుఁడు మహిన్.

౧౧౨.

తరల. కుముదబంధునిభుండు పింగళిగోకమంత్ర యశఃకథా
సమదనల్పనభుండు వైదికశాస్త్రసింధునిరంతర
ప్రమథనాత్తకుభుండు సంతతభక్తియుక్తి సమర్చిత
ప్రమథలోకవిభుండు విత్తనిరంకుశప్రతిభుం డిలన్.

౧౧౩.

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళి
యమరనార్యతనూభవ సౌజన్య జేయ సూరయనామధేయ ప్రణీతం
బైనప్రభావతీప్రద్యుమ్నం బనుమహాప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

- క. శ్రీమద్భక్తివిశేష! స్థేమా విశ్రాంతవిహితశివతత్త్వకథా
మీమాంసుఁడు పింగళియమరామాత్యవతంసుఁ డపరహంసుఁడు దీప్తిక. ౧
- వ. హరికుమారుం దొక్కనాఁ డేకాంతవర్తియు హస్తవిన్యస్తగండస్థుఁడు నగుచు
నిట్లని తలపోయం దొడంగె. ౨
- చ. కలుగు నొక్కో కనుంగవకుఁ గాంతఁ గనుంగొనుభాగ్య మెక్కడక
గలిగెడుఁ దత్పురంబు చొరఁ గల్గియ దొడ్డట చొచ్చి చూడఁగాఁ
గలిగిన నవ్విలాసవతిఁ గొఁగిటఁ జేర్పక యోర్పుటెట్లు నా .
తలఁపుబడిం దదాత్తయును దార్కొన కెట్లది సంఘటిల్లెడుక. ౩
- చ. శుచిముఖిమాట యొం డరసి చూడఁగ నెంతయు నానపాటొన
ర్చుచు మదిఁ ద్రిప్తచున్నయది చూడ్కికి నన్ను నె పోలువాని నా
రుచిరతరాంగి చిత్తగువురూపకటిక రహిఁ జూడఁ జెప్పెఁ ద
ద్వచనముచొప్పు నేమినియతంబు నమాకృతు లెందుఁ గల్గవే. ౪
- చ. ఇది పదిలంబుగా నడుగ కే నపు డక్కట కోర్కి దాచి వ
ట్టిదొరతనంపునీటు ప్రకటించితిఁ బాపపులజ్జ నన్ను నో
రదిమె ననాదరంబుతెఱఁ గై యది హంసికిఁ దోచెనేమొ ని
ల్వద మఱి యించు కైన గరువ ల్పవి గానికథ ల్వచింతురే. ౫
- ఉ. ఏ నొకయించు కంత మన సిచ్చినమాటలు పల్క కుండఁగాఁ
గాని మరాలి యద్దనుజకన్యక కై నను నొత్తి చూచి యే
మైన ననంగఁ బూను నని యాత్మకుఁ దోచుచు నున్న దిప్తు కా
దేని ప్రసంగముం దిగిచి యేల నుతించుఁ దదీయరూపముక. ౬
- మ. అటు గా కద్భుతరామణీయకగుణాధ్యం బైననద్వస్తువుక
బటువాచారసికు ల్పొనంగ మయినక బారంబు ముట్టక రసో
త్కటతం జెప్పక మానఁ బాల రసుపక్షం బొందు భావించినక
ఘటియిల్లు న్వనితాంగవర్ణనకు నిక్కం బన్యథాసిద్ధియుక. ౭
- చ. హరియును వానవుండుఁ దము నంపినకార్యము హంసి తాన యే
ధరణికి డిగ్గి చెప్పి మదుదగ్రమనస్థితిఁ గాంచు టెన్న నా

సుకరి పుం జంప న న్ననుపునుద్దులు పుట్టఁగఁ బోలు నెల్లడన్
సరసిజ నేత్రుదక్షిణభుజంబున నీ వని పల్కినందునన్.

౮.

ఉ. అన్నియు నేకవాక్యముగ నారయ నానలు పెంచుపక్షమే
యున్నది కొంత మించి యిది యోజన సేయఁగ నాదురూపె యా
కన్నియచేతిచిత్రఫలకంబున నున్నది యెవ్వ రట్టిచో
నన్ను నెఱింగి వ్రాయ ననినన్ శివ వ్రాయుట వింటిఁ జొప్పడన్.

౯.

సీ. శివ నన్నె వ్రాసి యిచ్చినపక్షమునను లేఖననిమిత్తము వేట కలుగు నొక్కొక్క
కలుగ దంతఃపురకన్య కిట్టిది భర్తృపరతః దక్క ఘటిల్లు టరుదు గాన
నది యట్ల యైనన్ దదభీష్టయువపరీక్షామాత్రఫలకమై జాలు నొక్కొక్క
జాతి దీప్వరి యిచ్చె నత్కృప నని బాల వేడ్కఁ జూచుటఁ జెప్ప వింటిఁ గాన
నిట్టిగతిఁ జెల్వ జుమ వెడ్డుపెట్టు నొక్కొక్క
పెట్ట దది దా నృజించినబిడ్డ గాన
బొం కగుచు నంత కిదియ త్రోపువడు నొక్కొక్క
పడ దజుఁడు చెప్పె నని వినఁబడియెఁ గాన.

౧౦.

చ. మును తననృప్తి కామి నలుమోములవేలుపు చెప్ప వింటి నే
ననుచు మరాళి పల్క నపు డక్కట యే నడుగంగ లేన యే
మని ననుఁ దిట్టుకొందు నజుఁ డట్టిప్రసంగపువేళ నవ్వరా
ననకు విభుం డితం డతఁ డనన్ వినఁబడ్డది యేమి గల్గెనో.

౧౧.

ఉ. వావిరి నవ్విలాసవతివార్తలపట్టున నెన్ని యెన్ని ప్ర
శ్నావసరంబు లైన నొకయర్థము నే నడుగంగ లేమి ని
చ్చావిముఖుం డితం డని ప్రసంగము వచ్చిన నూర కుండు నే
మో వరటాలలామ యిఁక ముద్దియనన్నిధి నేమి సేయుదున్.

౧౨.

ఉ. పోవు నొకో సరోజముఖిపాంతకు నిం కొకమాటు హంసి దా
నావలనం దదిప్రవచనం బొకటేన్ గొనిపోవఁ గానమిన్
బోవుట నిష్ఫలం బనుచుఁ బోకయె మానునొ కాక పోవునో
దైవత కార్యభారమును దద్వశమైనది కొంత గల్గినన్.

౧౩.

క. తరుణికడ కంచ యేగతి నరిగిన నాన గల దది మహామతి నాయం
తరగతిఁ గనదే వినదే ధర నప్రతిషిద్ధ మనుమతం భవతి యనన్.

౧౪.

క. ఏపనియు లేక యుండిన నాపడఁతుకఁ జూడఁ జనక హంసి నిలువ నె
ట్లోపెడును దానిఁ జూచినఁ జూపఱుకును వశమె తిరుగఁ జూడక యుండన్.

౧౫.

- క. అని భావనాబలంబున! మనమున ఘటిక మగుమగువమధురాకృతి య
క్కునఁ జేర్పఁ గడఁగి తత్తఱమునఁ గానక వెగడు వడుచుఁ బొదలువిరాళిన్.
- వ. ప్రాద్దు గడపుట తద్దయు భరం బగుడు సుద్యానంబునకుం జనియె నప్పడు. ౧౭.
- సీ. నిబిడంపుజిగితోడ నిండుపూగుత్తులు బిగువుపాలిండ్లయొప్పిదము నెరప
నునుఁగొంపు గ్రక్కునూతనపల్లవంబులు కరతలంబులసోయగంబుఁ దెలుప
నెలమిఁ బర్వెడునట్టియెలదీఁగియలసాంపు సుకుమారబాహువిస్ఫురణ జరపఁ
గడుఁ బేరెములువాటుగండుఁదుమ్మెదచాటు కడకంటిమాపులబెడఁగు నడప
విరులతెలిదాటు చిటువవ్వసిరులఁ జిటుక! మధురనపునిగ్గు లావణ్యమహిమ గులుక
నతనిచూడ్కికిఁ జూడ సుద్యానభాగ! మంతయుఁ బ్రభావతీమయం బగుచుఁ దోఁచె.
- గీ. యువతిపై విరాళి యొక్కింత మఱితునో! యనుచు నాన నేగి యచట నతఁడు
మఱచెఁ దదితరంబు నెఱయంగ నిది సుమీ! యొకటి కోర వేణయొకటి యగుట.
- వ. అతం డివ్విధంబునం బ్రభావతీవిభ్రమభ్రమవశంబున లతలతఁ దప్పకుండఁ గదియం
జనుచు. ౨౦.
- సీ. తరుణికెంగే లంచుఁ దమిఁ బట్టి కటకటా చిగురాకె యిది యంచుఁ జిన్నవోయి
వెలఁదిపాలిం డ్లంచు వెన నంటి చెల్లఁబో పూఁగుత్తులే యంచుఁ బాలుపు దటిగి
చెలువపయ్యెద యంచుఁ జేసాఁచి యయ్యో పరాగోదయమె యంచు రహి దొఱంగి
రమణివేనలి యంచు రతికాంక్ష నొడిసి హః తేటిమొత్తమె యంచుఁ దెల్లఁబాటి
యకట యనిమిత్తకృపఁ దాన యరుగుదెంచి
హితవు నెరవెడిహంసితో హృదయ మిచ్చి
పలుకనికృతఘ్నునకు నాకుఁ బ్రాప్త మగునె
యట్టియవతిపాం దనుచుఁ దా నాత్మఁ గుందు. ౨౧.
- వ. అంత నంతర్గతంబున. ౨౨.
- గీ. ఉవిద నాకుఁ బ్రాపించు టటుండ నిమ్మ! హంసి యిఁక నొకమఱి చూడ నబ్బునేని
నాదుకన్నులు కన్ను లెన్నంగ నేన! యగ్రగణ్యుండ ధన్యాత్తులందు నెల్ల. ౨౩.
- గీ. వచ్చునొకొ సురారివార్త చెప్పఁగఁ దాను! వచ్చి కడలఁ బోక యిచ్చటికిని
దెచ్చునొకొ ప్రభావతీక్షేమవృత్తాంత! మాత్ర మయిన నంచమగువ నాకు. ౨౪.
- చ. విసుకలిచేతనే విరహవేదన నామది నింత వర్ధిలెన్
గనుకలి నిట్లు చిత్రఫలకంబునఁ గాంచినయింతి నెప్పునం
బునఁ గడు నింత కెంత పరిపూర్తి వహించునో యెంత నొచ్చునో
ఘన మని వింటిఁ జిత్తరువుఁ గన్గొనుప్రేమయు నేమి నేయుదున్. ౨౫.

గీ. అందుమీద హంసి యరిగి నాతోడఁ దా మాట లాడుటయును మద్విధంబుఁ
దెలుప నాన లేమి దలపోసి యెట్లానో చెలువ యకట యేమి సేయువాడఁడ. ౨౬.

మత్తకోకిల. అంచతోయ్యలి దేవతాపతియానచొ ప్పొనరించి యే
తెంచు టెన్నఁడు దానిచేత మదీయహృద్గతిఁ జెప్పి యే
బంచు టెన్నఁడు గావున న్వేసఁ బ్రతికఁ లిఖియించి యా
యంచ కిప్పుడు పంచెద నృతి కంత దెల్పెడు నట్లుగాఁ. ౨౭.

వ. అని తలంచి యాక్షణంబు శుచిముఖిపేర లేఖ వ్రాసి యిది గొంపోవువా రెవ్వ రని
నివ్వటిల్లెడుచింత నంతరంగంబు గలంగ నుద్యానమధ్యంబునకుం గ్రమ్మట నరుగుదెంచి
యత్తటి సుత్తరంబు చనువాని నెల్ల నుద్దేశించి తద్దయు దుర్దమం బైనవిరహార్తికతన
వార్తాహరణయోగ్యాయోగ్యవివేకంబు లేక యిట్లనియె. ౨౮.

సీ. కృప నెఱిగింపరే కీరోత్తమములార వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
నదనుగ్రహమునఁ దుమ్మెదలార చెప్పరే వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
కరుణతో వినిపింపఁ గదరె కోయిలలార వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
తెలుపరే దయఁ జూచి మలయవాయువులార వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
చలువ లాసఁగడుమేఘరాజంబులార! యమలపక్షత నొప్పురాయించలార
నిలిచి నామాటలకు మాటు పలుకరయ్య! వజ్రపురికిని బోయెడువారె మీరు. ౨౯.

క. అని పలుకుచున్న నమయంబున నొకశుక మభ్రమార్గమున నేగుచు నా
తనిదీనాలాపంబులు విని కారుణ్యమున నిలిచి విస్ఫుటఘటితిక. ౩౦.

గీ. ఏను వజ్రపురికి నేగెడుదాన నావలనఁ గార్య మేమి కలదు నీకుఁ
దెలుపు మొకటిరెండుపలుకుల ముగియఁగా ననుచుఁ బలుకుటయును యాదవుండు.

సీ. ఓపక్షివర విను మాపురి శుచిముఖి యనుపేయొకరాజహంసి యుండు
నది యున్నచోటు నీ వరసి యాపత్రిక యందింపవలయు మత్పార్థనమున
నన విని యాచిల్క యట్ల చేసెద నహాయంబు పోయెద మాట లాడ నాకు
లే దవకాశంబు లేశమాత్రంబును నాదుపక్షంబులనడుమ లేఖ
యొరుల కెఱుకపడక యుండునట్లుగఁ గట్టు మతిరయంబుతోడ ననుచు నతని
దండ కరిగి నిలిచెఁ దడయ కాతఁడు నట్లు చేసి నదియుఁ జనియె శీఘ్రగతిని.

వ. అంతకు మున్ను శుచిముఖియును సుచితప్రకారంబున నట్లు తనబలఁగంబునుం దా
నును దానవాంతఃపుర కామినీనమీపనంచారపరిచయంబు సంపాదించుకొనుచు
గ్రమంబునం బ్రభావతితోడిచెలిమి గలిగించుకొనుటకుం దటి వేచి యుండు
గావున నది గనిపెట్టుకొని యుండ నొక్కనాఁ డక్కలకంతి తొంటినరసివరినర.

బునం దమందకందర్పతాపశమనార్థంబుగ రాగవల్లరి యను నెచ్చెలియుం దానును
వచ్చి వనవిహారంబు నలిపె నప్పుడు. 33.

సీ. అతివమందస్థితద్యుతిప్రసాదంబున విరులపాండిమ యభివృద్ధి గాంచె
నతికటాక్షశ్రీలసాహాయ్యకమునఁ దుష్టెదపిందుచెలువ మభ్యుదయ మొందె
జలజాక్షీకరతలచ్చవియసుగ్రహమునఁ జివురుఁగెంజాయ పుష్టిని వహించెఁ
దరుణినిశ్వాసగంధముప్రోది మలయవాయువుల నెత్తావివైభవము చెందె
నవి లతాంగికెఁ దోడ్తోన యార్తిఁ బెనఁచెఁ బాటిలదె రజోమాలిన్యవల్లవత్స
చాపలంబుల కాధార మై పరఁగెడు! వారికిని మే లొనర్చినవారి కెగు. 34.

సీ. విరహీరక్తముతోడిమరునిబల్లెము లన నెల్లెడ విలసిల్లుపల్లవములుఁ
బాంధమేదస్నేహభరితకామాస్త్రాళి నా నొప్పునరసప్రసూనములును
భావజుమిడివింటఁ బాటునీలపుగుండభంగిఁ జరించుపుష్పంధయములుఁ
జేతోజబలనముద్ధాతధూళి యనంగ రాజిల్లుసుమనఃపరాగములును
ననమసాయకజయవిరుదావళీని! పాతవరవందిజనఘనార్భటి యనంగఁ
గడు విజృంభించుశుకపికకలకలములు! నెలఁతకును గుండెదిగులు జనింపఁ జేసె.

వ. ఇవ్విధంబున నయ్యింతి తంతన్యమానకంతునంతాప యగుచు రాగవల్లరిం జూచి
యిట్లనియె. 35.

మ. అకటా యిట్టిది ప్రొద్దు పుచ్చుట కుపాయంచే విరోధంబ కా
క కడుం జాలు వనాంతభేలన మిఁకం గన్నార మత్పాణినా
యకురూపంబును జూచు చుండుటయె మే లామీఁద భావ్యర్థ మం
చిక యొక్కరై యెఱుంగుఁ దత్ఫలకమున్ బింబోష్టి తెవే వెనన్. 36.

వ. అని తెప్పించి యప్పలకయందు నాత్మనంకల్పవాసనావిశేషవశంబున ననేకవిధ
శృంగారభావచేష్టావిశిష్టతం గనుపట్టునట్టిలిఖితరూపయదుకులప్రదీపు నెడుట నుం
దియుం గ్రేడించియు నిర్నిమేష యయ్య నిమిలితాక్ష యయ్యం గొంతతడ వనేక
భావంబు లావహిల్లం జూచి చూచి. 37.

చ. అనయముఁ దృప్తి గావలయు నంచు నజస్రము నెంత చూచినన్
గనుఁగవ కంతకంతకును గాటముగా నొకవింతవంతయిం
పు నెరపు చున్ననుం దరలి పోవఁగ నీ దిఁక నోర్వఁ జాల నే
ననుచు రసోద్ధతిం గదియ నక్కునఁ జేర్చ నిజేశురూపమున్. 38.

గీ. చేర్చి యొక్కింతతడవు నిశ్చేష్ట యగుచుఁ
జొక్కి కనుఁగవ యరమాడ్చి శోభనాంగి

యంతః జిత్రరూపత మదియందుఁ దోఁపఁ

గ్రమ్మఁగఁ బుచ్చి కనుఁగొంచుఁ గాంక్ష లడర.

౪౦.

ఉ. ఇట్టిమనోహరాంగుఁ డొకఁ డెం దయినం గలఁడేని గల్గియుం

గట్టిగ నా కతండు బిగికాఁగిటఁ జేర్పఁగ నబ్బునేని నే

నిట్టటు గొంచిన న్విడక యిష్టవిహారము లెల్లఁ గాంక్షఁ జే

పట్టి యొనర్చునేని రసభావము లెట్టివి యొక్కొ యత్తటిక.

౪౧.

క. అని యువ్విఘ్నూరుచు మది ననయముఁ దలపోయు నున్న రనుఁ గాంతాళం

బునఁ బొరలు నిట్లు విరహంబున కోర్వక యవ్వధూటి బోటిం బలికెక. ౪౨.

క. ఉమసేవ యేను నలిపెడు నమయంబునఁ గర్తృకర్తసాధనవైగు

ణ్యము లేమి గల్గిగెనో యిట్లమితవ్యధఁ దెచ్చి పెట్టె నాయమ నాకుక. ౪౩.

క. ఇటు గాక లోకముల నింతటిచెలువుఁడు గలఁడె గలిగినను నుబ్బిదె యి

చ్చట నచ్చటఁ గలఁ డని యొక్కట నన్నిట్లేచు టంబకరుణతెఱంగే. ౪౪.

సీ. అని పల్కుపలుకు లాయువసరంబునఁ దత్సమిపంబునం దనురూపగతిని

శుచిముఖి నంచరించుచు విని యిత్తన్విత్రంబు వడసి యే జెలిమికలిమి

హత్తించుకొనుటకు ననుగుణం బగువేళ యిదియ యటంచు నూహించి మదిని

దగునుపాయంబు విశర్కించి యపుడు యదృచ్ఛనపోలే నాతెఱవయెదుట

నడ్డముగ నల్లనల్లన యరుగుచు నవిమర్శదృష్టిని బలుమటు మరలి మరలి

చిత్రఫలకంబువంక వీక్షించెఁ గొంత నరిగడచుదాఁక నొకవింతనరణి మీఱ. ౪౫.

క. అపు డమ్మరాళిచందం బుపలక్షించుచుఁ గపోలయుగ్మము దరహా

నపుఁగాంతిఁ దనరఁగా నాచపలేక్షణ తనదుప్రాణనఖి కి ట్లనియెక. ౪౬.

క. కఱదులపులుఁ గిది తా నేమెఱుఁగునొకొ తిరిగి తిరిగి యీఫలకముపైఁ

బరపెడుఁ జూడ్కుల నా నామెఱుఁగుంబోడికి మరాళి మృదుమధురోక్తిక. ౪౭.

వ. ఇట్లనియె నోపడంతి నీపలికినట్ల మాయట్టితిర్యగ్గతువు లేమియు నెఱుంగమి

యధార్థంబ యైనను నేను నీచేతిచిత్రఫలకం బబ్రవడి చూచుటకుం గారణంబు

వినుము మున్నొక్కచోట నొక్కపురుషుఁ జూచి తత్సమానరూపుని మఱి యెందు

నుం గానక యిప్పు డిండు నతనికైవడి దోచిన నిది తదీయరూపం బెఱింగి వ్రాసిన

తెఱంగో యటు గాక యట్టివాఁడె వేఱొక్కఁ డెక్కడ నైనం గలిగెనో యని

యించుక విమర్శించి వీక్షించితి నన విని ప్రభావతి యద్భుతప్రమాదసందేహంబులు

డెందంబునం గ్రండుగొనుచుఁ గందళింప నప్పులుఁగుం దప్పక చూచి యిట్లనియె.

శా. ఏ మేమీ యిక నొక్కమాటు చెపుమా యీ వున్నరూ పిట్లయో
యే మైనం గలదో విభేద మిట ర మ్మిక్షింపు మింకన్ వచ
స్సామర్థ్యం బరయున్ మహాత్మ వని యస్తద్భద్ధికిం దోచె దా
హా మాభావము గాన లేవె మదిలో హంసీ భయం బేటికిన్.

౪౯.

వ. అనిన నది మదిరాక్షి నీక్షించి యిట్లనియె.

౫౦.

క. నీ వనినయట్ల యేను భయావహులను గానివారి నాకృతిన కనం
గా వలతి నైనఁ బిలువక! యే వెట్టినె చేర నిరువు రేకతమాడన్.

౫౧.

వ. అనిన వెఱగంది యాయందుముఖి సఖియునుం దానును నొందొరులమొగంబులు
చూచి నగుచుఁ జెవులకుం జవులు మివుల నలవరించుగులుకు టెలుంగు గలకలికి
పలుకులకె వలచి మొలచుకుతుకంబున నతివశంపదహృదయ లై తమ కిద్దఱకుం
దాని పెద్దబుద్ధులు నుద్దులు ముద్దు రప్పించుచుం దద్దయు నుద్దీపిత రాగంబు లగుచుండ
రాగవల్లరి యాగలువతనంబులాగు లేగరితలందును మున్ను కన్న విన్నయవియె
దీనికఱదు లెంత యరుదులు చూచితే యంచు నాయంచపై నాదరాహ్లాదమేదుర
నిరీక్షణంబుల నీక్షించి యోపక్షికులభూషణంబ నీభాషణంబు నిక్కంబ మిక్కిలి
నక్కఱ పడి వేడక ప్రోడ లగుగలువ లిరువు రేకాంతమాడుచోటి కేటికిఁ బో
యెద రిది యట్లు గాదు గదా యేమొక్కనందియంబు నివర్తించుకొనం గోరి యిత్తటి
నత్యంతప్రార్థనంబు గావించు చున్నవారము గావున నీకన్నయప్పురుషునియొప్పు
నిప్పులుకపై వ్రాసినరూపంబుచొప్పు నొక్కటి యగునో కాదో యీపండకు వచ్చి
నిచ్చలంబుగాఁ జూచి నిశ్చయించి చెప్పు మిప్పుడుచు నేను నిట్టివాఁ డెందును
లేడు కలఁ డనువివాదంబునం బన్నిదంబు చఱచినవారము.

౫౨.

క. అనుటయుఁ బందెముకొఱ కై నను వేటొకపనికి నైన నా కది తెలియం
బని గలదె మీకు నాచే! వివలసినయర్థ మరసి వివిపింతుఁ దగన్.

౫౩.

గీ. అనుచు శుచిముఖి తనమాట కాపడంతు! లీక్షితాన్యోన్యవదన లై యెంతదూర
మరుగుచున్నది దీనివాక్యాశయ మని! మివుల వెఱగందఁ గొంత చేరువకుఁ బోయి.

క. నవిమర్శదృష్టి నాటిత! కవిధాన మొకింత నడపి కడుఁ బదిలముగా
వివరింప నతనిరూపము! యవు నొ నిది యిందు నందియము లే దనియెన్.

౫౪.

చ. అనుటయు రాగవల్లరి మహాత్తరమోదవిశేషసంభ్రమం
బునఁ బఱతెంచి యప్పులుఁగుముద్దియఁ దద్దయు ముద్దు గారవం
బును జిగురొత్త నెత్తుకొని పోయి ప్రభావతిదండఁ బెట్టి యొ
య్యనఁ గొనగోళ్ళఁ దత్తసురుహంబులు దువ్వచుఁ గూర్చి నిట్లనున్.

౫౫.

ఉ. అంచవు గావు నీవు నను నారసి ప్రోవఁగ మూర్తిమత్త్వముం
గాంచినభాగ్యదేవతవు గాని మమక్తి తెఱంగు నేఁడు గె
ల్పించితి వేజగంబునను లేఁ డిటువంటిమనోహరాంగకుం
డంచుఁ గలంచు నిజలరుహానన మానక నాదుచిత్తమున్.

౫౭.

వ. అనిన విని ప్రభావతీ నిజవయస్యం జూచి.

౫౮.

గీ. రాగవల్లరి నీ వేల వేగిరించె! దింతమాత్రంబ చాలునే యీప్సితార్థ
సిద్ధి కతనిలక్షణము లీచిత్రమూర్తి! యందు నే మైనఁ గల వేమె యడుగవలయు.

వ. అనిన విని యాహంసి యాచిత్రరూపంబు నిరూపించి ప్రభావతీ నుద్దేశించి
యిట్లనియె.

౬౦.

ఉ. ఆరయ నింక నే మడిగె దల్లవె యాతఁడు శంబరుం ద్రిశో
కారిని ద్రుంచునట్టిప్రహరణిణంబు లురంబునందు నా
హా రతికంకజాంకములు నల్లవిగో మెడయందు వీరశృం
గారకళాధ్యు ని ట్లతని గట్టిగ నెవ్వ రెఱింగి వ్రాసిరో.

౬౧.

వ. ఈలక్షణకథనంబుచేత నతనినామజాత్యాదు లత్యంతప్రసిద్ధంబులు మీరు మీ
యంత నె యెఱింగెదరు గావలయు నంతఃపురవాసినులు గావున నెఱుంగరో యని
యెఱింగించెద నంటి నేని.

౬౨.

చ. ఎనయఁగ నెవ్వ రెంతమన సిచ్చి వచించిరి తాను వారితోఁ
బనుపడ నంతమాత్ర ప్రతిభాషణ మాడుట యుక్త ముండ్రు మీ
కొనరఁగఁ బన్నిదంపుగెలుపోటలు దీర్పఁగ నిప్పు డేను జె
ప్పినదియు చాలు నింకఁ దలపెట్టుట చెల్లద యెక్కు డేమియున్.

౬౩.

గీ. నీవ కద ప్రభావతీ యన నిన్ను మున్ను! తరుణి నేవింటి రాగవల్లరియె బోటి
పేరు నీ విపు డన వింటి మీ రిరువురు! నీ యెఱుక మఱచెదరు సూ పోయి వత్తు.

ఉత్సాహ. అనుచు గగనభాగమునకు నంచ యెగయఁ జూచినన్
దనుజకన్యకాలలామ తనదురెండుచేతుల
న్వినయ మొప్పుఁ బొదుగఁ బట్టి వేనవేలభంగులన్
దనరఁ బ్రియము చెప్పుచును ముదం బెలర్ప నిట్లనున్.

౬౪.

సీ. నిద్దంపుఁబండువెన్నెల గాయుటెక్కలయొప్పు చూడఁగ నొక్కయొత్సవంబు
మెఱుఁగుఁదీఁగెలబాగు మించుపత్నాంతహాటకరేఖ లరయ నొండొకప్రియంబుఁ
గమనీయ మగుమహాగమనగాంభీర్యాదివిలసనం బీక్షింప వేఱు యింపు
మాధుర్యధుర్యకోమలవచనామృతం బనుభవింపఁగఁ గౌతుకాంతరంబుఁ

గలుగఁ జేయుచు నువ్విళ్ళు గొలుపునీదు|నంగతి యొకింత గని యెట్లు జూచువిడుతు
నింక రాగవల్లరి పేరు నీవు నిజము| ననఁగ నీతో నొనర్తు నెయ్యింపుఁజెలిమి. ౧౧.

గీ. ప్రణయ మొప్ప మిగులఁ బ్రార్థించుచున్నట్టి న న్ననుగ్రహించి నాడుచెలిమి
కొడఁబడంగవలయు నోహంసభామినీ| యనుచు వేడుకొనఁగ నంచ పలికె. ౧౨.

ఉ. ఇప్పుడు నీవు చెల్లికిని హేతువుగాఁగ గణించినట్టి నా
యొప్పును గిష్టఁ దా నెచట నుండు రహస్యవిచారఁఘ్న మూ
టెప్పుడు నీకుఁ దోచె నపు డింతయు రోసెదు దీనిచేత మీ
యిప్పటిమంతనంపుఁబని యేమట కంపుఁడు పోయి వచ్చెదన్. ౧౩.

వ. అనిన విని రాగవల్లరి హంసీమతల్లికం జూచి యి ట్లనియె. ౧౪.

క. పోయెదఁ బోయెద నం చి| ట్లొయంచలతల్లి యేల యుద్ధాడింపన్
మాయేకాంతపుఁబనికిని| నీయునికి విరోధిగాదు నిర్వాహకమున్. ౧౫.

వ. ఇదే నిమిత్తంబుగా సఖ్యంబు గావలయు నని ప్రార్థించెదము గాని కేవలం బైన
తావకరామణీయకంబునన కాదు నీదుపలుకుండెరువులు పరికింప నిది నీవును
దెలియుట విన్నవ్వుంబ యైనను శుద్ధాంతస్థితిదోషంబునంజేసి యే మయి యామాట
మాటు పెట్టక గొబ్బునం జెప్ప నేర కున్నవారము చెప్పి వేడికొనక యేపనికిని నీవు
చొరమి మొదలన పదిలంబుగాఁ దెలిపినదానవు గావున. ౧౬.

ఉ. వట్టిమటుంగుఁ బెట్టి నుడువం బని లే దది యెల్ల భేరి పో
కొట్టుట కాక ని న్నెలువఁ గూడునె మాటల నీవు గంటిన
న్నట్టిశుభాంగుఁ డీరమణియాసల కాన్నద మిప్పు డాతని
నట్టిగ నన్వయాది కథనంబుగఁ దెల్పి యనుగ్రహింపవే. ౧౭.

గీ. ఇన్న డిది చెప్ప కెడ సేయు టీలతాంగి| బ్రాణనంకటపఱుచు టోపక్షీరమణి
కావునను గావవలయు శీఘ్రంబ చెప్పి| వెనుక నెఱిగింతు నీకు మావృత్త మెల్ల. ౧౮.

వ. అనిన శుచిముఖి వచనవక్రత చాలించి యి ట్లనియె. ౧౯.

ఉ. అంతిపురంబుకన్యలఁట యాత్మతెఱుం గభిధాప్రయు కి నొ
క్కింతయు నేర్పరింపరఁట యిట్లన నిట్లని నాకు నాకె య
ర్థాంతరము ల్గడించుకొని యంజక యెట్లు యువస్తుతు ల్ప్రపం
చింతు నటంచు నుంటి నిఁకఁ జెప్పెద మీరలు గుట్టు దెల్పుటన్. ౨౦.

వ. అని పలికి ప్రభావతిం జూచి నీకు మనోహరి యైనయాపురుషరత్నంబుతెఱుంగు
విను మని యి ట్లనియె. ౨౧.

క. భారతవర్ష మునందున్| ద్వారక యనుపురము గలదు తద్వర్ణన వా
ణీరమణున కైనను దుస్సార మపారము ననుస్తసౌభాగ్యములన్. ౨౨.

- గీ. ఏను దానిమహిమ నా నేర్చినంత వా ర్జింతుఁ గొంత యని తలంతు నేని
నీవు ప్రకృతయువకధావిలంబమునకు నోర్వ వేమె యది యటుండనిమ్ము. ౭౦.
- క. నా విని నీ కిది చెప్పంగా వలయు నె యెందు మిగులఁ గతరాజపు నీ
వోవరటారత్నమ యని యావనితలు నవ్వ నవ్విహగి యిట్లనియెన్. ౭౧.
- ఉ. ఆనగరంబునన్ యదుకులాభరణం బగుమర్త్యజన్తము
న్బానిననర్వభద్రపరిపూర్ణుఁడు కేశవుఁ డుండు నాథుఁడై
యానలినాక్షు షోడశనహస్రవధూప్రియు మిక్కిలి సుణ
శ్రీ నలరించి యష్టమహిషీజను లెంతయు మింతు రున్నతిన్. ౭౨.
- గీ. అందు నగ్రగణ్య యై యొప్పు రుక్మిణీ! నామధేయ యొక తె యామగువకుఁ
బట్టి యొకఁడు గలఁడు ప్రద్యుమ్న నాముఁ డా! యనఘురూప మిది సుధాంశువదన.
- ఉ. శౌర్యమయుం డతండు భుజనత్వనిధానము కాంతిరాశి గాం
భీర్యపుఁబ్రోక నత్కళలపెన్గని రూపము దాల్చినట్టియా
దార్యము పెక్కు లేటికి సుదాత్తగుణోదయ మాయపూర్వసౌం
దర్యత కెంత యెంత యుచితం బగు నంతయుఁ గల్గి శోభియన్. ౭౩.
- వ. అని చెప్పిన.
- శా. సంతోషం బపు డాత్మఁ బిక్కటిలుచున్ సర్వంకవం బై శరీ
రాంతర్భాగముఁ బట్టఁ జాలక నిలింపారాతిరాట్కన్య క
త్యంతంబు నివకసిల్లఁ జేసె ముఖపద్మంబు స్త్రీపాశిక్షఁ ద
త్కాంతారత్న మొనర్చునట్టి మహాత్థాయత్నము నీటుచున్. ౭౪.
- మ. ప్రమదం బొప్పఁగ రాగవల్లరియు నాపద్మాననం జూచి చి
త్రము నీ కిచ్చినదేవివాక్యమునకున్ దార్కాణగా నామజ
న్తములు నింటి గదమ్మ తద్వసతియున్ సంసిద్ధి యయ్యెం గదా
కమనీయం బగునీమరాళికృప నింక న్నాను మాందోళమున్. ౭౫.
- వ. ఇమ్మరాళబాలికయాలాపచాతుర్యంబు చూడఁ గడమకార్యంబును సాధించి
పెట్టునట్టిదిట్టతనంబు గానిపించుచున్నది మొదలనుండియు సకలకళల సడినన్నఁ
జనురులప్రోదిఁ బెరిగినది గాఁబోలు కాలిపెండెరంబు నొక్కటి గలిగి యు
న్నది యని తదక్షరంబు లీక్షించి చదువుకొని యాబిరుదంబునకు నరుదుపడి యా
హంసివలనం దజ్జన్త నామవిద్యాభ్యాసాదులు విని మనంబునం గడు ముదం బందు
చుం బ్రభావతిం జూచి యోచెలువ మనకొదవ లన్నియుం దీర్చుటకు శరణం బింక
నిదియ కాని వేటొందు గాన మని పలికి యాపులుఁగుఁడెలువకుం దనచెలికత్తె

కలతెఱంగు సకలంబునుం జెప్పి తదాది గా నప్పటితుదకు ముదిత కొదవిన మదనా
వన్ధ లెల్ల నవిస్తరంబుగా వినీపించి యంతకుం జెల్లంబుగ నీపల్లవాభరయాకారంబు
పరికించి చూడు మని యిట్లనియె. ౮౬.

సీ. సెలతముక్కరయందు నీలంబు గాడు నూ తెలిదనుకొత్తుముత్తియము గాని
యువిదధంబిళ్ళ చాహుపురులు గావు నూ మితి చూడ నిడినయూర్చికలు గాని
నుదతిపాలిండ్లఁ గస్తురినల్పు గాడు నూ కనుదోయికాటుకకప్పు గాని
రమణికర్ణికల వజ్రపుదీప్తి గాడు నూ ప్రాగెంపుఁడుసుకలరంగు గాని
యూర్పవేడిమిఁ గృత బాహ్మదయమున గండపాండిమఁ దత్త్వకారములను
గానఁబడియెడు నోవిహంగమపురంధ్రియంక నీచేత నున్న దీయంతిబ్రదుకు. ౮౭.

చ. అరయఁగఁ దల్లి కక్కచెలియండ్రకుఁ దక్కును గల్గినట్టిచు
ట్టరికమువారికి న్నెరయ దాచురహస్యము లీనిజాంతర
స్తరవికృతిప్రవర్తనలమాటలు వీని వినంగ నాప్తలై
పరఁగెడు నెచ్చెలుల్ చెలికిఁ బ్రాణము లిచ్చిన నప్పు దీటునే. ౮౮.

సీ. కావున నోహంపి నీ వెఱుంగనిసభీధర్తంబు లేదు విద్యజ్జనంబు
సఖ్యంబు నెంచును సాప్తపదీనంబుగాఁగ న బ్బొట వేగంబ యరిగి
యదుకుమారకునకు హృదయంగమముగ నీయతివసాందర్యాదు లభినుతించి
యేతన్న నోరధం బీడేర్పవలయు నీ వని పల్కుటయును నాహంసరమణి
యతనివద్ద నీయంగనయంగకముల చక్కఁదన మెల్ల నొక్కప్రసంగవశత
నేను మున్న వర్ణించినదానఁ దత్ప్రసంగ మెయ్యది యంటేని సకియ వినుము. ౮౯.

ఉ. ఏ నిట మున్న నివ్వనరు హేక్షణఁ గన్గొని చన్న దాననై
యానరవర్యుఁ గాంచి యరుదైనతదాకృతిశోభ కెన్న బో
డైనది యీవిలాసవతియాకృతిచెల్వమ కావునం దలం
పైన వచింపఁగా వలసె నాతనివద్దఁ బ్రసక్తివెంబడిక. ౯౦.

క. వచియించిన నొఁ గా దను వచనం బపు డేమియు నుడువకయుండె నతం
డచలస్థితి నాకును నదియ చాలు నప్పటికి నేతదర్శ మెఱుంగమిక. ౯౧.

క. అన విని మనసు చివుక్కురు మనఁగఁ బ్రభావతి వివర్ణ మగువదనముతోఁ
గనుపట్టుదు నింతనె ముగిసెనె కార్యం బే యంత చింతిల ననుచుక. ౯౨.

ప. అద్దనుజరాజకన్యక నూరాచ్ఛి హంపి యిట్లనియె. ౯౩.

మ. అతివా నిన్వినిపించువేళఁ బ్రతివాక్యం బేమియు న్లేమిఁ ద
ద్రుతికాంతుక వెనఁ జెత్తుఁ బంపు మని పంతం బాడుకో రాదు గా

ని తగం దెచ్చెద నిశ్చలం బయినవూన్కి నిద్దగంధర్వదై
వతదైత్యాదికులంబులం దొకని నెవ్వని న్నదిం గోరినన్.

౯౪.

గీ. తాను జెప్పినవానిని మాని యితరపురుషు నే గోర నుమచిత్తమునకు రాదొ
యనవలదు భక్తపరతంత్ర కాభవాని కరయ భవదిష్ట మెయ్యది యదియ ప్రియము.

వ. కావున సందిగ్ధులం బయినప్రద్యుమ్నవాంఛ విడిచి దేవదైత్యసిద్ధవిద్యాధర
గంధర్వాదులందు నెవ్వఁడు గావలయు నన్న నతని నతనుపావకప్రజ్వలనధా
య్యామంత్రాయమానం బయినతాపకీససౌందర్యసంపత్సహస్రతమభాగకథనమాత్రం
బున నపాస్తధైర్యం జేసి తెచ్చి నీకుఁ గింకరుం గావించెద నీ వించుకయు
నీరామణీయకమహిమ యెఱుంగవు గాక యిది వినిన మదనవశంపదహృదయుండు
గానివాఁడునుం గలందె యదుకుమారుం డొక్కరుండ యనుపమేయరూపలావణ్య
గర్వంబునం గన్ను గానకున్నవాఁడు గావలయు నతం డట్ల యుండనిమ్ము తత్సమాను
లన రాదు గాని నానాభవనసంచారిణి నైననాకు నక్కడక్కడ మిక్కిలిం జక్కని
కొమరుఁబ్రాచుంపుఁగొమరు లెందఁ జెందఁ జెనం గనంబడుదురు వారల నందఱ
లిఖించి తేవలసి వచ్చినం దెచ్చెద నిచ్చకు మెచ్చువచ్చినవాని వరియింపు మనిన నమ్మా
టలు పెడచెవులం బెట్టి యొక్కింతతడవు చింతించి కటకటంబడుచుఁ బ్రభావతి
యిట్లనియె.

౯౬.

మ. చిరకాలంబునఁబట్టి యేను మదిఁ గాంక్షింపం బ్రియోదంత మి
ట్లరుదార నిద్రిపించి ప్రాణనఖి వై హంసీ తుదన్ యుక్తమే
విరనం బైనవచఃప్రపంచనముచే వేపంగ నిందాఁక ని
స్సరనత్వంబునఁ బ్రాథ వంచు మదిలోఁ జాలంగ నే నమ్మితిన్.

౯౭.

గీ. వజ్రనాభుండు మును న్వయంవరపువిధికి నను నియోగించి దేవగంధర్వసిద్ధ
యక్షవిద్యాధరాదుల ననురవరుల విశదముగ వ్రాసి చూపించె వేలువేట.

౯౮.

క. వారలలో నెవ్వనిం గోరెడునందాఁక లేదు కొలుపద యుల్లం
బారసి చూడఁగ నైనను బ్రారబ్ధం బెట్టు లున్నయదియొ యెఱుంగన్.

౯౯.

చ. జనకుఁడు నప్పు డీనకలసద్గుణపూర్ణుని వ్రాసి చూప నా
కనుపఁడు వ్రాయునంతటినమర్థులు లేమిన్ తా నెఱుంగఁడో
మనుజుఁ డటంచుఁ గైకొనఁడో మత్కులవైరితనూజుఁ డంచు మా
నెనొ యెఱుంగన్ సురారికులనిర్తథనుం డని విందుఁ గేశవున్.

౧౦౦.

చ. అది తలపోసి కుందఁ దగునా యదునందనునందు నున్ననా
మదితెఱుగున్ జగజ్జననిమాటలుఁ జెప్పఁగ వించు శంక చే

సెను పురుషాంతరానుమతి చేకుఱునో యని నీకు నింక నా

హృదయములోఁతు గానఁబడ జే నెఱిఁగింతుఁ బ్రతిజ్ఞ యొం డిఁకన్. ౧౦౧.

క. విను ప్రద్యుమ్నుని దక్కన్ మనమున నే నొరు వరించుమాట విడువు మా

ఘనుఁ డొల్ల కున్నఁ జెందుదు! మనసిజశిఖిఁ దనువు వ్రేల్చి మఱునటిమేనన్. ౧౦౨.

ఉ. ఈతుదృపక్షమే మదికి నిప్పుడు నిశ్చిత మె ట్లటన్న ము

న్నాతఁడు విందు నాకథల కట్టిటు పల్కమి గాక తద్దశ

ద్యోతితకంకణాంక యగుతోయ్యలి నొక్కతెఁ గల్గఁ జెప్పి తీ

వేతప మాచరించె నొకొ యిందుల కారతి ప్రాగ్భవంబునన్. ౧౦౩.

వ. అని తదీయం బయిననతీవ్లాభ్యంబునకు ముచ్చట పడుచు నొక్కింత తలపోసి.

సీ. ఆరతికిఁ గరంబు లైతిరే నవ్విభుఁ గౌఁగిలింపఁగ నబ్బుఁ గరములార

యాఁయింతికిఁ గుచంబు లైతిరే నతనివత్తోనిపీడన మబ్బుఁ గుచములార

యాలతాంగికిఁ జెక్కు లైతిరే నారమ్యశీలుచుంబన మబ్బుఁ జెక్కులార

యానెలంతకు వీను లైతిరే నాకళావిదుమంతనము లబ్బు వీనులార

యట్లుగా నోచ కేల నాకైతి రకట! యని నిజావయవంబుల కాత్త వగుచు

బాల్యమునఁ దన్ను రమణ సౌభాగ్యకలిత! యనినసాముద్రకులమాట లరసి తిట్టు.

వ. ఇవ్విధంబునం బెద్దయుం బ్రౌద్దు విరహపేదనాదోదూయమానమానన యగుచు

నుండి యంతట శుచిముఖిం జూచి యి ట్లనియె. ౧౦౪.

సీ. ఓహంసి నిన్ను నే నొక్కటి తుదమాట యడిగెద నీహృదయంబునందుఁ

గలయట్లు చెప్పమి కల్ల లాడిన నీకు నాతోడునుమ్ము ప్రాణసఖి వీవు

తడయక ప్రద్యుమ్నుకడ కింక నొకమాటు పోయి దు సర మైననాయవస్థ

చెప్పి చేరికఁ గొంత చేయ వచ్చునొ రాదొ యీదురాశాపాశ మెందుఁ దెగని

బంధ మై ప్రాణముల వెలువడఁగ నీక! యాఁగి పెంచెడు మదనాగ్ని నహరహంబు

నీవు చని యవుగాములు నిశ్చయించి యాశఁ దెగఁగోయు మదియ మత్స్యోణరక్ష.

వ. అనుటయు నాతరుణికిం గలహరితనయవరణానురాగం బెవ్వారికి నవఁజీయం

బనియును నింక నియ్యాస చెడకుండ నిర్వహింపక తడసినం గడు నెడరు వాట్లల్లఁ

గార్యంబు దప్పు ననియు నిశ్చయించి యంచ యి ట్లనియె. ౧౦౫.

చ. మదితమిఁ జూడఁ గొన్ని వెడమాటలు పల్కితి నీవు నమ్ము మే

నిజ భవదీకుఁ జెత్తు నపు డేమి పరాకున మాటు పల్కఁదో

సుదతి యెఱుంగఁ గాని యిఁకఁ జూడుము తావకరూపవైభవా

భ్యుదయమువిస్కలిన్ బ్రయము పూని యతండు విరాళిఁ గుండెడున్. ౧౦౬.

వ. దీనికి నిమిత్తంబును జవనియమంబు గల దది విను మెఱిఁగించెద.

౧౦౬.

- గీ. బ్రహ్మకును సరస్వతికిని బ్రణయకలహామయ్యె మును పాక్కనాఁడపు డబ్బభవుఁడు
తద్విరహపీడ సైరింపఁ దరము గాక! వాణిఁ దేర్పఁ దదాపు తెవ్వారొ యనుచు.
- క. ఆరసి ననుఁ బిలిపించెను! శారదకడ నప్పు డేను సరసక్రీడా
చారసచివత్వమున నం! చారముఁ గావించు చునికిఁ జంద్రనిభాస్యా. ౧౧౧.
- వ. అట్లు పిలిపించి నన్నుం దనపాలఁతిపాలయలుకం దీర్చుటకుఁ బనుపుచుండి యద్దేవి
నుద్దేశించి. ౧౧౨.
- సీ. నీసుప్రసాదసన్నిధిమహత్త్వమ సుమీ నిగమరాశి ముఖస్థ మగుట నాకు
నీవిలాసమచర్చికావిశేషమ సుమీ సంగీతసాహిత్యసౌరభంబు
నీకటాక్ష శ్రీవిపాక భేదమ సుమీ జేణువీణాదులరాణ లెల్ల
నీ వసుగ్రహలీలఁ గావించుటన సుమీ యఖిలలోకవ్యవహారసిద్ధి
కావున నొకింత యోవాణి నీ వలిగిన! నొకవిసోదంబు నొదవ జే నోర్చు పెట్లు
విరహ మేకాంతదాస్యకింకరునియందుఁ! గరుణ లే కింతతడ వలుగంగఁ దగునె.
- క. అని యేఁ దనుఁ గడుఁ దూటితి! నని మత్ప్రియకడకు నేగి హంసి పలుకుమీ
యనుచు నపు డంత కంతకుఁ! దనరుమనోజూర్తిఁ గరముఁ దపుం డగుచున్. ౧౧౩.
- గీ. ఏలరా మస్తథుఁడ నన్ను నింత యేమ! టేమి మేలు రానున్నవి యిట్టిపాట్లు
నీకు నీకఁ బ్రభావతి యనునెలఁతపై విరాళి కారణముగ జేగిరంబు వలదు. ౧౧౪.
- క. నా విని యేను రతీప్రియు! భావము నట్లపహరించుపాటిది యైన
న్నీ వనినవనిత యెక్కుడె! లావణ్యాదులను రతివిలాసిని కనుడున్. ౧౧౫.
- క. రతిరూప మెక్కడ ప్రభావతిరూ పెక్కడ విమర్శవంతులు దెలియన్
రతిసాబగుకంటెను బ్రభావతిపన ముమ్ముడి నలుమడి వాసి మరాలీ. ౧౧౬.
- వ. ఆప్రభావతిరూపంబును మదీయసృష్టియం దతిదుర్లభం బది పార్వతీ వరప్రసాద
జనిత యై పొలుపొందు నని పలికి నిజాంగనాసోపంబుఁ దీర్చుటకు సత్వరంబుగాఁ
బనిచిన నే సతనికాలవిలంబనానహిష్ణుత్వంబు దెలిసినదాన నై యప్పు డేమియు
నడుగ వెఱచి యరిగితి మతీయఁ గ్రమక్రమంబున నట్టిప్రభావతివి నీవ యని నిశ్చ
యించితిం గావున నీవల్లభుండు భవదాయల్లకభరంబునం జరితపుం డగుచు నిన్ను
వరియించుటకు నీకంటెను వేగించు నని తోచుచున్నయది రతివిలాసంబును
కదంబరాయంబు నేయం జాలదు నీవు నకలనంశయంబులు నుడిగి నుఖం బుండు
మనిన విని యద్దనుజేంద్రనందన తనదేందంబున సందియంబు నొందుచు రాగవల్లరి
మొగంబు చూచుటయు నది తదభిప్రాయం దెఱింగి హంసి కి ట్లనియె.
- గీ. ఏమిటికి హితవుగఁ జెప్పి యెందు నదికి! తచ్చెరువు నీదుమాట లోయంచగరిత
కాముఁడు ప్రభావతీకాంక్షఁ గలఁగ నేనిమనచెలియ కిప్పుడు విరాళిగొనుటయెట్లు.

౪. అనిన న్నవ్వి మరాలి యిట్లనియెఁ జెల్వొ కామన్దనాని మీ
రును విన్నాడు గదమ్మ యానకలనద్రూపోపమానత్వో
భనకీర్తిపథితుండు తొల్లిటినురూపశ్రీఁ గడు న్నించుచె
న్నొనరం బుట్టినవాఁడు రుక్మిణికిఁ బ్రద్యుమ్నం డనం బుత్రుఁ డై. ౧౨౦.
౫. అని నిజశంకల కన్నిటికినిఁ బరిహారములు చెప్పి గెంటక యుండన్
దనయాన నిలుప దితినుతః తనయ రమణుఁ గలయ మిగులఁ దమకించుమదిన్.
౬. హంసిం జూచి. ౧౨౧.
౭. నీచెప్పినట్ల యిన్నియు నైన మొదలఁ దత్పుర మెంత దవ్వు నీపోవు టెపుడు
పోయి వేళ యెఱింగి పొనఁగ నవ్విభున కీదృశ మైననాకోర్కిఁ దలుపు టెపుడు
తెలిపిన నేవిఘ్నములకు లోబడక నాపై నతఁ డనుకంపఁ బూను టెపుడు
పూని తా నిచటికి పా నొక్కసెపమున గురునాజ్ఞ దొరకించుకొనుట యెపుడు
వట్టి పెనుమచ్చరపురాశి వజ్రనాభుఁ డస్తదిచ్చకు ననుకూలుఁ డగుట యెపుడు
విరహవారిధి నేఁ గడవెఘ్న టెపుడు వలవనిదురాశలను గుమారిలుట కాక.
౮. అని తాల్చి వదల విడుచుచుఁ ఘనముగఁ బ్రజ్వరిలుదర్పకజ్వలనముచే
ననయము శోషిలి చెలి లోచనముల వెడలించె మోవినరసత యెల్లన్. ౧౨౨.
౯. అట్టియెడఁ గట్టెదుర నొకఁచెట్టున నురిఁ దగులు వడినచిలుక వెఱపుతో
నిట్టటు టెక్కలు తటతటఁ గొట్టుకొనుచు నెగయఁ బెనఁగఁ గోమలి కనియెన్.
౧౦. కని ఘనసంభ్రమమున దిగ్గున లేచి దయాకులం బగుమనోవృత్తిన్
దనతోఁ జెలియన్ హంసియుఁ జనుదేరఁగ దానిఁ జేరఁ జనియె రయమునన్.
౧౧. చని చిలుకఁ గదల కుండఁగఁ ననువునఁ దా బొదుగఁ బట్టి యంఘ్రియురి వద
ల్చిన నది రయమున నబ్బామిని కే ల్విడిపించుకొనుచు మింటికి నెగసెన్. ౧౨౩.
౧౨. అప్పుడు. ౧౨౪.
౧౩. శుకపక్షంబులలోననుండి తదతిత్తోభంబునం జాతీ ప
త్రిక పడ్డన్ వెఱఁ గంది యిట్టు లను దైతేయాధిపాంతఃపురం
బకటా చోద్యము చూచితే యిది కడున్ హంసీ విచార్యంబు కొం
కక యిం దెవ్వరి కెవ్వ రంపిరొకొ చిల్కం బట్టి తే నోపుడే. ౧౨౫.
౧౪. అని ప్రభావతి పల్కిన హంసి యపుడఁ కూడఁ జని పట్టి తెత్తుఁ జిక్కుపడ కెంత
దవ్వు పాటెడు ననునూఁ బంతమునఁ బఱచె శీఘ్రగతి నింత నంత నాచిలుకఁ దగిలి.
౧౫. అంతఁ బ్రభావతీనతి వయస్యఁ గనుంగొని యింతి చూచితే
యెంతటి చోద్యముల్ మొదల నిక్కడ నిట్లురు లెవ్వ రొడ్డిరో

- వింత యటన్న నీచెవికి వేడిగఁ బల్కుపికాళిఁ బట్టి శి
క్రింతు నటంచు నేఁ గడఁగి చేసినత ప్పిది యొప్పు నోర్వఁగన్. ౧౩౧.
- క. చిత్రము మిక్కిలి నిపు డీపత్రికచందంబ యోప్రభాతాబ్జలన
న్నేత్ర యది చూత మనుచున్ బ్రతిక పుచ్చుకొని విచ్చి భాసురఫణిలిన్. ౧౩౨.
- సీ. "శ్రీమత్సరస్వతీరామాకృపానంప్రయుక్తోపమాతిశయోక్తికామ
ధేనునద్బిరువాంకదివ్యమంజీరసంశోభితపాదకు శుచిముఖికిని
బ్రద్యుమ్నఁ డూర్జితప్రణయపూర్వకముగా ననిపినయట్టిరహస్యలేఖ
ప్రప్రభాభావతిఁ బలుదెఱంగుల నీవు వచియింప" నని చదువుచు నె యుచ్చి
నంతనము నాపఁ జాలక చంక వైచుకొనుచు నొకదాఁటుగొని నిన్నుఁగూర్చికాంతుఁ
డనిపినట్టిపత్రికయే కదమ్మ భాగ్య! వతివి నీ వని జెలి ప్రభావతిని బల్కె. ౧౩౩.
- చ. పలికిన నట్ల యున్నదియె పత్రికలో నడకించెదో ననున్
జెలి యిటు చూపుమా యనుచుఁ జేరఁగఁ బోవుచుఁ జేయి సాఁచె నా
యలినభవేణి తత్సఖియు నట్టిటు పాటుచు దేవునాన యే
గలమది యంతయుం జరుపఁగా విసు చూచెదు కాని నావుడున్. ౧౩౪.
- ఉ. ఆవిధిఁ దప్ప కున్నఁ జెలియూ ననుఁ జేకొను టెట్లు ప్రప్రభా
భావతి నాఁగ నెవ్వతయొ పత్రిక యింకను లెస్స చూడు నా
కీ పల దన్న నె ట్లెఱుఁగవే భవదాఖ్యయె కాదె యిట్లుగా
నోవనజాక్షి వర్ణపునరుక్తిగ వ్రాసినవాఁడు భ్రాంతిచేన్. ౧౩౫.
- వ. అనుటయు. ౧౩౬.
- క. ఎట్టిటు కా నిమ్మది యింక! నట్టిటు పాటక మృగాక్షి యవలఁ జరుపు మే
నిట్టే యుండెద నావుడు! గట్టిగ నట్లేని విసుము కడమ చదివెనన్. ౧౩౭.
- వ. అని ప్రథమశ్రుతాంతంబు నందుకొని యిట్లని చడువం దొడంగె. ౧౩౮.
- సీ. "ప్రప్రభాభావతిఁ బలుదెఱంగుల నీవు వచియింప నపుడు నిర్వచనకృత్తి
నే నున్ని కల్లగు ట్టింతియె కాని యాయంతియంగము లెవ్వి యెట్లు చెప్పి
తవి యెల్ల నట్ల నాయాత్మఁ దద్దయుఁ బడి యచ్చున నద్దిన ట్లమర నంటి
మలిచినగతిని మిక్కిలి దృఢత్వముఁ జెంది న్యగుణసంపద్గౌరవమున నేమొ
యూఁది బడలించుచున్న వియోమరాళి! యధరసుధఁ దేర్చు మని వేడు మామృగాక్షి"
నని చదువునంత గొబ్బినఁ జని నుకారిపుత్రి నభిచేతిపత్రికఁ బుచ్చుకొనియె. ౧౩౯.
- ఉత్సాహ. పుచ్చుకొనుదుఁ దెనఁగఁబోక బోటి చేయి వదలి పో
నిచ్చి నాకుఁ జరువఁ దగద యంతనుండి మిక్కిల్. ౧౪౦.
- బచ్చిగాఁగ వలపు తేటపడిచి వ్రాసినాఁడో నీ
యిచ్చఁ జడుపుకొనుము వెనుక నిపుడు దాఁచి నావుడున్. ౧౪౦.

వ. ప్రభావతి భావంబునం గోపలజ్ఞాలోల యగుచు లేఖ నలిపి వేయం బోయిన రాగ
వల్లరి పెక్కాన లిడుచుం బడుచుఁదనంబును మనంబున నింతఘనంబుగాఁ బూని
యున్న దానవే దానవేశ్వర తనూజా నీయోజ మేలు మేలు చాలుం బదివేలు వచ్చె
నా చేతికిఁ దెచ్చు తేజనిం బదిలంబుగాఁ బొదివి దాఁచుచు మొదల నీయాకునకు
నీకుం బని యేమి యామహామహిమం కు శుచిముఖిపేరం బుత్తైచినాఁ డింతియ
యాశకుంతకాంత చూచుకొనకుండ మనలో మనమె యడంచిన నది యెట్లుండు
మనము దానితోడం జేసినప్రాణసఖ్యం బెట్టిది యగు గట్టిగ నింతవట్టు నీవ భావించి
కొను మదియునుం గాక నీపోకవమాలినతనం బేమి చెప్ప వల్లభుండు వాల్లభ్యంబు
నెఱపి యనిపిన పత్రిక భాగ్యవతులు కులదేవతంబలెఁ బూజించి దాఁచుకొనుట
యొప్పుఁ గాక యిట్టుట సేయుటకంటె నమంగళంబు గలదే యని యదరవైచియు
బుజ్జగించియు బోధించియు వారించె సంచయు నించుకదవ్వనన చిలుకం గూడ
ముట్టి పదంబులం బొదిగి పట్టిన నది యిట్టు నట్టుం బెనంగుచేం గీచు కీచు మని
యటచుచుం జరణంబులు గఱచుచు రాక చీకాకు పఱచిన రేసి యోసి గడుసుం
బులుంగ యెలింగించి చావక వేవేగ నావెంట రమ్మ తెక్కలలో దాఁచుకొని యెక్క
డెక్కడిలేఖ లెక్కడికి నడుపుచున్న దానవు రక్కసులతేనియాఁడుబిడ్డ నిన్నుం
బట్టి తెచ్చునందాఁక నదె కదల కున్నది యనిన నది యిట్లునియె. ౧౮౧.

క. చంపినఁ జంపుము నన్నటు| గొంపోకుండినను జాలు కొనర కదయతన్
జంపిన న న్నొకటిన మఱి| కొంపోయిన నెంద తెట్లగుదురో యెఱుంగన్.

వ. అమటయు. ౧౮౩.

క. నిను విడిచినఁ గొంపోయినఁ| బనికొదవలు లేమి సరియె పత్రిక చేఁ జి
క్కినయది నీ విఁక నీడిగి|లిన నొచ్చుట మీఁది మిక్కిలి వివేకింవన్. ౧౮౪

గీ. వచ్చితేనియు విను ప్రభావతిమనమున| కెట్టిగతి నైక దయపుట్ట నేను జెప్పి
నిన్ను విడిపింతు ననుచుఁ దన్నిడక బలిమిఁ|గొని చనంగ మరళి కిట్లునియెఁ జిలుక.

ఉ. ఏల చలంబు నీ వడిగజేని పచించెద నాచుగోప్యముం
బేలవె యార్చి తేళ్ళఁ దలఁబెట్ట రహస్యము దప్పు నన్నచోఁ
దాలిమిఁ గప్పి పుచ్చినను దద్గుణ మొక్కొకచో ఫలించు నా
వేళబపంచు సేయ నొకవీనముఁ గల్గుదు హింస తప్పదున్. ౧౮౫

సీ. కావున నొకవివిక్తస్థలంబున నిల్చి వినుము నాత పెల్ల వినినవెనుక
నీకుఁ దోఁచినయట్లు గైకొని చేయుదు గాని నావుడు హింసకాంత దనకు
నప్పటి కదియ కార్యముగ వివేకించి చుట్టుపట్టుల నెందుఁ జెట్టు చేసు
లేక యొప్పెడునొక్కలీలామహిధరశిఖరంబుపై నిల్చి చిలుకఁ దనదు

- పక్షముల బట్టి, బట్టి యాపత్రికాప్రకార మేమియు నీ వింకఁ గడమపెట్ట
కంతయును నాకు నెఱిగింపుమనుచుఁబలికెనంచతోయ్యలికదియునిట్లనుచుఁజెప్పె.
క. ద్వారక యనుపురమున కొకకారణమున నేగి నేను గ్రమ్మటి రాఁగాఁ
జారుతరమూర్తి యొకఁ డొకయారామములో నతివ్యధాకులుఁ డగుచున్. ౧౪౮.
- సీ. కృప నెఱిగింపరే కీరోత్తమములార వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
నదనుగ్రహమునఁ దుమ్మెదలార చెప్పరే వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
కరుణతో వినిపింపఁ గదరె కోయిలలార వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
తెలుపరే దయఁ జూచి మలయనాయువులార వజ్రపురికిఁ బోవువారె మీరు
చలువ లొనఁగెడుమేఘరాజంబులార! యమలపక్షత నొప్పురాయంచలార
నిలిచి నామాటలకు మాటు పలుకరయ్య! వజ్రపురికిని బోయెడువారె మీరు.
- వ. అని కన్నకన్నవారి నెల్లఁ బ్రార్థించు చుండ విని దయ పుట్టి యేల పలవరించెడు వజ్ర
పురంబునకు నేఁ బోయెడుదాన నావలన నయ్యెడుకార్యంబుఁ జెప్పు మనిన నత్యా
దరుం డై. ౧౫౦.
- తా. శ్రౌతస్తార్తపథానువర్తనపరిష్కారాత్తనర్ణాశ్రమ
స్థితాచారపవిత్రమూర్తి శమగాంభీర్యక్షమానత్యని
ష్ఠాతుష్ట్యాదిగుణోరుక్తిర్తి సముదంచన్నీతివిద్యామహా
చాతుర్యాపరకావ్యుఁ డార్యజనతాసంభావ్యుఁ డత్యంతమున్. ౧౫౧.
- క. చారిమకారిమహత్తర! గౌరిమహారిమహనీయగాఢయశుఁడు గం
భీరమదారినిషూమఁడు! భూరిమదారిమహిమవ్యపోహకుఁ డెపుడున్. ౫౧౨.
- నాగ్యణి. ఇందుపూత్రతాయీతనూజార్థరాణ్ణందనస్వాంతభూనైషధేశాసుతా
మందసౌందర్యసంస్తారకాకారసంస్పందితశ్రీధృతిప్రాధవుం డెంతయున్.

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళి
యమరనార్యతనూభవ సౌజన్యజేయ నూరయనామధేయప్రణీతం .
తైనప్రభావతీప్రద్యుమ్నం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ
దృతీయాశ్వాసము.

చ తు థా శ్వా స ము.

౧. శ్రీరుచిరతరుఁడు విమలాచారధురంధరుఁడు సుకవినమదయగోష్ఠీ
సారస్యపరుఁడు పింగలి సూరనయమరాద్యవరుఁడు సురగురుఁ డుక్తిఁ. ౧.
౨. ఆరామవర్తి యైనకుమారోత్తముండు నన్నుం జూచి యోచిలుకలకులభూషణంబు
నాకు నీవలన నయ్యెడుప్రయోజనంబు విను మావజ్రపురంబున శుచిముఖి యను
రాజహంసి గలదు దావి నరసి యొక్కలేఖ యందింప వలయు ననియె నే నతనియతి
దైన్యాతిభారంబు భావించి కారుణ్యపరవశత్వంబు నొందినదాననై తక్కినయాగా
ములు లెక్క నేయక యీకన్తు హంసి కిచ్చు టింతియ కదా యని కొంచుఁబోయిన
నెంత తప్పు వాటిల్లెడు ననుతలంపున నియ్యకొని యయ్యాకు పతత్రంబులోన లీనంబు
గాఁ గట్టించుకొని వచ్చి యిప్పు డప్పువృద్ధోటలోనికొలంకులు కలహంసకులకలకలా
కులంబు లగుటయుఁ దత్కన్య కావరిచయంబున నున్ననిన్నుఁ బరికించి. ౨.
౩. ఇచట శుచిముఖి యనుహంసియాగడ యొక
కొంత దొరకునొ యంచు నక్కుజమునందు
నొయ్య నిలిచితి నంతనె యురిని దగులు
కొంటి లోనైతి నీపాట్లకు న్నరాళి. ౩.
౪. అని చెప్పుటయు. ౪.
౫. తనకార్యమ యది యగుటకు ననయము ముద మొదన మదిన యడఁచి యిది యెఱిం
గినయది యింతియ కావలయును బ్రతికచంద మింత యొనరునె యనుచుఁ. ౫.
౬. కావున నింక నీపత్రికాప్రసంగంబు నిస్సారంబుగాఁ బోనాడి ప్రసంగాంతరంబున
మఱపించి విడిచెద నని హంసి చిలుక కిట్లనియె. ౬.
౭. పక్షిపేర వ్రాసి పత్రిక యనిపెడు నట్టివాఁడు భ్రాంతుఁ డగుట ధ్రువము
నా కతం డనిపినయాకన్తు యెట్లుండె నేమి మిగుల నొరసి యేల యడుగ. ౭.
౮. నీ వాపురికిని మొదలం బోవం బని యేమి చెప్పుము యథార్థముగా
నావుడును నీళ్ళు నమలుచు నావిహగము చెప్పఁ గొంక నంచయు దానిఁ. ౮.
౯. దిగియెబ్బటి యెందు బెణక నీ కడిగె నేయర్థ మిందుఁ గలదొ యనుతలంపున
జడియ కదియుఁ జత్తు నరిపోదు మాటపట్టిక చెప్ప ననుచు నీక నుండె. ౯.

- గీ. నవనిధానములును దవిలి యిచ్చిన నైనఁ మెడలమీఁదఁ గత్తి యిడిన నైనఁ
జాల రనఘచరితు లేలినవారిరహస్యభంగమునకు ననుమతింప. ౧౦
- వ. హంసియు దాని కడిగినమాటపట్టిచ్చె నదియు నిట్లని చెప్పె. ౧౧
- క. ఏను వజ్రనాభుఁడమ్మఁడు! సునాభుఁ డనుఘోరరాక్షసుండు గలఁడు త
తనయులు గల పక్షులు సొబగున నధికలు చంద్రవతియు గుణవతియు ననన్. ౧౨
- చ. అతఁ డొకనాఁడు నారదు విహారవశంబున నాత్మసత్సభా
గతుఁ డగువాని నద్వినయగౌరవపూజలఁ దర్పి సౌవిద
ప్రతతులఁ గూర్చి లోపలికిఁ బంపెను దేవులు నక్కుమరికా
ద్వితయుము మ్రొక్కి రాతనికి దీక్షన లండుట కై వినీతితోన్. ౧౩
- సీ. ఇద్విధమున నస్తునీశ్వరుఁ బూజించి యలనియాశీర్వాద మందుటకును
దనయంతిపురమువారిని సునాభుఁడు నియమించి పంచినఁ బరశేష్ఠినుతుని
పాటును వివిధోపచారపూజలచేత సంతుష్టుఁ జేయుచోఁ జంద్రవతియు
గుణవతియును భక్తిఁ బ్రణవొల్లఁ బతిమనోవల్లభులై పుత్రవతుల రగుదు
నొప్పుఁ డనుచుఁ దీవించె నప్పు డచటి! దాదు లోమునివర్య యీతలిరుఁదోండ
కధిపు తెవ్వాకు వారల నానతిండు! నావుడును గొంత చింతించి నాడుండు. ౧౪
- మత్తకోకిల. వీరి కివటికిఁ గ్రమంబున విస్ఫురద్గుణశోభితు
ల్వారకాననగనాశ్రయంబు ల్బడునంశజు ల్దనసాంబుల
ద్వాయ నాధులు గాఁ గలా రని వారి కానతి యిచ్చె న
న్నారదోక్తికి వారు చిత్తమున విచారము సంధిలన్. ౧౫
- గీ. కుడిచి కూర్చుండి వెతఁ దెచ్చుకొంటి మొకటియెన్న నెక్కడిద్వారక మొక్కడిగ
సాంబులివి విన్నఁ బెనుచేటు స్వామిచేత! ననురులకుఁ బగవీడఁట యాపురంబు.
- చ. అని తమలోనఁ దారడఁచి రాపలు కెందును సుబ్బకుండ న
ద్దనుజవరేణ్యకన్యకలు తాపనవాక్యము విన్నయాదిగా
మనమునఁ గూర్చి హెచ్చి నియమంబులు నోములు దానధర్మ
ర్తనలఁ గరంబు సల్పుదురు తద్దనసాంబశుభంబై కోరుచున్. ౧౬
- చ. క్రమమున భోగయోగ్య మగుప్రాయము నిందుచు రాఁగ భర్తృసం
గమనమనోరథులు నతిగాఢముగాఁగఁ బతిప్రవృత్తిలా
భము గను దవ్వగా నలసి బాలిక లిద్దలు తద్దయున్ గత
క్షుమఁ గుమమాస్త్రాణములఁ గాంతియై చిక్కఁగఁ జిక్కి రే మనన్. ౧౭
- ఉ. ఆచ్చపలాక్షు లిద్దలును నర్తిలిఁ బెంచియుఁ బల్కు నేర్పియున్
ముచ్చటకాపుగాఁ దమవినోదపు నెచ్చెలిగా నను న్నడున్

26791
28.3.72

మచ్చికఁ జూతు రానతులమన్ననకుం దగఁ బ్రత్యుపక్రియా
నచ్చరితంబుఁ జూపఁగ నజస్రము నేనును గోరుచుండుదున్.

౧౯.

క. కావున వారలయప్పటి భావజశరపీడఁ జూచి భామినులారా
మీవల్లభులకుభస్థితి నావెరవునఁ దెలిసి వత్తు నమ్ముఁడు మదిలోన్.

౨౦.

గీ. మఱియు నప్పటికొలఁదిని మంతనముగఁ జేరి మీలోర్కిఁ జెప్ప నచ్చి నను జెప్పి
మాటుమాట యేఁ దెచ్చెద మానసముల నన్యచింతలు మాని నన్నునుపుఁ డనుచు.

వ. ఏను మద్విరహానహత్వంబునంజేసి వార లనుపం జాలక యనుమానించినను మానక
యపుడ కదలి ద్వారకాపురంబున కరిగి నాచేత నైనపాటిగయనకార్యంబు సాధిం
చుకొని తిరిగి వచ్చునప్పు డాతేఖ యట్లు ప్రాప్తం బయ్యెఁ దత్ప్రకారంబును వినిపిం
చితి నన్నుఁ బ్రభావతి చూచి నులు తెలింగకని చంద్రవలీగుణవతులకు నేమి
కొలుగామి నంభుటిల్లునో యని తలంకెద నన్యనితలకు మత్పునర్భయంబున కైమితి
పెట్టినదినంబు నేడ కావున సంతపఁతం బొరలుచున్నవాలో వారికిం బొడనూప
వలయు నన్ననిపి యనుగ్రహింపుము.

౨౧.

గీ. ఘోషయోవృష్టికిని చాతకములు వోలెఁ గొమరువెన్నెలకును జకోరములు వోలె
భాన్వకోదయమునకు నబ్జములు వోలె నెదురు చూతురు నారాక కిందుముఖులు.

౨౨.

వ. అనుటయు.

గీ. ఏను నిన్ను విడువ కిట్ల వచ్చెద నీవు చెప్పినంతవట్లు నప్పడఁతులఁ
దిలిచి నాయెదుటను గల దనిపించిన విడుతు మడుపకారస్మృతి దెలిపి.

౨౩.

క. అనవుడు పట్ల నా ని మ్ముచుఁ దదాక్రాంతమూర్తి యగుచునె వెనఁ దా
జని చింతక కౌపు లరయుచు నునాశకన్యలు నసించుకుద్ధాంతమునన్.

౨౪.

క. ఒకసౌధవిటంకమరిల్లికమాటుగ వ్రాలి లాఁతిలేమ లచటఁ జే
రికఁ బొలయు కుండ నారసి యకలంకన్వరతఁ దిలిచె నాకన్వియలన్.

౨౫.

క. పిలుచుటయు వార లిది మన చిలుకయెలుం గనుచు నుల్లసిల్లి రవును వీ
నుల నూఁదుకప్పకపుఁజలువలఁ బోలి నిరాళియలఁత వడి నది తీర్చున్.

౨౬.

గీ. అట్లు సంతసిల్లి యతిసంధ్రుంబున నరునుచెంచి హంసికావృత మగు
చిలుక తెఱఁగుఁ జూచి వెలవెలఁ దాటఁ దా దృఢనివృత్తి గాఁగఁ బలికెఁ జ్ఞలుక.

క. నిను నంపినవారికి నీకును హితమె యొనర్తుఁ బ్రాతికూఞ్చిం బొకప
ట్టునఁ జేయ ననుచు నిది నాకు నిజముచేసినది మీరు కొంకకుఁడు మదిన్.

౨౭.

వ. అని తనకును దానికిం బ్రాపించినసంబంధంబు తెలింగునుం దాను మాటపట్టు
పుచ్చుకొని తనకార్యరహస్యంబుఁ దెలుపుటయుం దెలిపి యేను మీదాన నగుట

మీచేత వెళ్ళ నాడించుకొని మీ కుపకారం బెక్కించి విడుచుటకు వచ్చినదని చెప్పి
తత్ప్రార్థనావశీకృతహృదయ యగుహంసిచేత విడువంబడి యేను బోయినకార్యంబు
వివరించెద నని వారల వేరువేరం చేరు గ్రుచ్చి యిట్లనియె. 3౧.

గీ. చంద్రవతి నీమప్రాణేశుఁ డింద్రనిభుఁడు
గడుఁడు ద్వారక నున్నాఁడు ముదముతోడ
గుణవతీ నీదుప్రియుఁడు సాద్గుణ్యరాశి
తనరుచున్నాఁడు సాంబుఁ డెంతయు శుభమున. 3౨.

క. ప్రకటితచాతురి నారాజకుమారులతోడ నుచితనమయముల న్న
చ్చిక చేసితి. నేఁ గ్రమమున నొకఁ డెఱుఁగక యుండ నొకనియొద్దకుఁ జనుచున్.

క. విదితము చేసితి మీమీ! హృదయేశుల కంత మీయభీష్టములెఱుఁగుల్
తుద నంతయుఁ దెలిపితి మీ! బ్రదుకులతడుపేక్షజైకపర్యంతతయున్. 3౪.

గీ. వారు నేయుపాయములను వదలక వరియించువా రైరి మిమ్ము మీ రింతలోన
ధృతి నడల నిత్తురే నాత్మహత్యకాక! పతిహననపాతకముఁ గల్గఁ బల్కి రపుడు.

సీ. అని చెప్పుటయు విని యాకన్యకలు గరంబులఁ గర్ణయగళంబు మూసికొనుచుఁ
దమ కంత యే లగుఁ దాము దీర్ఘాయురన్విత లగుదురుగాక యతివియోగ
వనరాశి నేమును మునుఁగక తమమాటయాన పెన్దెప్పగా నచల మైన
తాల్చి నీఁదుచు నుండెదము తమ కస్తదీయప్రాణనంరక్షయందుఁ దగిన
త్రోవ మాభాగ్యవశమునఁ దోచుదాఁక! నోర్చుటయకాక తమకింప యుక్త మగునె
యని పలికి యూరకుండిన నంచచెలువ! వారి కిట్లను నముచితవాక్య నరణి. 3౬.

క. మీవతు లిట వచ్చుట కుచితోపాయము మిగులఁ దడయ కొక్కటి తగ నే
నాపాడించెద మీరలు! నాపై దయ మజవకుఁడు మనంబులయందున్. 3౭.

వ. ఏను బ్రభావతికిఁ బ్రాణనఖి నై యుండుదుఁ గావున నాచెలువపనుపున నీచిలుక
నిట్లు దగులుకొని వచ్చితి నిది నిమిత్తంబుగా నైన మీతోడిమైత్రి దొరక నింక
నిక్కడ మిక్కిలిం దడయఁ దగదు పోయి వచ్చెద నచ్చట నిచ్చటిరహస్యంబు వెలి
వోవ నీక తగినయుత్తరం బిచ్చి కప్పి పుచ్చెద నిచ్చలంపుమనంబుల నుండుం దని
పలికి యామాటల కత్యంతసంతుష్టాంతరంగ లగునాయంగనల వీడ్కొని వజ్ర
నాభతనయకడకు నరుగుదెంచి యిట్లనియె. 3౮.

క. చెలువా నీసాభాగ్యపు! విలసనమ కదమ్మ యెచట వీక్షించిన న
ర్చి నీపతి నీ కై చింతిలి యనిపినలేఖ యట కదే తెలియంగన్. 3౯.

వ. అనిన నక్కన్యకారత్నంబు నవ్వుచు నిట్లనియె. ౪౦.

- క. అదుగఁగ వలసినయది యే! నడుగుదు విశదముగ మొదల నాచిలుక యద
క్కడిది యిటఁ దేక యేటికి! విడిచితి నీకడుపు కందవిత్తుగ హంసీ. ౪౧.
- వ. అనుటయు శుచిముఖి యి ట్లనియె. ౪౨.
- క. నీపతి నీకైకుందుచు! నాపేరను లేఖ యనిపినాఁ డని యిది యే
నాపులుఁగువలనఁ దెలిసి ము! దాపూర్ణత నుబ్బి విడిచి యనిపితి దానిన్. ౪౩.
- క. మన కి మ్మనుచు నతం డనిచినపత్రిక దొరకె నొరులచేఁ బడ కిదియే
మనకుం బదివే లెట్లట! చన ని మ్మాచిలుక తద్విచారం జేలా. ౪౪.
- సీ. అని రాగవల్లరఁ గనుఁగొని యాపత్రికార్థ మే విన్నట్లై యగుఁ గదమ్మ
చదువుకొంటిరే యన్న నది తాను జదివినయంతయుఁ జెప్పి నన్నవలఁ జడువ
నీకతా నొడిసి యాయాకు బలిమిఁ బుచ్చుకొనియె నీపడు చన విని మరాళి
యటమీఁదఁ దెలియ నాయము కాదు మనకు ననన్యప్రకాశనీయంబు లైన
ప్రేమభంగులఁ దా నేమి యేమి వ్రాసి! యనిపినాఁడొ కడున్ రహస్యఁబుగాఁగ
నట్టియాకాముకునికూర్చు లతనిసతియె! చదువుకొని మోదనంపదఁ బొదలనిమ్ము.
- క. ఓవనిత లేఖలోనఁ బ్రభావతి యనఁబోయి ప్రప్రభాభావతి యం
చీవిధమున వ్రాసినభాగ్నిత్యావిష్టుం డేమి వ్రాయఁ డమితపుఁగూర్తుల్. ౪౬.
- క. వెఱఁ గయ్యెడు నే నపు డీతరుణిగుణంబులు నుతింపఁ దాను విరక్తి
స్థిరునట్ల యుండి తోడనె! విరహార్తుఁడ నైతి ననుట వివరింపఁ జెలీ. ౪౭.
- క. ప్రాయపువాఁ డట నదృశ! శ్రీయుక్తిఁ దలిర్చుబిత్తరి నివసునట యా
హ! యాతనియాత్మ యనుమొఱతాయో కులిశంబా నెటి దొఱంగకయండన్. ౪౮.
- వ. అదియునుం గాక. ౪౯.
- గీ. నకలసౌభాగ్యభాగ్యలక్షణగుణైక
ఖని ప్రభావతి సిద్ధనంకల్ప గాక
యుండు నేని శాస్త్రము లిన్నియును బుధులకుఁ
బ్రత్యయానర్హతను వృథాభరమె కావె. ౫౦.
- వ. అనినఁ బ్రభావతి దాని కి ట్లనియె. ౫౧.
- సీ. ఇపు డేమి గంటి నా కెక్కడిసిద్ధనంకల్పత గుమ్మడికాయలోన
నావగింజయుఁ బోదు హంసి నాచింతాభరంబులో లేశమాత్రము నుడుగుట
గలదె యీవేశకుఁ దలపోసి చూచినఁ దాదృశాశ్చర్యసౌందర్యకోమ
లాంగుఁ డవ్విభుఁడు నా కై యెంత యలసెనో యెంత కుండెనో యనునిట్టివెతయు

నొకటి తొంటికంటె విశేష మొదవె నేడుదీనిదరియింప నిక నెద్ది తెరువుచెపుమా
యసురపతి యొల్లఁ దాతనియల్లుదనముపుర మితనియాజలే కెట్లుఁ జొరఁగరాదు.

వ. అనుటయు శుచిముఖి ప్రభావతీ కిట్లనియె నోపువ్వుబోడి నీపలికినయంతయుఁ
దప్పదు నీవిభునిరాకకు నాకవిరోధియనుమతి సాధించుటకు నుపాయం బొక్కటై
గలదు దాని నేన యెఱుంగుదు నీకు ననువైననమయంబున నన్ను సరసకథా
కథనప్రవీణ యనియును నకలవిద్యాధురీణ యనియును బ్రభువుల నుబుసుపుచ్చి
మెచ్చింప నేర్పు ననియును నిచ్చకు వచ్చునట్లుగా భవజ్జనకునకుం జెప్పి నమ్ముఖంబు
నకు రప్పించుకొనునట్లుగాఁ జేయు మటమీదటికార్యంబునకు దైవంబు గలదు
పోయి వచ్చెద నిచ్చటికొలంకులన యుండెదఁ జామి మాటవడిన పిలిపింతు గాని
యనుచు వా రిద్దఱ వీడ్కొని నిజేచ్ఛం జనియెఁ బ్రభావతియు సఖీసహిత యై
గృహంబున కరిగె నంత నక్కాంత యొక్కనమయంబున. ౫౩.

చ. వెలుపలికొల్వ వీడ్కొలిపి విశ్రుతలేజుఁడు వజ్రనాథుఁ డిం
పలరంగ రాణివాసమున నాడెడిపాడెడిపువ్వుబోండ్లనే
వలు గొనుచుండఁ జేరి తగువర్తన నొప్పుచుఁ ద న్నతండు ప
త్సలతయు గారవంబు వెదచల్లెడుమాటల నాదరింపఁగన్. ౫౪.

వ. తదీయరత్నసింహాసనసమీపంబునఁ బ్రవర్తిల్లుచు నల్లన ప్రసంగంబు దిగిచి నవి
నయమధురభాషణంబుల నిట్లనియె. ౫౫.

క. మనబొడ్డనబావులలో ననుదినముఁ జరించునంచలం దొకహంసాం
గన యెమిచెప్పఁదండ్రీ కని విని నే నెందు నెఱుంగ గని విద్యలకున్. ౫౬.

చ. శుచిముఖి యంద్రు దానిని వచోనిపుణత్వమునందు సత్కథా
రచనలయందు నీతివిదురత్వమునందు బహుశ్రవావలో
కచణతయందు నెందు సరి గానము దానికి వేయు నేల దా
నిచతురతావిశేషములు నీవ కన న్వలయు న్నహత్తకా. ౫౭.

గీ. అనుడు నాదైత్య పతి తనయనుఁగుఁగూఁతు మాట లొకముద్దుసేయుచు పోటిఁబనిచి
యమ్మ రప్పింపవే చూత మమ్మరాళి ననియె నింతియు రప్పించె హంసి నపుడ.

వ. రప్పించి ముందట నిడుకొని శుచిముఖి నీదువిద్యావిలసనంబు విన్నవించిన
నయ్య వినవలయు నని వేడుక పడుచున్నవాఁడు శాస్త్రప్రసంగంబు సేయు మనిచ
నదియును. ౫౮.

క. వీసులకు సుధారసముల సోపలు వర్షించుమృదులనుస్వరభణితిం
దా నిట్టటు గ్రుక్కక పనిలేనిపునఃపదము లిడక లీల దలిర్పన్. ౫౯.

కా. కాకాదంబును గౌతమీయమును సాంఖ్యంబున్ భుజంగగ్రణీ
వాణీమార్గము జైమినీయమతమున్ వ్యాసోక్తశాస్త్రంబు వ
క్కాణించెం గడుఁ బూర్వపక్షములు బోకం బెంచుచు న్నెంచి య
క్షీణప్రాధిఁ దిరస్కరింపుచుఁ బడన్ సిద్ధాంతము ల్నిల్పుచున్. ౬౧.

మ. న్యమత్తిప్రాధి దృఢానుమానముల సంస్థాపించు నేవేళ నె
ద్దిమతం బప్పుడు వానివానికి నుపాధిగ్రస్తతావ్యాప్తిభం
గముఖానేకనుమాపణంబులు వెనం గల్పించుఁ దా నన్యశా
స్త్రమతస్థాపనవేళ నవ్విహగి దైత్యశ్రేష్ఠుఁ డోహూ యనన్. ౬౨.

వ. మఱియును. ౬౩.

గీ. కావ్య నాటకాలంకార గానమదనశాస్త్రపరిచయమహిమంబు జాలపాద
భామినీమణి నెఱపె నుద్దామపటిమ! నాయసురభర్త మెచ్చి పురే యనంగ. ౬౪.

వ. అంత నద్దనుజనాయకుండు శుచిముఖముఖం బవలోకించి నీవును నాదిగంతచారి
ణివి నీకనినయద్భుతంబు లే మేనియం గలిగిన నెఱింగింపు మనవుడు నాయంచ
యించుక విచారించుట యభినయించి యిట్లనియె. ౬౫.

గీ. కనినచోద్యంబు లెన్నియో గలవు వాని! నేమి చెప్పుదు నందులో నెల్ల నాకు
నతివిచిత్ర మై తోచినయది నిశాచరాధిప పచింతు నొక్కటి యవధరింపు. ౬౬.

గీ. నటుఁ డొకండు భద్రనాముండు మున్నొక్కచోటఁ దాపనసభ నాటనేర్పు
వలన మెచ్చుఁ జేసి వరముగా నత్యద్భుతంపునాట్యపటిమ పెంపు వడసి. ౬౭.

నీ. ఏడుదేవులఁ జరియించుచు నున్నవాఁడని చెప్పి యతనినాట్యములవేళఁ
గలయట్టియద్భుతంబులు నర్వమును సవిస్తరముగ వినిపింప దానవేంద్రుఁ
డాశ్చర్యకాతుకాయత్రాత్మఁ డగుచు నేనును గొంత కొంత యాతనితెఱంగు
విని చూడవలయు నన్నేడుకనుండుదు నీవు ప్రవీణ వన్నిటను హంసి
యానటుని నిచ్చటికిఁ దెచ్చి తేని మెచ్చు! గలదు నీ కని ప్రేమతోఁ బలికె నదియు
నట్ల చేసెద నని దనుజాధినాథు! వీడ్కొని ప్రభావతిని జూచి వినయ మొప్పు. ౬౮.

ఉత్సాహ. అనిపెడే ముదంబుతోడ నమ్మ పోయి వత్తునా
యసుడు నదియుఁ గొన్నియడుగు లసుప నేగుదేర నో
వనరుహాక్షి యింతయు న్భవత్ప్రియార్థమే నుమీ
మనమునందు నిది యెఱింగి మైత్రి మఱవ కుండుమీ. ౬౯.

వ. అనుచు గూఢవృత్తిఁ దదిష్టసాధనపరత సూచించి యనిపించుకొని ద్వారకానగ
రంబునకుం బోయి తాను వజ్రనాభుచేత భద్రనామధేయనటునిం దోడ్కొని తెచ్చు

టకు నియుక్త యగుట కృష్ణుని కెఱింగించి వజ్రనాభానుజం డగునునాభునికూ
తులు గదసాంబులకు భార్యలుగాఁ గల రని నారదవచనంబులకలిమి చెప్పి ప్రద్యు
మ్నన కనురజయసాహాయ్యకంబు నడుప గదసాంబు లరుగువా రని నిశ్చయించి
యాచక్రధరునినిశ్చయంబు విని యది తదీయశాసనంబున వానవునకు విన్నవిం
దివంబునకుం జనుచుం బ్రద్యుమ్నునింటి కరిగి యప్పు డతండు ప్రభావతీవియోగతె
పాతిభారంబున నసురును రగుచు మిగుల నొగిలి తడుదంతచింతంజేసి నిజాగమనం
కొరుచున్నవాఁడు గావున నతనిచేత నతిమాత్రాదరగౌరవంబు వడసి యేకత
బున నతనితోడ.

20

సీ. ఒకచిల్కచేతఁ బ్రతిక యంచితే నాకు ననిచితి నది నీకు నందె నొక్కొ
యనుచు టెవ్వరిఁగూర్చి యది వారికిని జేరె నాయింతికి శుభంబె హంసరమణి
నాశేఖ యందుట నామాట యన వచ్చు మున్నట్టికొదవ రా మూల మెద్ది
పత్రిక కడు దైన్య పడి నీవు పంచు ట ట్లాకాంతపై నెంతహాళికలిమి
నానతియు భవద్విరహాగ్ని నంత గుండె నన్ను నెఱుఁగుట యెట్లుము స్వాంఛ సేయ
శివ లిఖించి యిచ్చినది నీచెలుపు దాని కేమిటికి నిచ్చె వరుఁడు నీ కీతఁ డనుచు.

21

మ. అనుచు స్నాటకు మాటగా వరునతో హంసీకులొత్తంస మా
తనికిం దైత్యతనూజకోర్కి తెఱఁగుం దన్తూలముం జెప్పి యి
ట్లను నే నీ కిది నాఁడె తెల్పుటకుఁ గాదా చేసితి స్థాలఁద
ద్భనశోభాస్తుతి నీ వొకించుకయుఁ జిత్తం బీమిఁ జాలించితిన్.

22

వ. ఆప్రభావతి నన్ను నత్యంతప్రియనఖింగా నడుపుకొన్నది గావున దానిగు ట్టిం
కయు నే నెఱుంగనియది లేదు కనియు వినియు నమన్తంబు నాకళించినదా
నని యతనికి భవానీకృపాసుగ్రహపతిప్రకారంబు నకలంబునుం దలిపిం
ట్లనియె.

23

చ. భవదమలాకృతిప్రతిమఁ బర్వినయప్పుడు చూపు క్రమ్మఱన్
దివఁ గదలింప రాక సుదతి న్గతచేష్టితఁ జేసె నోయదు
ప్రవరుడ యేమి చెప్పుదును రాగకుతూహలవిస్తయాలిగొ
రవమున నెంతప్రే గగుచు రాపడి యుండెనొకాని యత్తటిన్.

24

చ. కొనరక చూపుచేతఁ గడుఁ గ్రోలిననీచెలువంబు చెల్వమా
ననమున నెంత మిక్కిలి ఘనంబుగ హత్తెనొ కాని యప్పు డో
రసికశిఖావతంస యదురత్నమ కాకరకాయరీతిఁగాఁ
గినలయపాణిచన్నుఁగవక్రేవ గగుర్పొడిచెం బారిం బారిన్.

25

- ఉ. వావిరి నెల్లప్రొద్దును భవత్పరిరంభణచుంబనాదినా
నావిధభోగశీలకు మనంబున నువ్విళులూరు చున్ని ప్రీ
డావతి దెల్పెఁ గొన్నినిశలం గను మాసినయంతమాత్రఁ బై
పై విలసిల్లుకుట్టమితభావవిశేషవిజృంభణంబులన్. 21.
- మ. కలలం గూడినవేళ నెట్టిపాలయల్క ల్పుట్టెనో యేమి నీ
వలనం దప్పు ఘటిల్లెనో యెఱుంగఁ దత్స్వప్నాగమామర్షవి
హ్వలితస్వాంతయ పోలె నిద్ర నెఱయ న్వర్జించెఁ బద్మాక్షి య
త్తు లహూరాత్రములందుఁ బద్మకుముదస్ఫూర్తి నివ్వడంబింపఁగన్. 22.
- క. చిత్తజమహాగ్ని కాఁకల! నెత్తు దఱిగి వన్నె యొక్క నెంతయు నెమ్మే
నత్తరుణికి జను లందఱుఁ బుత్తడిబొమ్మ యనుమాట బొం కేల యగున్. 23.
- నీ. రోలంబనికురుంబనీలిమక్రీఁ బోలె వేణి ముట్టుట కడు విరస మయ్యె
నమదకోకిలశుకన్వరసామ్యమునఁ బోలె నఖిలసల్లాప మనహ్య మయ్యెఁ
బరిపూర్ణచంద్రబింబనమత్వమునఁ బోలె నిలుపుటద్ద మదర్శనీయ మయ్యెఁ
బ్రసవాస్త్రవివిధమార్గణవర్ణధృతిఁ బోలె రత్న భూషణి యగ్రాహ్య మయ్యె
వేయుఁ జెప్పఁగ నేల నీవిలసనంబు! లుల్లమునఁ దలపోయుట యొకటి దక్క
బహుదినంబులనుండి యాపడఁతి కితర!వస్తురుచు లన్నియును గానివావి యయ్యె.
- క. వెదకికొని తా నె యటు రా! మది సాహస మొంది కదలు మాటికి నీరూ
పెదుటఁ దన కంతఁ దోచిన! మదిచేక్షణ తత్తఱిలుచు మగుడున్ లజ్జన్. 24.
- క. ఆపడఁతి యడలఁ జేసెను! జాపఱ నపు డేమి చెప్ప శోషిలుచుఁ గడున్
నీపత్రిక యానిమిషము!లోపల రా జేనిఁ బాటిలు దశాంతరమున్. 25.
- వ. ఆపత్రికయుపకారంబునుం దాత్కలికస్థితికారణం బగుట యొక్కటియ కాని
యక్కన్యకు మిక్కిలిం దాపంబు గావించుచున్నయది యె ట్లంటేని. 26.
- క. క్రిందటిదినములు విరహదాశం దా నలఁగుటయ కాని సరిగ నిపుడు నీ
వుం దన కై కుండుట వినియెం దరుణికి నింక నిమిష మేఁ డై తోచున్. 27.
- ఉ. భావన చేసి చూడ ట్లణభంగుర మింతులతొల్లికల్లి వా
తావిలపల్లవాంచలహిమాంబుకణంబును నంతకంటె మే
ల్గావున నింక నెంత యవిలంబమునం గృప నేగి ప్రోచెదో
దేవరచిత్త మానతియదృష్టము వేయును జెప్ప నేటికిన్. 28.
- వ. అనిన విని యతండు. 29.
- క. గ్రక్కునఁ జని వ్రాలుదునో! తొక్కులు గట్టుకొని దివిజరిపుమేడలపై
నక్కొమ్మఁ జూచు టెపు డెపు! దొక్కొ యనునంతతమక మున్నది మదిలోన్.

గీ. ఏమి సేయుదు నాదైత్యునియ్యకోలు
లేక వీ డెవ్వరికిఁ జొర రాక యునికి
యరసి వేగుచు నున్నాఁడ నమరపతియు
హరియుఁ దలపోయుకార్య మే మయ్యెఁ జెపును.

౧౭.

వ. అనిన శుచిముఖి యతనిం జూచి యోమమారక నీకుఁ దత్పురప్రవేశచింత వలవదు
తదుపాయంబు హరి నిశ్చయించుకొని యున్నవాఁడు వజ్రనాభవధకార్యంబునకు
నేను భవద్విష్టసాధనానుకూల్యంబు చింతించి నిన్నే యనువునట్లుగాఁ జేసితి వాను
దేవుం డిపుడ యేతదర్థంబు నిన్నుఁ బిలిపించి యనువుచున్నవాఁడు వజ్రకి నిది
యెఱింగించి వజ్రపురంబున కరిగి యేనును దగినతెఱంగునం దావకీనకార్యానుగు
ణ్యంబు నడుపుచుండెవ నని పలికి యతని వీడ్కొని చనియె నప్పుడు.

౧౮.

నీ. అమరారికరులకుంభములు వ్రయ్యెఁగ మొత్త రమణిచన్నులు నఖాగ్రముల నొత్త
నమదరాక్షసరథచక్రంబు లిలఁ గూల్పఁ గాంతశ్రోణికి నూడిగంబు నల్ప
ననురేంద్రజయశంఖ మవనిపై వ్రేయింపఁ గామినికంతంబు గొంగిలింప
వజ్రనాభునిధనుర్వార్తలు గడతేర్పఁ బడఁతికన్బొమనంజుఁ బను లొనర్ప
దైత్యుమెఱుంగుఁదూపులు దళితములు సేయఁ
దత్తనూజచూపులు ఫలితములు సేయ
నుదుటుఁదనమును వలపు నొం డొఱితితోడ
దంటగొని క్రమ్మ నెమ్మదిదాల్చె నతఁడు.

౧౯.

నీ. అంతట గోవిందుఁ డతనుని గదసాంబులను బిలిపించి యలంఘ్యదర్పు
వజ్రనాభుని బ్రహ్మవరబలోద్ధతుని దేవహితార్థమై త్రుంపవలయుటయును
దస్తవృత్త్యంబును దత్పట్టణప్రవేశం బనుష్ఠలకు ససాధ్యం బగుటయుఁ
దాను మరాలిచేఁ దగ ఘటించిపించినతదుపాయమును విశదముగఁ జెప్పి
యందు రుక్తిణినుతుఁడు భద్రదాఖ్యురూపు
గడుఁడు పారిపార్శ్వకునియాకారము మఱి
సాంబుఁడు విదూషకునిప్రకారంబుఁ దాల్చి
చనఁగ నియమించి పంచెను దనుజపురికి.

౨౦.

గీ. ఆముగురు పరస్పరావిదితస్వప్రియాంగనాసమాగమానుగుణతఁ
బ్రమద మొంది రపుడు ప్రత్యేక మీయాత్ర నాదుభాగ్యవిలస నంబ యనుచు.

నీ. మనముల ని ట్లుబ్బుచును నటవేషంబు ధరియించి తమకును దగినయట్టి
చారనీమంతినీవ్రాతంబు గొలువ వైణిక వైణవికమారజకజనాది

నాట్యసామగ్రి ముక్ భద్రున కెట్టిది యట్టిద యై కనుపట్టుచుండఁ
గదలి యథోచితగతిఁ బయనంబులు వర్తిల్లఁగా నేగి వజ్రపురము
ప్రాంతమునను శాఖానగరములయందు విరివి చూపట్ట మేళంబు విడిసి విడిసి
యతివిచిత్రంబు లగుతమయాటనేర్పు లెల్ల నెఱపిరి కడువార్త కెక్కుచుండ.

క. దనుజేంద్రుఁడు తద్వార్తలు వినుచున్ హృదయమునఁ బొదలువేడుకతో వా
రిని బిలిపించెను వారును జని యాదనుజునకు సుచితనమయమునందున్. ౯౨.

క. తమనాట్యవిద్యఁ జూపఁగ నమకట్టి తదర్హ మైననన్నాహవిశే
షముతోడ నేగుదెంచిరి రమణ దలిర్పంగ నృత్యరంగస్థలికిన్. ౯౩.

వ. శుచిముఖి యటమున్న తనపలికినక్రమంబున వచ్చి వజ్రనాభునియాదరంబు పడసి
ప్రవర్తిల్లుచుం బ్రభావతికిం జంద్రవతీగుణవతులకుం దత్పతులరాకతెఱుం గెఱిం
గించి వియోగతాపంబున మిగుల నొగులకుండఁ దదాశాశీతహాపచారంబున సేద
జేర్చుచు నుండి యప్పు డ ప్లేతెంచినప్రద్యుమ్నునకు తుణతుణప్రవర్ధమానప్రభా
వతీరాగవృత్తాంతంబున నాత్మక్యంబుఁ బెనుచుచు నతిగూఢంబుగా రాకపోకలు
గావింపు చునికింజేసి యతనితోడ నేడు నీహృదయవల్లభ నీనాట్యంబు చూడ
వచ్చు నని చెప్పి తదాగమనీయహర్త్యస్థలంబునుం జూపి పోయెనంత. ౯౪.

సీ. వజ్రనాభుఁడు రాజ్యవైభవం బెంతయు మెఱసి నానాబంధుమిత్రనచివ
సంఘంబుతోడ నాస్థానమహామంటపమునందు నొడ్డోలగమున నుండి
పరులదృష్టికి నగోచర మగుసంవృతస్థలి నిల్చి రాణివానపుజనంబు
చూచునట్టుగఁ జేసి సాంపారువేడ్కతో సావధానస్వాంతుఁ డగుచుఁ జూడ
సంవిహితరంగమంగళాచారుఁ డగుచు నురహితముగ మాయానాట్యసూత్రధార
వృత్తి గైకొని శంబరజ్వేషి యొనరె బూర్వరంగప్రవర్తన పొందు పఱుప. ౯౫.

వ. అప్పుడు. ౯౬.

శా. గాంధారప్రముఖస్వరశ్రుతికళాగంభీరవారాంగనా
గాంధర్వంబు ఘనన్యనంబు తతనిక్వాణంబు వంశాదినం
బంధిస్వానపరంపరామహిమయున్ మద్దెళ్ళదిందింధిమిం
ధింధోంధిక్కిధిమిక్కిశబ్దభరమున్ దీపింప నాపూర్ణతన్. ౯౭.

సీ. నరవిఁ జంచత్పుటచాపపుటోద్ధుటపట్టితాపుత్రకసంజ్ఞ అమర
వెలయు చుండెడుసమవిషమతాళప్రవృత్తులు నాల్గు ప్రస్తారకలనవలనఁ
గలుగునానాతాళములు యథోక్తస్ఫూర్తిఁ బరఁగు నేలాదిప్రబంధచయముఁ
ద తదర్హ స్థానదత్తపటాక్షరబిరుదాదికాంగవిస్ఫురణ దనర

క్షీతిః జతుర్దశముద్రకగీతభేదములు దురాపము లండ్రు వర్తిలె నవియును
నిఖిలకళలును గలరొక్తి జేయుశిక్ష | వలనఁ దన్నాట్యకర్తప్రవర్తనమున. ౯౯.

ఉ. ఆవనజాక్షనందనుఁడు నంతట నాంది దగం బరించి యిం

పావహిలం బ్రహోచనయు నాముఖముం దనరార నొప్పఁ బ్ర
స్తావనతో ముఖాదు లగునంధులు సాంగతఁ బెంపు మీఱ గం
గావతరాదినాటకము లాడె ననేకము లద్భుతంబుగన్. ౧౦౦.

సీ ఆనాటకప్రయోగావసరముల భగీరథాద్యాకారధారణమును
గంగాదినిమ్మ గాగలియుఁ గైలాసాదినగకల్పనమును నానావనప్ర
పంచనంబును బకుపక్షిమృగాదిజంతువిశేషరూపవృత్తులును మఱియు
నెచటి కెయ్యది యోగ్య మచటఁ దత్తద్వస్తుస్పృష్టి పన్నిదము వేసియును గృతక
మగుట నిశ్చయింపఁగ లేక యబ్రపడుచుఁ బాచి సామాజికులు తమసొమ్ము లెల్ల
నొనఁగులుగ వైవ నడుపుచు నొప్పు మీఱఁగొని యిట్టి జీసుతుండుమాయానిరూఢిమెఱసి
వ. ఇవిధంబున వాత్సీయదివ్యమాయాప్రపంచనముదంచితనాట్యవంచితలం గావించి
నక్తంచరులధనసంచయంబు నూఁచముట్టుగా దోచుకొనుచుం జూచుభేచరులకు
నేడ్కఁ బుట్టించె. ౧౦౧.

మ. ప్రియకాంతామణిచూడ్కికిన్ నిజవపుఃశ్రీతోన తోచెన్ మహా
వయమాయానిధి రుక్మిణీసుతుఁడు నానాభూమికాధారణుం
డయి భద్రుం డయి పొల్చుజేళ నహిమాయాయామనంభావ్య మ
స్త్రీ యటంచు స్పృధు లాడుమాట మదిఁ జింతింపంగ బొం కేలగున్. ౧౦౩.

శా. ఆభవ్యం డటము న్నొకొక్కనెవ మొప్పార న్నరాశీప్రది
ప్రాభిజ్ఞానగవాక్షలత్యదమజాధ్యక్షాత్తజావక్త్రవీ
క్షాభద్రంబును సారెకుం దనకుఁ గల్గం జేసికొంచున్మి న
ట్లాభామామణికిం బ్రభుస్తుతివిలీనార్థంబుగా నిట్లనున్. ౧౦౪.

చ. నకలవిశేషతోధనకుఁ జాలినయో నెఱజాణ వజ్రనా
భ కులవతంసరత్నమ ప్రభావతిరోహితకంటకంబు తా
వక మగుచూపు నాపయిఁ బ్రవర్ధితరాగతఁ బర్వఁ గాన న
త్యకలుషవృత్తి నానుకృత మంతయు నేడు నుమి ఫలించుటల్. ౧౦౫.

గీ. నీకు నామీదఁ గలయట్టి నెయ్యమును మహాదరము నీవు పనిచినహంసి చెప్ప
నాత్మలో ననవరతనాట్యప్రసంగమున నిను భజించువేడుక ఘనము నాకు. ౧౦౬.

క. నను నేలికొను మవశ్యంబును నీయూడిగము చిత్తమున కెక్కఁగ నే
నొనరింతు నేటితమి నీమనమున నెంతయు నిడుకొనిమన్నింపఁ దగున్. ౧౦౭.

క. అన విని కపోలయుగళముఁ ఘనపులకితముగ మరల్చెఁ గ్రక్కున నాత్మ
ననము ప్రభావతి యాలోకనజాలకమునకు నెగడఁ గడు లజ్జమెయిన్. ౧౦౮.

చ. అపుడు తదీయపార్శ్వగత యైనమరాళవధూటి దానవా
ధిపతనయం గనుంగొని మదిం గనుఁగొంటివె యాత్మనాథువా
క్యపదభిఁ దోఁచునట్టియితరార్థము నర్వము నాననాబ్జముం
ద్రప నిటు త్రిప్పి తింతి గరుదాల్చెఁ గపోలము చాల నాపుడున్. ౧౦౯.

క. విచ్ఛలవిడి ననుఁ బేర్కొని యిచ్ఛను గల దెల్లఁ బలికె యిదె నేఁటినిశ
స్వచ్ఛైద ననుచున్నాఁ డిఁక నిచ్చో మఱి యర్థ మెద్ది యితరము దీనన్. ౧౧౦.

క. ఎవ్వరు వినుటకుఁ గైకొనఁ డివ్విభుఁ డిది యేమిభాగ్గింతి యెత్తెనోకో నా
కెవ్విధి ప్రాప్తమొకో యని నివ్వెఱ పడి యింతతడవు నిలిచితి వినుచున్. ౧౧౧.

వ. అనుడు శుచిముఖి యాశశిముఖి నీక్షించి. ౧౧౨.

మ. ఆతివా యన్నిట జాణ నీమగఁడు నీ కాచింత యుక్తంబు గా
దతఁ డర్థద్వితయోక్తి నీకు నుచితం బైనట్టు నీకు న్నభా
పతి కర్హం బగురీతి నాతనికిఁ దోఁపం బల్కినాఁ డేది నీ
మతిఁ దోఁచెం బ్రకృతంబు గామిఁ బరు లాత్మం గాన రాయర్థమున్. ౧౧౩.

క. నకియా నానాథోక్తుల నొకనియమము తెలియు మర్థ ముచితం బెచ్చో
టికి నెద్ది యదియ యచ్చోఁ బ్రకటము హరి శ్రీవిభుఁ డనుపల్కునఁ బోలెన్.

వ. కావున నీవల్లభుండు నిన్నుఁ బలికినపలుకు లన్యై లెఱిగిరో యనుశంక విడువు
మతం డితరులకు నాట్యావసానసమయనముచితస్తోత్రప్రకరణబలంబునఁ దోఁచు
చున్నయర్థాంతరంబుచేతఁ బ్రభువు నుపచరించి యిదె యతనిచేతఁ దనవిడిదికి
ననిపించుకొని చను చున్నవాఁడని పలికి శుచిముఖి యంతం బలికినట్ల సేయు
రాక్తి జేయుం జూపి తనతలంపు యధార్థం బగుట తార్కాణించె నట్లు విహగమ
హిళారహస్యసంభాషణరసానుభవంబున విభాసిల్లుప్రభావతియు రాగవల్లరీసహితంబు
గా గృహంబున కరిగి ప్రియసమాగమ త్వరమాణమానస యగుచునుండె నంత. ౧౧౪.

ఉ. ఎప్పుడు వచ్చుఁ గాంతుఁ డినుఁ డెప్పుడు గ్రుంకు నటంచు నాత్మలో
ముప్పిరిగొన్న రాగము సముత్కట మై కనుదోయి కుబ్బుఁగాఁ
దొప్పఁగఁ దోఁగుచూడ్కిని వధూమణి సారెకుఁ జూడఁగాఁ జూమి
యిప్పులు పొందె నీతఁ డన హేళి క్రమంబునఁ దాల్చె రక్తిమన్. ౧౧౫.

ఉ. అంబుధిలోని కంతటను హంనుఁడు డిగ్గె దినాంతమజ్జనా
ర్థంబును బోలె నట్టియెడఁ దత్తటి నాటఁగఁ గట్టినట్టిర

క్రాంతరమో యనంగఁ దనరారెఁ గడుం గడనంజరీవి యం
తం బాడసూపెఁ దారకలు తత్పతనోద్ధతబిందులో యనన్.

౧౧౩.

క. తోరపుఁజీఁకటు లంతన్ | మాతోత్సవకలనమునకు మదిఁ బొంగుచున్ది
క్నోరీజను లాడెడికన్తూరివనంతములయొప్పు చొప్పుడ నెరసెన్.

౧౧౪.

వ. అంత.

౧౧౫.

క. ఐరావణకరికరధూ | త్కారవమధురేణుపటలి కైవడిఁ గుత్కి
లారిదిశఁ దెలుపు తోచెను | దారలు ప్రథమోత్థబిందుతతిగతిఁ బరఁగెన్.

౧౧౬.

వ. తదనంతరంబ.

౧౧౭.

చ. తివిరి త్రియామకు న్నొగను దిద్దికొనంగఁ బురోదిశాళి దా
గవిసెన వెల్వరించుమణికల్పితదర్పణమో యనంగఁ గై
రవకులబంధుమరదలము రాజిలె నోలిని లియ్యమాన మై
మివులఁ గళంకలత్యుతఁ దమిప్రతిబింబము నంత నేర్పడన్.

౧౧౮.

గీ. తామరనలత్తు లాచందమామరాకఁ | గలఁగుచును గుముదాళికై తొలఁగె నపుడు
తొలఁగుబావయె కాడె తమ్ముల వరించునట్టిసతులకు నతఁడు మున్నెట్టి డైన.

చ. పసుపడ వేణునాళములఁ బగ్గములం బలెఁ గ్రిందఁ బర్వతో
భనకిరణప్రకాండములు భాసిలఁ జందురుఁ డొప్పె నెంతయున్
మనసిజాఁ డెల్లప్రాణులమనంబులు చేలుగ రాగబీజము
లైనుజతనంబుతోడ వెదఁ బెట్టెడురౌప్యపుజడ్డుగం బనన్.

౧౧౯.

చ. నెల యనువెండికుండఁ గడు నించి నిశాఖ్యచకోరనేత్ర యిం
పలరఁగ నంబరాహ్వయమహానటమూర్తిమహాభీషేకమున్
జలుపఁగ నెల్లదిక్కుల వెసం బ్రవహించెడుపాలవెల్లి నాఁ
బొలిచె నమస్తముం జలువఁ బొంద నమందత సాంద్రచంద్రికల్.

౧౨౦.

చ. తొలఁకెడుహంసకాంతుల విధుద్యుతిఁ బ్రోచి చకోరమైత్రిజో
కలు మెఱయించుకన్దవలకల్కితనంబునఁ బుష్పలావికల్
తలఁపులు గొల్లలాడి మిగులం బ్రమయించి యువప్రజంబుచే
వెల లధికంబుగాఁ గొనుచు వేడుక నమ్మి పువ్వు లంగడిన్.

౧౨౧.

గీ. అప్పుడు ప్రభావతికి నొక్కయతివ విరులు
గొనుచుఁ బోవఁగ నందు నింపునఁ జరించు
తేటి గమిలోనఁ దా నొక్కతేటి యగుచు
నేగ మాయాఘనుండు రతీశ్వరుండు.

౧౨౨.

వ. ఆటమున్న పతినమాగమోత్సవనముత్సాహంబునంజేసి యపరాహ్లాంబుననుండియుం
గ్రీడాభవనపర్యంకాదినముచితనూతనసత్కీయావిశేషనంపాదనంబునకుం దగినపరి
చారికల నియోగించుచున్నప్రభావతిమనోరథం బెఱింగి రాగవల్లరి యతిప్రయ
త్నంబున. ౧౨౮.

క. చెలువకు సంపెంగనూనెం దల యంటె నుగంధవాసితము లగుచూర్ణం
బుల నలుగుఁ బెట్టె గంధామలకం బిడి చమురు దిగిచె మజ్జన మార్చెన్. ౧౨౯.

చ. చెలికీ మెఱుంగుఁబావడలచేఁ దడి యార్చెను ధూపవాసనల్
దలకొలిపె న్భ్రానూననదలంకృతి మీఱఁగ వేరువేర మె
చ్చు లరసి కీలుగంటు జడ నుల్కేము ప్రేలుడుఁగొప్ప మూడుమూ
లలబిగికొప్ప పెక్కుగతుల న్నిలిపెం బలుమాటు విప్పుచున్. ౧౩౦.

వ. అప్పు దారాగవల్లరి ప్రభావతి నుద్దేశించి. ౧౩౧.

చ. విరిసిన నొక్కయొప్పు నరవీడిన వేంకయొప్పుఁ జిక్కువా
టొరసిన నొక్కయొప్పు నది యూడ్చిన వేంకయొప్పు వేణిభా
వరచన నొక్కయొప్పు ముడి వైచిన వేంకయొప్పు కొప్పుగాఁ
బరఁగిన నొక్కయొప్పుఁ గనుపట్టక మానదు నీకచంబులన్. ౧౩౨.

క. తెఱవా నందిట నందెడు! నెఱివెండ్రుక లాయతములు నీలము లివి యే
తెఱఁగున ముడిచిన నీకున్! గొఱతె గలదె యివియ జట్టిగొను నీవిభునిన్. ౧౩౩.

క. అనుచు విరు ల్కచబంధంబునఁ జెరివెడుసఖిని మరలి పొలఁతుక వైచెం
దనచేతిపువ్వుబంతిని! గినుకయుఁ జిఱునవ్వుఁ గన్నుఁగ్రేవలఁ దొలఁకన్. ౧౩౪.

వ. అంత. ౧౩౫.

గీ. అని చెలువ యక్షకర్దమం బాదిగాఁగఁ గలపములభేదములు దనవలసినట్లు
సంఘటింపించి కుంకుమచందనాదు! లలఁది నిలిపించుకొనియె మే లరసి యరసి. ౧౩౬.

గీ. మృగమదాదులఁ జుక్కబొట్టగిసెయాకు! బొట్టు పూర్ణచంద్రతిలకంబు నెలవంక
విధమునామము గుమ్మడివిత్తునామ! మొకటి గా దని యొకటి యాయువిద చాలె.

గీ. వెలఁది మట్టెలు పిల్లాండ్లు వీరమద్దియలును నందెలు మొలనూళ్ళు నంగుళీయ
కంకణాంగదహారతాటంకముఖన! మస్తభూషణములు చాలె మార్చి మార్చి. ౧౩౭.

క. ఒక్కొక్కతోయముసాములె! పెక్కుఁదెఱంగులవి యునికి పెంపున నివి యొం
దొక్కటి మీఱుమఁ దనప్రభ! నెక్కుడగుటఁ ద్రిప్పిత్రిప్పి యింతి ధరించున్. ౧౩౮.

ఉ. అంచలప ట్టొకింతతడ వబ్రపుమంజిడి కొంతసేపుఁ గ్రొ
మ్మించుబరంగుదళ్ళుఁ గడుమేలిమిమాదశము ల్బవంతు లా

క్కించుక యించు కంతవడి యింపున నొక్కటి మెచ్చు కొక్కటిం
జంచలనేత్ర దాల్చెఁ బ్రియునన్తుత మె ట్లగు నొక్కొక్క యన్నదిన్. ౧౪౦.

చ. తరుణి యొకింతనేపు చిఱుందమ్మలపుంబనతోడేమోవి మే
గరగరిక నిర్వరాజిలుమఁ గమ్ములఁ దీఁగెయుఁ బూని వేణికా
సురభితఁగొల్చి యొక్కపరిశుద్ధపునైకపుటొల్లె గట్టి భా
సురతఁ గడు న్వేలాల్చెఁ బెఱసొమ్ముల కోపమి యన్నివంబునన్. ౧౪౧.

ప. వల్లభమనన్సమాకర్షణకాశలాకాశలనందహంబునంజేసి యెందును మనస్థైర్యంబు
చాలక మఱియును. ౧౪౨.

ఉ. శ్రీలలితాంగరాగములుఁ జీరలు సొమ్ములు నేర్చి యేర్చి తా
మేఱతరంబుఁ దాల్చియును మెచ్చక మార్పుచు నెన్నిమాటులుం
జాలక దిద్దినట్టిదియె సారెకు దిద్దుచు మించుటద్దమున్
గేల భరించి చూచుఁ బరికించుఁ బొరింబారి నద్దనంస్క్రియల్. ౧౪౩.

స్త. కేళీగృహంబుముంగిట గరగరిక లాలోకించు గంధాంబునేక మరయు
నలుకువూతలపరిమళముఁ బరీక్షించు రంగవల్లికలతెఱంగుఁ జూచు
నకినలమంచంబుజూడ విమర్శించుఁ గుంకుమపరపుభంగులు గణించు
హొంబట్టుతలగడయొప్పు విచారించు నగరుధూపములసోయగము లెంచు
నలరుటోవర్లు మేల్కొట్టు నంగరాగఁ పూర్ణపాత్రికలును గందవొడిబరణులు
బాలవల్లిక లాదిగా నముపభోగఁ సాధనశ్రీలు పరికించు సారె కబల. ౧౪౪.

ప. ఇట్లు వర్తించుచున్నయన్నీలవేణి యాపువ్వు లాదరంబునం బుచ్చుకొనియె నట్టి
యెడ నిట్లు నట్టుఁ జెదరి పఱచుతుమైదపదుపుపొది వదలి యొదిగి యదుకుమారుం
డక్కుమారిక నవరించుశ్రవణోత్పలంబులోనం గాన రాకుండ నడంగి యుండె
నప్పు డప్పడంతి ముప్పిరిగొనురాగవేగంబునఁ బ్రియాగమనవిలంబంబు నహింప
లేక బహిఃప్రాణంబు లన నొప్పుశుచిముఖీరాగవల్లరుల నేకతంబునకుం బిలిపించి
శుచిముఖి కి ట్లనియె. ౧౪౫.

శా. రాఁడయ్యెన్ హృదయేకుఁ డీహృదయభారం బెట్లు నెతున్ ట్టణం
బేఁ డై యున్నది యేటికిం దడసెనో యేవిఘ్నము ల్పుట్టెనో
నేఁ డేతెంచుప్రయత్న మున్న నకటా నీతోడఁ జెప్పండె యె
వ్వఁ డీరీతి యెఱింగెనో యపుడు న న్వాక్రుచ్చి య ట్లాడఁగన్. ౧౪౬.

౧౦. ఆహా యస్మటి కట్టు న న్దలఁచెఁ గా కంఠఃపురంబు ల్బుడు
గ్రాహంబుల్ పెఱవారి కెట్లు చొర శక్యం బైనఁ గా నీ కడున్
మాహాత్మ్యంబున మేటి యంటి వతనిన్ దౌవారికాత్మ్యగ్రన
న్నాహం బెక్కడ నుండు రావలసిన న్రాతేడె యె ట్లేనియున్. ౧౪౭.
౧౧. వత్తు సవశ్యము నేఁ డని| చిత్తము తమి రేచి యంతఁజింత యొకతెపై
హత్తిన నది వృథపుచ్చినఁ బుత్తురు మగవారిమాట పొనఁగదు నమ్మన్. ౧౪౮.
౧౨. అనఘాత్మకుఁ డతఁ డాతని| నన నే మున్నది మదీయ మైనయదృష్టం
బును దూఱుట గా కెట్లుది యొనర్ప నున్నదియొ చంద్రితోగ్రదవాగ్నిన్. ౧౪౯.
౧౩. అని చంద్రు నుద్దేశించి. ౧౫౦.
౧౪. నీశైత్యము నమ్మితి నాత్యాశన్ హిమధాముఁడును సుధాంశుఁ డనంగా
నోశశధర యేలా ఘృతఃకోశాతకి వయ్యె దేమి గూడెడు దీనన్. ౧౫౧.
౧౫. చలువ యొనరించినంతయఁ|ఫల మున్లుత విడువు మిదియ పదివే లింకన్
జలిపందిలి వెట్టుట కడవలఁ బో మొత్తమియె మాకు వనజారాతీ. ౧౫౨.
౧౬. శ్యామకంఠలలాటసామిప్య పరితప్యమానంబులుగఁ గళల్ మార్చి మార్చి
సింధూద కాంతస్సమింధనబడ బాసలోగ్రకీలలసెగ నూని యూని
ప్రత్యమావాస్యసంభవదర్కసంయోగకలితాధికోష్ఠిమఁ గ్రాఁగి క్రాఁగి
విప్రయోగోష్ఠపాంధప్రాణపరిపానభూమజం బగుకాఁక పొంది పొంది
కాలకూటాహ్వయభ్రాతపాలు పట్టి పుచ్చుకొనుదాహకత్వంబు ప్రోచి ప్రోచి
యింతవేడిమి సాధించితేమొ చంద్ర! నన్న నేచుటకే ప్రయత్నంబుతోడ. ౧౫౩.
౧౭. ప్రథమకళ ల్నెలన్నెల నుపాయన మిచ్చుచు వహ్నినూర్యులన్
బృథుతర మైనమైత్రి గడుఁ బ్రీతులఁ జేయుట యీదృశోష్ఠిమ
ప్రథమఫలీభవద్విరహిబాధకె కావలయు నృశాంక యీ
పృథివి నధర్మి కెన్నఁ బరపీడయె యుత్తమలాభ మెప్పుడున్. ౧౫౪.
౧౮. చలువయె భ్రాంతిమూలము నిశాకర యింకోక పెన్నిచూడఁ గే
వలమును వేండ్రపుంబ్రకృతివాడవ యెట్లనినం జకోరముల్
వెలయుఁ గడంక నీయుడుకువెన్నెల జుట్టుచు దానఁ జేసి కాఁ
కలవడ శైత్యము ల్తరగినట్టివి నిప్పులమేఱి వోట్చునే. ౧౫౫.
౧౯. ఇటు గా కొక్కొక కాలదోషమున నౌ నేమో విపర్యాస మ
న్నిటియందు న్దలయానిలుండు నిదిగో నెమ్మేనికిం జాలను
త్కటతాపం బొనరింపఁ జొచ్చె నిదియుం ద్వచ్చంద్రికాజాలనం
ఘటనాదౌష్ట్యము రాజధర్మ మనుచుం గ్రౌర్యంబుఁ దాఁబూసెనో. ౧౫౬.
౨౦. అని దక్షిణానిలు నుద్దేశించి. ౧౫౭.

- క. తలఁప జగత్పాణిఁడ వై వెలసిననీ విట్లు నన్ను వేచుట తగునే
యిల వెలుగు చేను మేసిన మలయానిల యెద్ది కాపు మదిఁ జింతింపన్. ౧౫౮.
- చ. అని యాతని వేడిమి మాన్పుట కై యనేకప్రకారంబులం దూటియుం బ్రార్థించియు
నుంబు గానక విసివి యిట్లనియె. ౧౫౯.
- సీ. అంత కాశానమాయాతత్వ మరసినఁ జలువకు నీకును జాలదవ్వు
రౌద్రమూర్తిత్వవార్తలు విచారించినఁ జలువకు నీకును జాలదవ్వు
దహనసౌధ్యతత్పరత భావించినఁ జలువకు నీకును జాలదవ్వు
శ్రీఖండవిషధరోచ్ఛిష్టత యెంచినఁ జలువకు నీకును జాలదవ్వు
పలుకు లేటికి నీయందు మలయపవన చలువ గల దనునట్టిసంశయము దగదు
వసుధ నెం దైనఁ జండాలవాటిలోన బ్రాహ్మణగృహంబు వెదకుట భ్రాంతి గాదె.
- ఉ. దక్షిణగంధవాహ నినుఁ దన్తలయద్రుమరూఢగూఢపా
దృక్షణ నింత కేంతయు నపాయము పొందదె పొంద కుండఁగా
నిక్షుశరాననుండు విరహిశ్వసితోపచయక్రియ నిష్ఠు
క్తక్షయుఁ జేసెఁ గావలయుఁ గాక తదుష్ణత సుష్ణ మెక్కఁగన్. ౧౬౦.
- వ. అని మలయనమీరు సుపాలంభించి. ౧౬౧.
- శా. పాఠోరాశిగభీరు నద్వితరణప్రాగల్భ్యమందారు భూ
నాథాస్థానవిధేయవర్తను నపైనఁ పద్ధతీనర్తనున్
యాథాతథ్యవిధప్రయోగవివిధోపాయార్జితద్విణ్ణదో
న్తాధఖ్యాతసునీతికాశలు ననన్తార్థచ్ఛిదాపేశలున్. ౧౬౩.
- క. వ్యాచక్షాణసుధీజన! వైచక్షణ్యోదయాభివర్ధన వైద
గ్ధీచుంచురనిజకృతమైత్రీచుంచువిశృంఖలాష్టదిక్పరకీర్తిన్. ౧౬౪.
- మాలిని. అమలమప్రియసూనున్ యామినీశోపమానున్
గమలభవమనీషున్ గణ్యవాక్పాఠిశేషున్
శమదమగుణనిష్ఠున్ శాస్త్రచింతాగరిష్ఠున్
బ్రమథపతిసుభక్తున్ బ్రహ్మవిద్యానురక్తున్. ౧౬౫.

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళి
యమరనార్యతనూభవ సౌజన్యజేయ నూరయనామధేయ ప్రణీతం
దైనప్రభావతీప్రహ్యమ్ముం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ
జతుర్వాక్యాసము.

- క. శ్రీఘటకుశ్మసీనక్తుఘటాపుల్లజ్ఞాతివిచికిలప్రముఖద్ర
వ్యాఘ్రకుశ్మతేశ్వరపూజాఘటచిద్దణ్య నమరసచివవరేణ్యకా. ౧.
- స. మన్తఘన సుద్దేశించి యాకన్యకాతిలకంబు. ౨.
- ఉ. భూనుతలీల రుక్మిణికిఁ బుట్టి మనోభవ మత్ప్రియత్వమున్
బూనినవాడ వీవయఁట పూర్వపునీయత సుత్వధర్మము
స్తానక యేఁచుచున్న నది మామకభాగ్యము నిన్నెటాడఁ బోఁ
గా నెటు వచ్చునో తడవఁగా వెఱతున్ గరము ల్లాగి డ్చెదన్. ౩.
- వ. అని పలుకుచున్నప్పుడంత కంతకుం బెల్లయినయాయల్లకభరంబునం బెల్లగిల్లునుల్లంబు
తాల్చి నిల్వరింపం జాలక యబ్బాలాలలామంబు. ౪.
- గీ. నాఁడె చనకుండ లేఖఁ బ్రాణములు నిలిపి యంత భరపడి వచ్చి నేఁ డాత్మవీక్ష
నోర్వరానినాతమికి నట్లొనరఁ బలికిఁప్రియఁడుతుదనిట్లువిడిచెనన్నియనువృథగ.
- మ. అనుచున్ తెప్పలు తేల వైచుచు విశుష్యత్కంత యై రుక్మిణీ
తనయా మీఁదట నైన నీవ పతివై తద్ధర్మ మీడేర్చుమీ
యనుపల్కించుక సాలుకన్ దడపుచుం బ్రాణార్తి దీపింపఁ జ
య్యనఁ బూజాస్పన వ్రాలఁ బోవుటయు మీనాంకుండు చిత్రంబుగన్. ౫.
- వ. సంభ్రమంబునఁ గర్ణోత్పలంబు వెలువడి నిజరూపంబుతోడ. ౬.
- క. హాతాలిమి వదలెదు ను మ్మేతెంచియె యున్నవాడ నిదె నీపతి న
న్నోతరుణి చూడు మని తా నాతల్పమునందు నిలిచి యక్కునఁ జేర్చెన్. ౭.
- మ. అతిశీఘ్రంబున నాలతాంగియుఁ దదీయాలింగనన్నర్థనా
మృతసేకంబున మూర్ఛ దేఱుచునె యున్నీలన్తహానందమూ
ర్ఛిత యయ్యెన్ మగుడన్ బదంపడి మదిం జేష్ట జ్జనింపంగఁ దాఁ
బతిఁ గన్ తెప్పలు విచ్చి చూచి భయకంపస్వేదలజ్జాత్త యై. ౮.
- క. చిరకాంక్షితనిజపరిరంభరసస్థితిఁ జొక్కి యున్న పతిచేతులు న
త్వరత విడిపించుకొని యోవరిలోనికిఁ బాటి పోయె వసజాక్షి వడిన్. ౧౦.
- వ. ప్రద్యుమ్నండును శుచిముఖీరాగవల్లరులం జూచి యిట్లనియె. ౧౧.
- ఉ. సర్వయవాధికుం డసుయశం బెనఁగు న్నను నేలికొన్న మ
త్పూర్వసమస్తపుణ్యఫలభూమిక మీచెలి యీవిలంబ మే

- నోర్వమిఁ జూడ కి ట్లరుగు టొప్పునె తోడ్కొని రండు పోయి గాం
ధర్వవివాహశీలకు ముదమున మీరలె పెండ్లిపెద్ద లై. ౧౨.
- వ. అనిన విని రాగవల్లరి నవ్వుచు నతనిం జూచి. ౧౩.
- చ. తనవిరహానహిష్టుతవిధం బభిలంబును నీవు వింటి గా
యనయము నాడుకోఁగ నిపు డంచు మనంబున నెత్తుసిగ్గునన్
మునుఁగుచుఁ గుందుచున్నదియొ ముద్దియ నీతమకం బెఱింగి ని
ల్వనితెఱుఁ గొక్కతప్పుగఁ దలంచెదు నూ చతురుండ వన్నిటన్. ౧౪.
- వ. అని పలుకునంత నతనికి శుచిముఖియు ని ట్లనియె. ౧౫.
- గీ. నీవు సకలనాయికావిశేషస్వభావములు నెఱింగినట్టివాఁడ వైన
నాకుఁ దోచినంత యాకన్యచిత్తంబు! విధము నీకు విన్నవింతు వినుము. ౧౬.
- ఉ. తాఁ గడు జేగిరించెఁ గద తద్గతి నీవు నెఱుంగ సిగ్గునన్
లోఁగుచు నింతనుండి యిఁక లోనుగ నొల్లక పట్టబట్టఁగా
నేఁగుచుఁ గోరు నీబలిమి నీప్సితసిద్ధిగ వీపు గాన రా
దాఁగుట దీనిపేరు నిబిడం బిది బాలిక కెల్ల నాత్మలోక. ౧౭.
- వ. కావున నప్పడుచు త ప్పేమి గలిగిన నదియు నొక్కయనురాగవిలసనవిశేషంబు
కా నెఱుంగుకొని యనుగ్రహంబు వదలక పరిగ్రహింతుగాని వే తొండుగఁ దలం
చెదు నుమీ యేము పోయి యాముద్దియకు బుద్ధి చెప్పి యెత్తుకొని వచ్చెద మని
రాగవల్లరియుం దానునుం దత్సమీపంబునం దెరమఱుంగున నుండి తమపలుకు లాల
కించి వినుచున్నయన్నెలతపాలికిం బోయి యల్పస్వరంబున ని ట్లనియె. ౧౮.
- గీ. తలిరుఁబోడి మంచిదానవు గలిగి తి ట్లరుగు దెంతురమ్మ యధిపుమనను
విరన మయ్యెనేని పెర వెద్ది మఱి చక్కఁ జేయ నీవ చింత చేసి చూడు. ౧౯.
- వ. అనిన శుచిముఖికి రాగవల్లరి యి ట్లనియె. ౨౦.
- క. అప్పటి క ట్లరు దెంచుట! త ప్పన రా దంత మనము దండ నునికిఁ దా
నప్పడుచుఁదనము మానక! యిప్పడఁతుక యంత వెట్టియే యిఁకఁ జేయక. ౨౧.
- వ. అని ప్రభావతీ నవలోకించి. ౨౨.
- క. వరుఁడు సమాగమకాంక్షన్ ద్వరితపడుచు మండ విచటఁ దడయుట తగ దో
వరవల్లిని రా ర మ్మొక! నరవిని దమి యుండ దెల్లనమయములందున్. ౨౩.
- వ. అని కేలుపట్టి తివియఁబోయి యాలజ్ఞావతిచేత విడుల్పులం బడి నగుచు ని ట్లనియె.
- క. ఏరీతిం బెనఁగిన నె! వ్యా రెఱుంగరు నీదుగుట్టు వనితామణి రో
భారోఁకండ్లం బాడిన! కూరుము లిపు డింత చాఁచుకొన్న నడఁగునే. ౨౪.

వ. అని వెండియు నతిప్రయత్నంబున.

౨౬.

సీ. విభుఁడు దండ నె యిది వినుచున్నవాఁ డెంత గ బ్బివే యిది లజ్జ క్రమమె యనియు
నతఁ డిది నరకు నేయమిగ భావించిన నపు డేమి యగుదు వీ వబల యనియు
రసికశేఖరుఁడు సర్వజ్ఞుఁడు ప్రేయఁడు నీకొలఁదిన నడుచు భీతిలకు మనియు
నతిగోప్య మీశుభావాప్తి దీనికి నింత తడయు టొప్పుమి యెట్లు దలఁప వనియు
మఱియు నెన్నియె బిసిబిసిమాట లమరఁబ్రయముచెప్పియు నదరవైచియు హితాను
వృత్తిఁ దెలిపియు నొకకొంత మెత్తఁబడఁగఁజేసి కేల్వట్టి తిగిచె నాచెలువఁ గదల.

సీ. తిగించిన రాక యీడిగిలం బడుచును లజ్జాలనత్వమున మల్లాడి యీడి
నిలునిలు మొకమాట గల దని నిలిపి పల్కుట కేమియును లేక గ్రుక్కిగ్రుక్కి
యడుగడుగునకు నత్యంతనిర్బంధంబు నలిపెడునందాఁక నిలిచి నిలిచి
తెరువున సర్గళాదిక మేది చేతి కందినఁ బట్టు విడువక పెనఁగి పెనఁగి
యిందుబింబాన్య కడు నలయించెఁ జెలిని విసివి పోదుగదా యనువెఱపు నొదవ
విభునినూతననంగమవేళఁ గరము వక్రములు వో పడంతులన ర్తనములు.

౨౭.

క. ప్రకృతిజ్ఞయు హితనిర్వాహికయు నగుట నల్ల నల్ల నేనుఁగుఁ గంబా
నకుఁ దిగించినట్లు యత్నాధికతం జెలి తెచ్చి నానతిం బతికడకున్.

౨౮.

వ. ఇట్లు తెచ్చి.

౩౦.

క. అనయము చేరికయగుతఱి ననివార్యప్రీడ భయభరాకులగతి యై
తనవెనుక నొడుగ నొడుగఁగ వనితామణిఁ దేర్చి తేర్చి వల్లభుఁ జేర్చెన్.

౩౧.

వ. ఇట్లు దగ్గఱఁ దెచ్చి యజ్జలజాక్షి యత్యూర్జితనముజ్జహానదుర్జయలజ్జానముద్వేగవేగ
యు నుద్దామరోమహర్షణస్వేవోద్భేదసాదితప్రకృతిమకరికాపత్రాంగరాగయుఁ బుర
స్థితిపరిత్యాగయత్నసంక్షోభసంచలీభవదుత్తరీయపార్శ్వపునఃపునరాలత్యమాణవక్షో
జసంభతటవిజృంభణాభోగయు నగ్రదృష్టిప్రసారపరిహరనియమనియతకటాక్షసం
చారచారుకర్ణగోళకూలంకషళోలళోచనద్రాఘిమశ్లాఘనీయముఖపరావృత్తిపానఃపు
న్యధన్యాయితోభయోపాంతభాగయు నైనయెలనాగం జూపుచు నాపురుషరత్నం
బుం గటాక్షించి.

౩౨.

చ. పడఁతులచర్య లిట్టివి నృపాలకుమారక నేటిదాఁక గు

టైడలఁగ నీదుకూటమియపేక్షఁ బడం గలపాటు లెల్లఁ దాఁ
బడి యిపు డిష్ట మబ్బుతఱి బాటుచు దాటుచు నేక్రియం చేసం
గెడుఁ గనుఁగొంటె యంచుఁ జెలికే ల్గదియించె రతీశుచేతితోన్.

౩౩.

క. ప్రమదంబున రాకొమరుఁడు కమలాక్షిఁ బరగ్రహించె గాంధర్వవివా
హముచే నయంముహూర్త ముహూర్తొద్దంచుఁ గెలన శుచిముఖి నవ్వన్.

క. అపు డించుకతడ వన్యోన్యపాణినంస్పర్శసంభృతానందస్తం
భవరీతాత్తత నుండిరి | ప్రపంచ మంతయును మఱచి పతియు న్నతియున్. 31.

వ. తదనంతరంబ. 32.

క. తనరెడులజ్జాభయవాసన లుద్యోధమునఁ దనర సతి కనుఁగొని మె
ల్లన నిలుఁ డని యాస లిడన్ | జని రొక్కొక నెపముఁ జెప్పి నకియ లిరుపురున్. 32.

వ. అప్పుడు ప్రద్యుమ్నండు. 33.

క. నిలువక యటు పోచున్నారలికుంతల చెలుల నేల యానపొడిచె దే
జెలికాడఁ గానె యని పైదలిచెవిలోఁ జెక్కు చెక్కుఁ దార్కొనఁ బలికెన్. 33.

వ. అప్పుడు. 34.

చ. ఉవిద తడుక్తి కఠత చెవి యొగ్గక పోఁ బెనఁగ న్విభుండు కే
ల్దిలిచి. మట్టు నించుకయెడన్ భుజము ల్వలగొల్పి పొ మ్తనన్
సువదన వెల్వడం దిరుగ శ్రోణిభుజస్తనజేణికాభర
శ్రవణకపోలము ల్పతిని సారెకు సోఁకుచుఁ దేల్చె నింపులన్. 34.

వ. అంత. 35.

చ. నళినదళాక్షి సిగ్గరితనంబు గదా యని యంత చెల్లునే
యలయఁ బెనంగి తంచు విభుఁ డంగనవాస్తము పట్టి నిల్చి చె
క్కిలి మిగులం జెమర్పఁ బులకింపఁగ ఘర్తకణావళు ల్నుఖం
బులఁ గొని పాఱ మీటుచును బొల్పుగ మే నిమిరెం గరంబునన్. 35.

సీ. మఱియుఁ గపోలచుంబననమిషతయాన రి త్రమంతనము సారెకు వచించి
యభివీక్షణేచ్ఛ నమాననం బెగ నెత్తి కొనగోళ్ళఁ బలుమఱుఁ గురులు దువ్వి
చనుగుబ్బ లంట ముచ్చట పడి మాటికిఁ బయిటపై నెరనులు పాఱ మీటి
గనయంబు ముట్టుటకును జేరికలుగ వేమాఱును మొలనూలిమణులు దుడిచి
బెద రుడిపి వ్రీడజాడ్యంబు వదలఁ జేసి | కాంత నొగి మెత్త మెత్తనఁ గొఁగిలించె
నీవి తనయంతట నె జాతె నెయ్య మెఱిగిపాణిఁ జెక్కిలి నొక్కి చుంబనము చేసె.

వ. తదనంతరంబ. 36.

ఉ. శౌరినుతుండు బాలికను శయ్యకుఁ దార్చి యదీర్ఘయత్నత
ద్వారణసంప్రబుద్ధరసతం దరితీపుగ మించుబాహ్యానా
నారతభోగలీలల మనంబునఁ జొక్కుచుఁ జొక్కుఁ జేసెఁబో
తా రత మల్ప మల్పముగఁ దన్త తియొర్పుకొలందిఁ జేయుచున్. 36.

గీ. సౌరభమే చిక్క లోనికి జాతె నొక్కొక్కరాయిడికిఁ గాక బహిరంగరాగ మెల్ల
ననఁగ నినుమడించుచు నంతరంగరాగ మలరఁ జెనఁగిరి దంపతు లతులరతుల.

వ. ఇవ్వీధంబున.

౪౮.

చ. స్వకుతుకపూర్తి గాఁగ రతి సల్పి సుషుప్తి వహించి రంత నా
యికయును నాయకుండుఁ దమయిద్దటియంగములు నివ్విమిశ్రభా
వకలనఁ జిక్కుజీరుపడ వైచినచంపకనీలకంజమా

లికలతెఱంగునం బరఁగ లేఁజెమట ల్నునుగాలి నాఱఁగన్.

౪౯.

వ. అంత.

౫౦.

క. అరుణాంశుపటలి యనువాసర రాజపురోధృతధ్వజంబుకొనన్ వి

స్ఫురిత మగురత్నమో యన నురపతిదిశయందు వేగుఁజుక్క వెలింగెన్.

౫౧.

చ. యదుకులచూలి కాభరణ మంతట మేల్కొని నిద్రచొక్కునన్

వదలినకాఁగిలి స్థలపునన్ బిగియించుచుఁ జెక్కు చెక్కిటన్

గదియఁగ నొత్తి యొత్తి తనకాంతను మేల్కొలిపెన్ మృగాక్షియున్

నిదుర దొఱంగి చూచుచు నేత్రము లెప్పటి మాసె సిగ్గునన్

౫౨.

నీ. అంతఁ గామిని కన్న లరవిచ్చి సురతసంక్షుభితజేషము పతి చూడకుండఁ

దనదుచెక్కిలి మొగంబున కడ్డముగఁ జేర్చి పొరిఁ బొరి నది దాన పులకితముగఁ

గంగేల సతనికాఁగిలి యాఁగి యెడగొంచుఁ జేఱించలము పెఱచేతఁ దడవి

తెచ్చి పాలిండ్లమీఁదికిఁ జొనుపుచు నితంబావృత్తి యరసి రెండవచెఱంగు

కటితటం బెత్తి యెత్తి కిందటికిఁ బరపి లోనుగా దానిపైయంచుతో నమరఁగఁ

బొక్కిలి గదించి పట్టి మాపున నరవిరి వదలుతురుమానుకొనుచు లేవంగఁ గడఁగె.

క. ఈచాడ్పునఁ బానుపుపై లేచుచుఁ గడు నింపు గులుకులేమవిలాస

శ్రీచేఁ జిత్తము గరఁగఁగ నాచెలువుఁడు మగువఁ దిగిచి యక్కునఁ జేర్చెన్.

౫౩.

వ. తదనంతరంబ కార్యాంతరచింత చిత్తంబునఁ బొడమఁ దనవదనంబు మదితచెవిం

గదియించి యోయువిడ యిది మొదలుగ మాపు లెల్ల నిచ్చటికి వచ్చెదఁ గాని తేపులు

దప్ప కుండ మావిడిదిన యుండ కున్న రహస్యభంగంబు పుట్టిన మనమనోరథంబు

విఘ్నకులం బగుం గావున నిక్కడనుండి మదీయనివాసంబు దాఁక భూవివరంబు

గల్పించుకొని పోయెదఁ దద్వారం బన్యుల కెఱుకపడ కుండునట్లుగ సంవరణంబు

గావింపు మని చెప్పి యప్పలుకులకు నాలజ్జావతి యంగీకారనూచనంబుగాఁ దల

యెగర వైవ సుక్తప్రకారంబున నిజనికేతనంబున కరిగెఁ బ్రభావతీయుఁ దద్బిలంబు

తగులెఱంగున సంవృతంబు గావించె నంత.

౫౪.

మ. నమయాభిజ్ఞతః శుక్కుటంబు వివిధచ్ఛందస్క్రియా మంతరం

తిమయామో భగవాన్యషిః కునుమధన్వీ దేవతా మానినీ

రమణాయాం వినియోగ యంచు నిది యారంభించె గాఁబోలు నా

నమరెం దధ్వని మానిసుల్ రతికిఁ దా మై నాథులం బైకొనన్.

౫౭.

వ. మఱియు నానమయంబున వానరప్రత్యాన క్తినిమిత్తవిరహశంకానమంకురితనంతాపం
బున లోపలిపట్టు వదలి వెలికి నిర్గమించునిఖిలకాముకద్వంద్వనముదయహృదయం
బులచలువలం ద్రోవ యడ్డగించి గడ్డరికి యాక్రమించెనో యనఁగఁ దనరారుచు హార
మాక్తికంబు లత్యంతశైత్యంబునం బ్రవర్తిల్ల నచిరభావి యైనభావజవశంవదస్త్రీ
పురుషపరస్పరపరిరంభవిశ్లేషభేదపేదనాప్రాచుర్యంబు నూచించుభంగి నొండొంటి
లంబులు విడిచి బిరుసెడలినదశంబులతో నతివిరళం బగుచు మేల్కట్టుపువ్వుదండ
లు దమయంతగ్రుణంబులకొలఁది విశదంబుగాఁ దెలిపె నన్యోన్యనన్నిధిం జెన్న
మీట దంపతు లింపుసొంపున నాదరింపం బెంపొందుసౌభాగ్యవైభవంబు నేటికిదియ
కదా యనుచూనయాత్సుకత్యంవిలసనవిశేషంబునం బోలెఁ దాంబూలంబు లచలితం
బుగా రుచులప్రచురతం బచరించెఁ బ్రచురమరతంబులఁ జరించునుద్దామయౌవనమద
మదనసు త్తమత్తకాశినీమణులమణితరణితంబులతోక తేక సంతన గ్రహించి యంచిత
ప్రేక్షాదక్షతం బరీక్ష యిచ్చుభావ మావహిల్ల గృహశారికాకీరపారావతకులంబులును
గలకలితలయలలితకలకాకుభావంబు దులకించుకులుకుటెలుంగుఁ గలకలికిపలుకు
లవికలంబులుగాఁ గులుకరింప దొరకొనియెఁ బ్రతికలనవనవాయితప్రౌఢి యువమిధు
నరతిపరిమళంబులఁ గలపడం బయి పాలు పెనఁగ వికసనారంభశుంభదంభోజముకుళ
సుకుమారసౌరభంబు సారెకు వెదచల్లుచు నల్లనల్లన సంచరించు చల్లకరువలిబలంగము
లు తెరువరులతనువుల నవిరళముగఁ దలకొనం బులకాంకురంబులు మొలపించుగతదివ
సావసాననమయంబున జిగీషితదేశాంతయం దైనభాన్వంతుచేత నాత్మతేజస్సచుర్పణా
నల్పలాలనాపురస్సరంబుగా నియోగింపంబడియూం దమతమయున్న భవనంబుల నివ
సించుకొంచెపుఁ జీకటులనే కాని నానాతమోనీకంబులం బోకార్ప లేనితప్పు గలిగి
యున్నయవి గావున నావేళ కాసన్నం బయినయావానరాధీశురాక యాకర్ణించి కా
ర్యవైక్యల్యంబున నాకులత్వంబు నొందెనో యన నేపు దటిగి దీపకళికలు వెలవెలం.
బాట విక్రమవిహారంబు ముగియించి గవుసెనఁ బొదివినకుసుమకోదండువెండిజల
పోతదళుకుటరిగతెఱంగున మెఱుం గడంగి యుండురాజమండలంబు మాఁగుడు
వాటి కానిపించెఁ దొల్లి నిజనంతతి హితార్థిని యై సురభి ప్రార్థింప నిలింపవిభుం
డమృతం బిడుట ప్రత్యక్షం బయ్యెనో యనునట్లుగా దట్టం బగుచు శాద్భలప్రదే

శంబులం బ్రహ్మశిష్యులు క్షాంతిలభ్యులప్రాలేయబిందుబృందంబు పశ్చిమరాత్రిగోచర
ప్రచార్యమాణవశువినరంబులచేతఁ గనవుతోఁగూడ గ్రహింపంబడుచు నుండ గగన
ముకురపరిదృశ్యమానతదీయప్రతిబింబవిభ్రమదృఢీకారపారీణంబు లై తారకంబులు
క్రమంబునం బలుచ గాఁ దొడంగెఁ బ్రాబోధికంబు లైనభూపాలదేవగాంధారిప్రముఖ
రాగాభోగసౌగంధ్యబంధురగాంధర్వనాదమేదురమృదువాద్యవిశేషపోషితసూతమాగ
ధాదిక్రియమాణస్తుతిపాఠరవంబులు ప్రభుద్వారంబులఁ దోరంబు లై సొంపు
మీఁత నపరరాత్రస్వాధ్యాయాధ్యయనశబ్దస్థానంబుల నైనయాదేశంబులుం బోలె
నిర్భరక్షీరభారభిద్యమానపీనాపీనస్తార్యమాణశర్ణకోపనరణరణరణక సంభ్రమనముదిత
సముత్థానధైనుకగంభీరహంభారవంబులు విజృంభించెఁ జంద్రాస్తమయనంభవక్షేశభవ
పరిఘూర్ణార్ణవధ్వానంబు పెక్కువను వెక్కిరించినట్లు మిక్కిలి నక్కజపుబాహుశ్యంబు
నేరపుమహానందోహదోహనిస్వానసాహచర్యసమధికదధిమధనవిధివిహితఘుమఘుమ
ఘోషంబు లందు గండూషితదిక్కంబు లగుచుఁ బిక్కటిల్లె నప్పడు. ౫౭.

సీ. మును విలూనం బైనదినపాదపముమొదల్ మగుడఁ జిగిర్చినచిగు రనంగ
గతనిద్రశక్తేభకర్ణతాళానిలేరితకుంభసిందూరరేణు వనఁగ
ధ్వాంతజాలముమీఁద దండెత్తుభానుమంతునివెలిగొల్లెనతోఁ పనంగ
మార్తాండపథశోధిమందేహబలపదోద్ధృతపూర్వనగధాతుఘాలి యనఁగ
వనజరంగస్థలిని నాట్యమునకు వచ్చు సీరికిఁ బట్టినకెంబట్టుతెర యనంగఁ
బ్రాగ్విశాలిప్రఘునృణాంగరాగ మనఁగ! మెఱసె నరుణోదయపుదీప్తి మింటికెలన.

చ. అనుదితసూర్యహోమము లగుయజ్వలప్రజ్వలదగ్నిదీప్తులూ
ద్ద నమరుసోమిదమ్మలమిధఃకషణోల్లసితస్తనంబులన్
దనరుచు గేలి చేసెఁ గడుఁ దత్సమయాత్తపరస్పరోపగూ
హనరనరంగదంగకరథాంగపతంగతతాయణమృతిన్. ౫౮.

ఉ. ఏఁ గలలోన నొం డెఱుఁగ నీవె విధుండవు నందియంబు నా
పైఁ గలదేని చూడు మని ప్రాగ్విశ గౌతమదారజారునిన్
దాఁ గడు నమ్మఁ జేయుటకుఁ ద్రాగఁగ నెత్తెడునట్టియెఱ్ఱగాఁ
గాఁగినమడ్డుచంద మెనఁగం గమపట్టె నినుండు నుష్ణతన్. ౫౯.

వ. అప్పుడు. ౬౦.

సీ. చిగువుఁగొంగిళ్ళచేఁ బ్రియుబాహుపురు లూత్తి కుమ్మెలు వోయినకుచతటములు
వరుమేన నొఱసి పోవఁగఁ జిట్టినట్టిగంధపుఁజేంట్లతో నొప్పునఖిపదములు
రమణుకుండలపీడనముల రేఖలు మాయ కలరుచున్నకపోలఘలకములును
బ్రాణేశదశనకోరికశిఖాసంసర్గమునఁ గందినట్టికెమ్మోవిసిరులు

నిలువుటద్దాలచేరువ నిలిచి నిలిచి పలుమఱును జూచుకొనుచు నాబాగు నడలఁ
జేయఁ జాలక తడసె దైతేయకన్యః ప్రాతరుచితాంగసంస్కరియాపరత లేక. ౬౨.

వ. అంత నచ్చటికి శుచిముఖీరాగవల్లరు లరుగుదెంచి యాచంచలాక్షి యున్నచెల్వ
దవ్వుదవ్వుల నవలొకించి నవ్వుచు. ౬౩.

ఉ. పుక్కిటితమ్ములం బుమియుప్రొద్దును గాదొ కదమ్మ నేడు మా
యక్కకు నిప్ప డిట్టిటఁ బ్రయంబునఁ జూడఁగఁ గల్గె జాలు మా
కిక్కడి కేగుదెంచుట నభీష్టరతి న్వసివాళ్ళు వాడునీ
చక్కనిరూపము న్నిదుర చాలనికన్నులుఁ జిట్టుగందమున్. ౬౪.

వ. అనుచు డగ్గఱ నేలెంచి. ౬౫.

సీ. పలుగర నేయక పనుపును నలిపించుకొనక మొగంబుమజ్జనము లేక
పరిశుద్ధవస్త్రంబు ధరియింపక కచంబు లొగి జిక్కు పుచ్చి క్రొత్తగ ముడువక
ప్రత్యగ్రతిలకధారణ మొనర్పక నవీనముగఁ గాటుక లోచనముల నిడక
తగునట్టిసాములు దాల్చక దినముఖనియమపుణ్యంబు లెవ్వియఁ జలుపక
నీవు తడయుట చోద్య మోనీరజాక్షి! ఘనము గాఁబోలు శ్రమ మట్లు గాక రతుల
చిన్నె లింపునఁ జూచుకొని చున్నదాన! వేమొ విఘ్న మై వచ్చితి మెఱుంగ కేము.

వ. అని పరిహాసగర్భంబుగాఁ బలుకుచు లజ్జారోషభూషితంబు లయినయాయోషా
రత్నంబు చేతియదరుప్రేతలు తమకు నూతనోత్సవంబు లగుచుఁ గౌతుకం బొన
రించుచుండఁ బ్రవర్తిల్లుచున్నంతఁ జంద్రవతీగుణవతు లటమున్న నిజవల్లభనమాగ
మంబునకు సుపాయంబు గానక శుచిముఖితోడివిచారంబు గోరుచు నుండుటంజేసి
యమ్మరాళిఁ దమనిలయంబున కెలయించుకొనిపోవుటకు సుద్యోగించి ప్రభావతీదర్శన
మిషంబున. ౬౬.

క. లలితప్రియనంభోగా! కులవేషము చక్క దిద్దుకొన నెడ లేమిం
గళవళ పడుచుఁ బ్రభావతి! యబుక నతర్క్యగతి వచ్చి రచటి కిరువురున్. ౬౭.

సీ. ఈతెఱంగున వచ్చి యాతరుణీమణిచందంబునకుఁ గొంత నందియంబు
మదిలోనఁ గందళింపఁగఁ గ్రమంబున విమర్శించి తదాకారచేష్టితముల
కతమునఁ బురుషనంగతికల్గి బదిలంబు గా నిశ్చయించి యక్కాంతమీఁద
భావసంనూచనపాండిత్యగంధివిలోలకటాక్షావలోకనముల
కలిమి మొలకనగవుతళుకుతోఁ బలుమఱు! నగుచు నొకరొకళ్ళ మొగము చూచి
యంతఁ గనినయర్థ మాప లే కిట్లని! పలికి రాసఖి విన జలజముఖులు. ౬౮.

- ఉ. ఎంతయు మేన వింతపన లేర్పడు చున్నవి యప్పు గంటె య
త్యంతము నిద్ర చాలమియు నక్షులు తెల్పెడు రాత్రి యెద్దియో
కొంత విశేష మబ్బినది కోమలికి న్నముబోంట్లకుం గడున్
నంతనమే కదా తనదుజవ్వన మెవ్వలన న్నలించినన్. 20.
- వ. అని మర్ఘంబు దాక నాడుచు నాప్రీడావతిమొగంబుఁ జూచి. 21.
- క. ఏ మైన నయ్యె నిక నేలా మీటినపనికి నిట్టియంతిపురములో
నోముద్దరాల యేగతి నీమహిమ గడించుకొంటి విది వెఱుగు కడున్. 22.
- సీ. అని యుల్లనము దోఁప నాడుమాటలకు వెల్వెలఁ బాటుచును దైత్యవిభుతనూజ
కలఁగి రహస్యభంగభయంబుచేతఁ బ్రత్యుత్తరం బేమియుఁ దోఁప కునికి
నిట్టటు గ్రుక్కుచున్నట్టిలా గరసి యాయతివకుఁ దనచెలియండగుట్టు
బయలు నేయక యున్నఁ బాయ దీవెడఁగుఁబాటనియు వారికినిది యభిమతార్థ
సిద్ధిహేతు వనియుఁ జిత్తంబులోపల నీతినరణిఁ బరిగణించి చూచి
యాసునాథసుతల కంచపడంతి యిట్లనియె నుచితఫణితి యతిశయిల్ల. 23.
- క. ఇది యెంత వేర్చెదరు మీచదివినయాకున నె తానుఁ జదివినయది మా
నుదతియు మొదల ఫలించెన్ దదభీష్టము పెద్దపిన్నతనములవరుసన్. 24.
- వ. అనుటయుఁ దెలి వొందినమొగంబుతోఁ బ్రభావతి యావిహంగిం జూచి. 25.
- క. ఎట్టెట్టా మును వీరల గుట్టును నీపోగునకుఁ దగుల్పడినదియే
యెట్టుండె నట్టె చెప్పుము గట్టిగ నాపుడు మరాళకామిని నగుచున్. 26.
- వ. తను నధికభయలజ్ఞానమాకులచిత్త లగుచుం గనుసన్నల వారించుచున్నచంద్రవతి
గుణవతులవంకం గనుంగొని చెప్పం గొంచించుటయు నక్తంచరరాజనందనయుం
దనమీఁద నాన లిడుచు నడిగినం బులుఁగుపడంతి తదనుజల పలోకించి. 27.
- గీ. మీర లూర కుండ రీరు దివ్వఁగఁ బేసు వచ్చు ననుట వినరె వనిశలార
యాన పెట్టి యడుగ మాన నా దిఁకఁ జెప్పఁపలసె మీరహస్యవర్తనములు. 28.
- వ. అని పలికి ప్రభావతితోడం బ్రద్యుమ్నలేఖాహరణం బొనర్చినచిలుకనుద్దులు మొ
దలుకొని వారిప్రయత్నంబు సకలంబునుం జెప్పిన నవ్వుచు నాపువ్వుఁబోడి ప్రీడా
వతవదన లైనయమ్ముదియల నీక్షించి. 29.
- క. మునిముచ్చులార మీచేసినపని యటు గట్టిపెట్టి చేకొని యేలా
ననుఁ దటిమితి రిక నేమియు ననకుఁడు నాతోడిదొంగ లెతిరి మీరున్. 30.
- వ. అనిన నాయుంతికి శకుంతకాంత యిట్లనియె. 31.

- గీ. లలన యెంతటివారు గావలయు నెందునైన నీతోడివారు గా నంత కిపుడు
ప్రియునితోఁ జెప్పి నీవు రప్పించ కున్న వీరలకు నెక్కడిది నిజవిభులరాక. ౧౨౨.
- ఉ. ఎల్లియు నేఁడు నీకు హృదయేశ్వరు నెద్దియుఁ బల్కు సిగ్గుచే
నుల్లము గొల్పఁజేని వికచోత్పలలోచన యేన నేఁడు నీ
వల్లభుతోడఁ జెప్పెద నవశ్యము నీచెలియంద్రకోర్కి నం
ధిలెడునట్లు గాఁగ భవదీయనియోగమహత్త్వశక్తిచేక. ౧౨౩.
- వ. అని తన్నయనచేష్టావిశేషంబున నంగీకారంబు వడసినది యై సునాభతనయల నభి
వీక్షించి యీప్రభావతికిం బతి యైనవాఁ డతిలోకమహిమమహనీయుం డైన
యొక్కదివ్యపురుషుండు గావునఁ దదనుగ్రహంబునం దక్కఁ దక్కినయుపాయం
బుల నీయంతఃపురంబు మీవరులకుం జొర నలవి గా దని తలపోసి యిట్టిసీతి నిశ్చ
యించి పలికితి నని పలికి యిట్లనియె. ౧౨౪.
- క. మదితహతహ విడిచి యిఁకక. ముదమున సతులార కొంగు ముడి వేసికొనుం
డిదే నేఁటిమాపటికిఁ గూర్చెద వాలాయముగ నేను బ్రియులను మిమ్ముక. ౧౨౫.
- క. అని హంసి మృదుస్థితశోభనలజ్జావనతవదనపద్మంబులతోఁ
గనుపట్టువారి నిండ్రకు ననిపించె నిశాచరేశ్వరాత్మజచేతక. ౧౨౬.
- వ. ఇవిధింబున నవ్యధూమణుల నమ్మించినది యై యంచబోటి నాఁటిరాత్రి యాదవుల
విడిదికిఁ బోయి యేకాంతంబునఁ బ్రద్యుమ్నగదసాంబుల మువ్వరం గూర్చి. ౧౨౭.
- క. సాకల్యంబున మీప్రత్యేకపుఁబను లైనఁ గాని యెద్దియు నాకుక
బై కార్యము దెలియదు నాకొకస్సావ్యమికిని జెప్పి యనుపుట కనుడుక. ౧౨౮.
- ఉ. అందఱకుం దలాయొకటి స్వార్థము గల్గుట దోషఁ బల్కె నం
క్రందనకార్యవర్తనము గాకయు నాకును బోలె నెవ్వయే
నిందు నిజార్థము ల్కడమయిద్రుకుం గల వేమె యంచు నా
త్తం దలపోత పూనిరి సమంబుగ నప్పుడు వారు మువ్వరున్. ౧౨౯.
- వ. శుచిముఖియు వారిభావంబు భావించి. ౧౩౦.
- క. మీమీప్రత్యేకార్థము లేమియు నొక రొక రెఱుంగ రేమె వినుం డం
చామువురకు మువురకుఁ గల ప్రేమవతులతెఱఁగు వారిప్రేమలుఁ దెలిపెక. ౧౩౧.
- వ. తెలిపి ప్రద్యుమ్నం జూచి. ౧౩౨.
- క. నీ నొకఁడవు మాయావివి గావునఁ బ్రియపాండుఁ గంటి గాని యితరు ల
త్యావిలభృతి నున్నా రిస్తావాప్తికిఁ ద్రోవఁ గాన కాత్తలలోనక. ౧౩౩.
- వ. కావున వీరలయభిమతసిద్ధియు భవదధీనంబ యిందులకుఁ దగినయుపాయం బూహింపు
మనియె నప్పు డామువ్వరుం బరస్పరరహస్యకార్యప్రకటనంబునకు నవ్వచు

నుహ్మద్భావనుభగంభావుకనర్తనంవర్తితవచనంబులతో నొండొరుమొగంబులు గ
నుంగొనుచు. ౯౪.

క. నీవచ్చురీవి గని యా|రా వానవకార్యపరత యను చుంటిఁ గటా
నీ వీతెఱిగే యన మఱి నీవో యన నీవొ యనఁగ నిగిడె న్నగవుల్. ౯౫.

వ. అంతః బ్రద్యుమ్నుండు శుచిముఖిం జూచి నీవు సునాభతనయలకడకుం . జని తమ
హృదయేశ్వరు లిదె వచ్చెద రని యూఱడిఁపు మని పనిచి తానును గదసాంబుల
కిష్టసిద్ధి యగునట్లుగ నాత్మకల్పితభూవివరద్వారంబున దానవేశ్వరకన్యాంతఃపుర
ప్రవేశంబు గలిగించి నిజాంగనం గూడి రమియించుచుండె నప్పుడు. ౯౬.

సీ. ఆననాంభోజవ్యపావర్తనామహుర్విఘ్ని తాధరపానవిలసనంబుఁ
గరకృతాంతర్ధిభంగురితకపోలచుంబనరణరణక సంభ్రమభరంబుఁ
బ్రసభాపహృతకుచప్రావరణాంకుకస్థానాభిషిక్తదోన్యస్త్రికంబు
నమపోఢజఘనవస్త్రప్రయోజనసమాధిష్టారుయగమిథోవేష్టనంబు
నగుచుఁ దనసిగ్గుపెక్కువ యవిరతంబుఁ గరకరియొనర్ప రాయిడిఁ గరముఁ గెరలు
నతనురాగవేగంబున నతిశయిల్లు రమణురతి నొప్పె నొక కొన్నిరాత్రు లబల. ౯౭.

వ. అంత. ౯౮.

ఉ. సిబ్బితి మాని నేఁటినిశఁ జిత్తములోపలికాంక్ష దీఱఁ జన్
గుబ్బల నొత్తి యేనె మును గ్రుచ్చి కవుంగిటఁ జేర్చెద న్విభుం
గొబ్బునఁ బట్టి దంతశిఖి నొక్కెద మోవియు నంచుఁ గోరు నా
గుబ్బెత రేపు లెల్లఁ దఱిఁ గొంతు నిరంకుశలజ్జపెంపునన్. ౯౯.

క. యాదవుఁ డంతట రతులవి భేదములు గ్రమక్రమాభ్యుపేతములుగ నా
పైదలికిఁ గఱపి చిత్రాపాదిసురతరాజ్యమునకుఁ బట్టము గట్టెన్. ౧౦౦.

వ. అందు. ౧౦౧.

క. ఏవిధిఁ బతి వేడినఁ బుంభావాదిని లజ్జ దొట్రుపడుఁ గాని తుదన్
యావనపుంజిందఱ గొని భావజుసీవ మెత్తి యతివ ప్రౌఢిమ నెరపెన్. ౧౦౨.

ఉ. ఆచనుప్రేగు నట్టిజఘనాతిభరంబు విరోధి గాక తో
డై చపలాక్షి కిం పొనఁగె నప్పు సముద్గమవేగనున్న మై
భేచరచక్రసామ్యధృతికిం దగ నొక్కటి మీఁదికిం దివన్
భూచరచక్రసామ్యమును బొందెఁ దదన్యము క్రింది కీడ్చుచున్. ౧౦౩.

వ. తదనంతరంబ. ౧౦౪.

సీ. గుబ్బపాలిండ్లు గన్గొనువేడుకను మించు గాఢపరీరంభకాతుకంబు
 గాఢపరీరంభకాతుకంబును మించు జఘనలోలుపహస్తచాపలంబు
 జఘనలోలుపహస్తచాపలంబును మించుఁ దిలకమంటినకురు ల్లిద్దుతమియుఁ
 దిలకమంటినకురు ల్లిద్దుతమిని మించు వాతెఱచవు లానువలపుపెంపు
 వాతెఱచవు లానువలపుపెంపును మించు రతులరహియు రతులరహిని మించు
 నధరరేనము విఘటితాన్యోన్యముగఁ దత్తః జేలుచుఁ బతి రమించెఁ జెలువఁ గూడి.

వ. ఇతైఱంగున నమ్మత్తకాశిని హృదయేశుచిత్తంబు రంజిల్ల నుల్లసిల్లెఁ జంద్రవతీ
 గుణవతులుం బతులచేత నతులానురాగపూర్వకనివర్తితగాంధర్వవివాహ లగుచుం
 గ్రమప్రవర్ధమాననానారతిప్రపాగల్భ్యనిర్భరంబు లగువిహారంబుల నతిశయిల్లి రివ్వ
 ధంబున. ౧౦౬.

సీ. అతియత్నరుద్ధలఙ్గాశ్లేషచుంబనకుచపీడనాద్య మై కొన్నినాళ్ళు
 మందమందక్రియమాణనానాప్రాతికూల్యాభిరామ మై కొన్నినాళ్ళు
 కృతకప్రమాదానుమతనముల్ల నదనంకుచితక్రియాక మై కొన్నినాళ్ళు
 విరళత్రపాతిరస్కరిణీపరిస్ఫురత్కుతుకసంరంభ మై కొన్నినాళ్ళు
 ప్రకటముఖరితమేఖలారణితగుణితః మణితఘంటారవాఘోష్యమాణమస్మృణ
 కునుమసాయకౌద్ధత్య మై కొన్నినాళ్ళు రతి జరగఁ జల్పి రతివలు పతులసేవ. ౧౦౭.

వ. అందు నొక్కనాఁడు. ౧౦౮.

శా. ప్రద్యుమ్నుండు ప్రభావతీరతివిహారప్రాధిసారస్యసం
 పద్యుక్తిగఁ గడుఁ జొక్కి దక్కితి రతీ మత్ప్రణమా నీకు నం
 చుద్యత్ప్రేమనమృద్ధిఁ బల్కె నది యాయోషాలలామక శ్రవ
 స్పద్యఃపాతనిశాతశూలనమ మై చాలంగ నొంచె న్వెనక. ౧౦౯.

క. ధాత్రిఁ జిరార్జితతాదృక్చిత్రిమిథఃప్రేమ నుల్లసిలుచో బెరు కే
 మాత్రము లే కెనసినప్రియుఁ గోత్రస్థాలిత్యమార్వఁ గోమలివళమే. ౧౧౦.

ఉ. ఏ మని చెప్ప నప్పు డనురేంద్రసుత న్నకలాంగనంపదు
 ద్దామరతోత్సవానుపమతత్ప్రధమక్షణసంభవత్సుఖ
 శ్రీమయ మూర్ఖఁ జేడ్పడఁగఁ జేసెను దుఃఖపుమూర్ఖ యై కడుక
 భామల కట్టిచో నవతినామము మారణమంత్ర మాఁ జూచి. ౧౧౧.

గీ. ఆప్రభావతి కొంతనే పవ్విధమున
 మానదుఃఖనిశ్చేష్టిత యైనవెనుక

మన్యు రనుచును వేడినిట్టూర్పు నిగుడ
వగలఁ బొగులుచుఁ బొరలె మార్గముగాఁగ.

౧౧౨.

గీ. అరిగె శయ్యాంతరమునకు నంత లేచి యతివరో యది యేమి నాయందుఁ దప్పు
గలిగెనో యంచుఁ దోన రాఁగడఁగువిభుని నట్లు రాకుండఁ ఘనమైనయాన వెట్ట.

క. ప్రద్యుమ్నుఁడు తా నటు చను నుద్యోగము దక్కి యున్నురున్ను రనుచు నా
హృద్యతరాంగివియోగము నద్యఃపరితాప మొనఁగ నందేహమునన్. ౧౧౪.

వ. తనకుఁ గొంతనమిపంబున నొక్కపర్యంకంబున నవ్వలిమొగంబుగా శయనించి
యున్నయాప్రభావతికే గర్జ గోచరం బయ్యెడుపాటిపరిమితస్వరంబున నిట్లనియె.

ఉ. తామరసాక్షి నావలనఁ ద ప్పొక టెయ్యది యైనఁ గంటివో
నామదితాల్చి చూడఁగ మనంబునఁ గోరియె యల్లి కూడినం
ప్రేమలు వింతయింపు నవరించు నటంచునో యల్కచొప్పు గా
కే మయిన న్నిమిత్త మొకయించుక కలెనో లేచిపోవఁగన్. ౧౧౬.

క. అనుటయు ఘనదుఃఖవశంబున నొకయుత్తరము నీక పొలఁతుక నిట్టూ
ర్పు నిగిడ్చి యూర కుండిన దనుజారిసుతుండు ప్రచలితం బగుమదితోన్. ౧౧౭.

శా. నాయం జేయది తప్పు దోచినది యోనారీమణి నీకు దుః
ఖాయత్తత్వము చూడ నిక్క మిది మత్ప్రణంబ వీ వెందునుం
జేయ శ్నేర్తునె తప్పు నీకు నిది నీచిత్తంబు రాఁ దెల్పుకో
దాయ న్వచ్చెద నాకు రాముదల పెట్టంగాఁ దగు న్నత్యక్షన్. ౧౧౮.

వ. అట్లుం గాదేని. ౧౧౯.

గీ. వనిత యిటువచ్చి నీవు నీవలయుసోదె గొనుము దప్పున్న మఱి నాకుఁ బెనఁగఁజోటు
గలదె నీమొలనూలునఁ గట్టువడుదుఁ బూనుదును నీవు మెడఁబెట్టుపొగడదండ.

క. నావుడును గంతగద్గది కావికృతి యడంచుకొంచు ఘనయత్నత వ
ర్ణావలి యేర్పడఁబలికెఁ బ్రాభావతి చెవి యొగ్గి తనదుపతి యాలింపన్. ౧౨౦.

చ. అనఘుండ నిష్ఠు సోదెగొనునంతటిదాననె యేను దప్పు లే
దును దలపోయ నీవలన దోసమె యాత్తను బాయకున్నవా
రిని బలు కొక్కమా అనునరించుట మే నది వించునేఁ దొఱం
గనిపెనుదప్పు నాయదియ కాక పదింబదిగాఁగ నెంచినన్. ౧౨౨.

ఉ. అట్టిమదీయ మైనవపురాశ్రయలోభమహావరాధమే
గట్టిగ లేచి వచ్చుటకుఁ గారణ మైనది నాకు దోసముల్

గట్టెడునీమృషాచటువికారముఁ జూడఁగఁ జేసి యిప్పుడున్
దిట్టును రట్టు నర్హ మగు దీనికి నిన్ననఁ జెల్ల దేమియున్.

౧౨౩.

గీ. దూఱఁ దగు నిన్ను నొకటికిఁ దొంటియట్లు కల్లకూరిమి నెరపువాక్యముల నన్ను
నిప్పుడును బయ లీడించె దిదియ కాదె! కుటిల తడిపాఁతఁ గుత్తుక గోయు టనఁగ.

ఉ. వట్టిప్రేయోక్తు లెందుఁ దగవా మిముబోంట్లరనజ్జ కాత్త ను
న్నట్టివ కాక యిప్పు డివి యట్టివ యైనను నీకు మోహపుం
బట్టపుడేవి యైసరతిభ్రాంతిన పల్కెద వేమొ నాథ యే
గట్టిగ నారతిప్రమదఁ గాను బ్రభావతి యండ్రు న న్నిలన్.

౧౨౪.

క. అని మానడఁఖి ముద్దీపన మొందఁగ నవ్వధూటి ప్రక్క లెగయ నే
ద్రెను వెక్కి వెక్కి లోలోన నె యకటా యిదియు జీవనమె నా కనుచున్.

౧౨౫.

క. నాయకుఁడును దాను మును రతి యని తద్రతులసంగతిన పల్కినప
ల్కాయంతికిఁ గోపము రాఁ జేయుట తద్వచనరీతిచేఁ గని నగుచున్.

౧౨౬.

క. రమణీ యిందాఁకను దెలియము నీయల్కకు నిమిత్త మదియే భవదు
త్తమరతి నేఁ గరఁగుచు మోచ్యమరఁగ నట్లంటిఁ దాని నది తప్పగునే.

౧౨౭.

క. అనుటయు భవదుత్తమ రతి! యనుపలు కొక్కటియె యాత్మ నంటె నతికి నా
గునిపలుకులలో రతి యీ! సున దృఢవాసిత మితరముఁ జొరనీదు మదిన్.

౧౨౮.

క. ఉవిదయు భవదుత్తమ రతి! భవదుత్తమ రతి యటంచుఁ బతిపలు కీర్వా
వివశతఁ బలుమఱుఁ దడవుచు! నవివేకంబునఁ దదర్థ మరయుచుఁ దనలోన్.

౧౨౯.

క. నాకంటె నకట యుత్తమ! యాకె యగుట చెప్ప వలయునా యీగతి నీ
వాకున నీ దగుప్రేమో! త్వేకమె చాటంగ ననుచుఁ జింతిలు చుండెన్.

౧౩౦.

వ. ఇట్లు తద్దయుం బ్రొద్దు చింతాక్రాంత యై యున్నప్రభావతికిఁ బ్రద్యుమ్నం డి
ట్లనియె.

౧౩౧.

క. పలుక వొకింతయు నాలో! జిలుకవు కరుణామృతంబుచిను కొకటియు లో
నులుకవు నాదగుదైన్యపుఁ బలు కవగణనమున వినుచుఁ బద్దదభాక్షి.

౧౩౨.

క. చేరక యుండఁగ నాకొక! ఘోరపుటాన యిడి నీవుఁ గూరిమి కడ యై
కారుణ్య మెడలి నావెత! చేరువ నే వినుచు నునికి చిత్రము తరుణి.

౧౩౩.

క. దానవునకు నుదయించిన! దానవు గావున లతాంగి దయ చాలదు నీ
మానసమున నీవిలఁ బ్రభామానసమస్తోరుగుణనమంచిత వైనన్.

౧౩౪.

- ఉ. నీ విపు డింతపేరలుక నెట్టుకొనక ధరియించి యున్ని నా
కొవనజాక్షి మందపవనాషధినాయకముఖ్యు లుగ్రత
పావహు లౌట చిత్రమె నిజాత్త యనంగుడు నొంచుచున్నవాఁ
డేవిధిఁ బ్రేమపాత్రుఁ గినియించినవారికి శత్రు వాత్తయున్. ౧౩౬.
- గీ. ఆన విడువు మచ్చటికి నే నరుగుదెంచి యలుక తీర్చిదఁ గాదేని జలరుహాక్షి
యాన విడువు మిచ్చటికి నీ వరుగుదెంచి నీదుమధురంపుమోవిలేనియట నాకు.
- వ. అని యంత కంతకుఁ బెరిగెడుపరిరంభరాగతత్పరతావశంబున. ౧౩౭.
- ఉ. రాఁగదె యోసుధాంశుముఖి రాఁగదె యోకరినోన్నతస్తనీ
రాఁగదె యోవిలాసవతి రాఁగదె యోకలకంతభాషిణీ
రాఁగదె యోకళావిదుషి రాఁగదె యోకలహంసగామినీ
రాఁగదె యోగుణైకనిధి రాఁగదె యోలలితాంగి దగ్గఱన్. ౧౩౮.
- క. కలికీ రాఁగదె చిలుకలఁ కొలికీ రాఁగదె లతాంతకోదండునివూ
ములికీ రాఁగదె యూరకఁ యలికీరార్భటుల నేల యలఁచెదు నన్నన్. ౧౩౯.
- వ. అని వేడుకొనుచున్నంతం బట్టణంబులోనం దనవిడిదినాకిటం బ్రాభోదికంబు లైన
వాద్యస్వనంబులు వినంబడుటయు వజ్రనాభుపడవాళ్ళు పిలువ వచ్చువేళ యయ్యెఁ
గావలయు నింతటం బోక యున్నఁ గార్యంబుతప్పు ననుచు లేచి యాత్మకల్పిత
భూవివరద్వారంబున కై చనియె నప్పుడు. ౧౪౦.
- క. వెఱపింపఁ బోయి వెఱచినఁ తెఱగునఁ దా వేడుకొనఁ బతి స్వైనుకొనియెం
దెఱవ తనయల్కా కడుఁ గీ ద్వఱచి విజృంభించువిరహపరితాపముచేన్. ౧౪౧.
- క. తనరమణి యిట్లు తను వెనుకొనుట యెఱుంగఁడు మురారికొడు కపుడు ప్రయో
జనవశతఁ జనియె నతిరయమున నాత్మనివాసమునకు భూవివరమునన్. ౧౪౨.
- క. ఆవనితయు వడివడిని బిలావధిగా నరిగి యంత నన్వల నరుగం
గా వెఱచి తిరిగి వచ్చెను భావము గలఁగంగ విభునిపానుపుకవకున్. ౧౪౩.
- వ. అట్లు వచ్చి. ౧౪౪.
- చ. తనవిభుపాదసంగతిని ధన్యము లైనసునర్ణపాదుకల్
చనుఁగవ నొత్తుకొంచు మఱి శయ్యసు రాలినతద్విలిప్తచం
దనలవము లృరీరమునఁ దాల్చుచుఁ దత్ప్రభుక్తముక్తమా
ల్యనికర మక్షీయుగ్మమున నద్దుచు నించుకనేపు రంజిలెన్. ౧౪౫.
- చ. తదనుభవోదితశ్రుతికతంబున నవ్విభురామణీయకా
భ్యుదయము చర్చ సేయు సురతోత్సవచాతురి యెంచుఁ బ్రేమసం

పద గణించు లాలనలభంగులు భావన నిల్పు మిక్కిలిక
హృదయమునందు రాగిలుచు నింద్రవిరోధితనూజ మాటికిక.

౧౪౭.

ఉ. అక్కట యిట్టివల్లభునియందును గోపము పుట్ట నాకుఁ ద
ప్పొక్కటి యేల తోచె నదియుక మఱి మద్రతిఁగూర్చి యంటఁ గా
దక్కఁగఁ దెల్పె వల్లభుఁడు దానికి నర్థము నప్పు డేను వే
టొక్కటిగాఁ దలంచి విడ నొల్లన కోపము దైవవంచనక.

౧౪౮.

ఉ. ఆయనఘుండు దాఁ దొలుత నంపినపత్రికలోన నున్నయ
త్యాయితరాగభంగు లరయంగ ననన్యనమానభాగ్యఁ గా
నా యది చూడ నాదయినయల్కయ మూలము కాక యున్న నా
నాయకుఁ డట్లు ప్రార్థన మొనర్పఁగ నే విన కున్ని యొప్పునే.

౧౪౯.

క. మగవాఁడుఁ దుమ్మెదయు సరి జగతి నదియుఁ గాక నాఁటిచాటూత్తులప్రే
మగురుత్వము నలపత్రికయు గణింపఁగ నతనియందు నొదవునె తప్పల్.

౧౫౦.

వ. అని విరహవేదనం బొరలుచుండఁ బ్రభాతం బగుటయుఁ బ్రభావతీ తనగృహదేవత
యుం బోలెఁ బూజ లందుచు ననన్యవిదితగుప్తం బై యున్నయాపత్రికం బుచ్చుకొని
శృంగారపుండోటలోనికిఁ జని యొక్కవివిక్తస్థలంబునం గూర్చుండి మున్ను రాగ
వల్లరి చదువఁగా మిగిలినపత్రికాభాగంబు తనచేత నటమున్ను బహువారపతితం
బయ్య నవోత్కంఠఁ గలుగం జేయుచుండ నల్పస్వరంబునఁ దనలో నిట్లని చదు
వం దొడంగె.

౧౫౧.

ద్విరదగతిరగడ. ఓహంసి నీచేత నున్నయది నాబ్రదుకు

నాహృదయ మింతిడెందము నేకముగ నదుకు

కరుణ నిది పదివేలుకమ్ములగఁ గైకొనుము

పరఁగ నతితోడ నాపలుకుగా నిట్లనుము

విద్యున్నిభాంగిరో వినుము నీకృప గన్నఁ

బ్రద్యుమ్నుఁ డనుపేరు ఫలిత మగు నా కెన్నఁ

ద్రొలొక్కనిత్యసామ్రాజ్యవైభవ మైనఁ

బోల దొకలేశమును బొలఁతి నీకృపలోన

గరిమ నెల్లెడల నీకమనన్నలో వత్తు

హరిమధ్య యేబాస యైన దీనికి నిత్తు

నేనాత్మీ విను నీయుపేక్ష నాచెవిఁ బడినఁ

బ్రాణము హరించు విరు లావార్త వెంటదిన

నీమోవిచిగురు తేనియలు గ్రోలెడియాన
 నీమొలకనవ్వువెన్నెలచలువ గొనునాన
 నీమృదుకపోలనన్నిధిని మోమిడునాన
 నీమోహనశ్రోణి నిమురఁ గలిగెడునాన
 నీదుపాలిండ్ల నానెడు వక్ష మనునాన
 నీదుశ్చరీగారకళనెలవు లంటెడియాన
 నీదుమణితామృతము నింతుఁ జెవి ననునాన
 నీదులలితోరువు రైమ్మి నొత్తెడియాన
 నొడలిలోఁ బ్రాణవాయువులు నా కిందాఁక
 వెడల కుండఁగ నిట్లు విన్నవించెదఁ గాక
 యీకమ్మపూదోట యీతేనియలజశ్శు
 నీకోమలపుగాడ్పు లీవెన్నెలబయళ్ళు
 తను వైదుపాళ్ళు నింతక పంచి లోఁ గొనవె
 యనయంబు నివి విరహి కపకారు లన వినవె
 నిందుచందురుఁడు నీనెమ్మెగంబు నుచ్చాత్తు
 గందుఁగోయిలఫణితి కలభాషలకుఁ దొత్తు
 మెఱుఁగుదీఁగలు నీదుమృదుతనూలతయంట్లు
 కఱకుఁబాయపుఁదేంట్లు కచభరశ్రీబంట్లు
 కెంజిగురుచాయ నీకెమ్మోవికిని దాసి
 కంజవైభవము కన్గవకు నంతేవాసి
 యివి యెల్ల నా కింపు లిల నీవు చేపట్ట
 నివియె పెనుమృత్యువు లొకింత నీ వెడ పెట్ట
 నని తన్నుఁగూర్చి నే నాడుట చెవిఁ జొనుపు
 వనిత యే మనియె నది వ్రాసి వేగమె యనుపు
 మోరాజహంసి నీయుల్ల మెందు నహేతు
 కాట్రణ్ణ మని గట్టిగాఁగ నారసి చూతు
 నని చదువుకొన వినియె నటమున్న యేతెంచి
 వెనుక నుండి తదీయవిభుఁ డాత్మ వాత్తిలిచి.

౧౫౨.

వ. ప్రభావతియు నిట్లు లేఖ చదువుకొని తదర్థంబు మఱియు మఱియు భావంబునం
 బరామర్శించుచు.

౧౫౩.

- మ. ఇవి యాదిం గలప్రేమభంగు లిక నాయేతెంచుయత్నంబు న
 ట్టివిధి న్నన్నుఁ బరిగ్రహించుట నిరూఢి న్నేటిదాకన్ రతో
 త్సవసాహస్రరతుత్ శతోత్తరత మించం జల్పు టాభవ్యప్రా
 భవరూపాదిగుణవ్రజం బరయ నాభాగ్యంబె భాగ్యం బిలన్. ౧౫౪.
- క. ఈరాత్రి యకారణపుం బేరలుకఁ దదాత్త కెడసి పిరువీఁ కగుచో
 ప్పారయ భాగ్యవిహీనలు! లే రెవ్వరు నవనిమఁడలి న్ననుఁ బోలన్. ౧౫౫.
- వ. అని చింతించు చుండ. ౧౫౬.
- గీ. రాగవల్లరి యంత నారమణికడను! నడుగు దెంచి యాసఖివెన్క నచలవృత్తిఁ
 బొంచి యున్నట్టిప్రద్యుమ్నుఁ గాంచి యతని! యక్షిసంజ్ఞచే గాననియట్ల యుండె. ౧౫౭.
- వ. తదనంతరంబ యాయంబుజాక్షీచందం బభివీక్షించి. ౧౫౮.
- చ. పయిదలి నేఁ డిదేమి ముఖపాండిమ యున్నది మీటి ప్రత్యుషః
 క్రియలఁ బరాకు మాన్చినది కృష్ణచతుర్దశినాటిచంద్రురే
 ఖయు బలె మేను చిక్కినది కాటుకక ప్పదె యొప్పెడుం గుచ
 ద్వయిఁ బిక రాజప్రమాతఁ గయివ్రాలెదు సోలెదు చల్లగాడ్పులన్. ౧౫౯.
- ఉ. లోలతరాక్షి యాపయిటలోనిది యెక్కడిలేఖ యల్లనాఁ
 డేలిక యంపినట్టిదియె యెఱ్ఱుది యైనను సిగ్గు లేల నేఁ
 డాల్చితిత్తార్థ మే మయిన నట్టిటు గెంటినఁ జూచె దేమొ యాఁ
 బోలిక చూడ నట్ల యిధిపు ల్పతులందును సత్యసంధులే. ౧౬౦.
- క. అని నడుమ నడుమఁ బ్రద్యుమ్నునిదవముఁ జూచి నగుచు ముద్దియ తల్లో
 చనసంజ్ఞాప్రేరణమున! దనుజేవ్వరసుతకు మఱియుఁ దా ని ట్లనియెన్. ౧౬౧.
- క. ఈరేయి రమణుఁ డెంతయు! గారించినవాఁడు నిన్ను గట్టిగఁ దెలిసెన్
 నారీమణి మానునె మది! గూరిమి దాచుకొని యలుగఁ గూడదు నీకున్. ౧౬౨.
- క. నీ వలిగెనుదాకను లేదోవనితా యాట మాని యొడ్డించుకొనం
 గా వలసె విభునియటకల!చే విరహాకులిత వై కృశించితి విదిగో. ౧౬౩.
- ఉ. తా నటు లల్క దెచ్చుకొని ధైర్యబలంబున రాక తక్కె నీ
 దైవవియోగతాపమృదితాకృతి చూడఁగ నప్పు డిప్త మో
 మానిధి తాను నోర్వఁ దతిమాత్రవియుక్తికి నిష్ట మాన్పు నీ
 కా నెఱజాణ యోగ్యకరుణామృతవృష్టి నయోగభేదమున్. ౧౬౪.
- వ. అనిన రాగవల్లరికేఁ బ్రభావతి యి ట్లనియె. ౧౬౫.
- గీ. అట్టియసత్యంపుటలుకలు గల్పించుకొని వియోగవ్యథఁ గుండఁ జేసి
 కాంతలయానూపు గనుగొనువేడ్కలు రాగుండుతోడినిర్దయలయందు

సంభవించునొకాని సత్కృపారాశి మత్స్యజేతుఁ డేవినోదమున కైన
ననుఁ జిన్నపుచ్చి కన్గొనఁజాలఁ దొకనిమేషార్థమాత్రంబు నోయంబుజాక్షి
నేటిరాత్రితెఱంగు నానేరమున జనించె నది యొక్కమాట కే నెమ్మనమున
నలిగి తేటన యే నెన్నిప్రార్థనములదానిచే నెంతయెడసెనో ధవునిమనము. ౧౬౬.

చ. ఆన విని రాగవల్లరి నమంకురితస్తి తకోమలావలూ
కనముల నాప్రభావతిని గన్గొనునట్ల తదీశ్వరుం గనుం
గొని బలి గోపపుత్ర రసికుండవు నీదగుభౌర్త్య మింతిపై
ఘన మనుమా నవీననుధ గాంచి చవుల్గొనుకోర్కీ కోర్కీయే. ౧౬౭.

క. నా విని యోసితుటారి దయావారిధి నధిపుఁగూర్చి యనకు మొకటియొక
నావెట్టికిసుక యింతకుఁ దావల మని చెప్ప వినవెతరుణి యనియొక. ౧౬౮.

మ. అని యోరాగవల్లరీ నీవు నాకు బహిఃప్రాణంబవు గాని సఖీమాత్రంబవు గావు
నీకు దాపురంబు నేయ నేల మాతెఱంగు వినిపించెన విను మని తనకోపనిమిత్తంబును
బ్రియుండు తనతోడన రాకుండ నాన వెట్టి తాను శయ్యాంతరంబున కరుగుటయు
మొదలుకొని ప్రియనిర్గమపర్యంతంబుగాఁ దమవృత్తాంతంబు సకలంబునుం జెప్పఁ
దగినప్రకారంబునం జెప్పి యిట్లనియె. ౧౬౯.

క. కాంతుం డాగతి నాయుత్సంతకతోరతకు నాత్మయందు విటిగియో
వింత యగువిరహదశ కుపశాంతి యరసికొననో లేచి చనియెం బెలుచుక. ౧౭౦.

క. తటి నంత వేడుకొన విన నెఱుఁగనివానిఘరతకు నేడువిజుగుల
న్వితీగ నొకొ ప్రియునిచిత్తము విజుగకయున్నం ద్యజించి వెన నేల చనుక. ౧౭౧.

ఉ. వ్రీడకు మానసంపదకు వెల్లి గదా యిది యంచు నెంచ కే
గూడఁగఁ బాటి పట్టుటకు గొబ్బున నప్పుడ సాహసించితిక
జేడియ దాఁప నేర కిది చెప్పెదఁ బ్రాణము నీవు గావునక
గూడఁగ లేక యంతఁ గడుఁ గుందితి ఘోరవియోగవేదనక. ౧౭౨.

ఉ. ఆపరిపాటి కంతఁ గడు నల్గుచు నట్టివిభుక దధావిధా
లాపవిచిత్రతం దురపిలంగ వియోగదవానహత్వముక
జాపుచుఁ జేర వేడువివశుం గయికోక కతోరవృత్తిఁ బె
న్నాపముఁ గట్టుకొన్న గతభాగ్యకు నా కివి పాట్లు నెచ్చెలీ. ౧౭౩.

నీ. నెఱప కేలున్నవి నెత్తలిరీటెలు తమవాఁడి యెల్ల నాతనువుమీఁదఁ
బఱప కేలున్నవి పరభృతశ్రేణులు శ్రుతులలోఁ దమపల్కునూదు లెల్ల
నుఱుప కేలున్నవి నెఱయ ధైర్యంబును గందంపుమలకొడెగాడ్పుగములు
విఱుప కేలున్నవి వెన నంటఁ బొదివి వపుర్తహాశఁ బరాగముర్దురములు

నన్ను నొకభూమిలోపలినాతిగాఁగఁ| దలఁచి వేచంప కిట్లోర్పు దాల్చినవియో
తెగి తెగనిచిటుగ త్తికోతగ వధించు| టుచిత మనియోలి నిట్లేచు చున్నయవియో.

చ. అని విరహంపుఁబేరలఁత నాశ్రితచంద్రశిలాతలంబుమీఁ

ద నొరుగుచున్ సఖిం దిగిచేఁ దన్ని శిరోదిశకై తదంకముం

దనకుఁ దలాడఁగాఁ గొనఁగఁ దజ్జత బోటియుఁ దత్కియాప్రప

ర్తనకుఁ దదీకు దాకొలిపి తాఁ దనయింటికిఁ బోయె నవ్వుచున్.

౧౭౫.

గీ. ప్రాణసఖి యిట్లు పన్నినపన్నుగడలు| తెలియమింజేసి యపుడు దైతేయకన్య

తనకు నంకోపధాన మట్లనువు పఱిచి| యాలతాంగియ యున్నది యనుతలఁపున.

ఉ. ప్రాణసఖీ నిను న్నెరయఁ బాసి చనన్ దటి వచ్చె నాకుఁ గ

ల్యాణి తలంపుమీ సునమయంబుల నన్నని ప్రేమపెంపునన్

బాణి మెడం దగిల్చి తనపైకిఁ దదాన్యము వంపఁ బూని ను

శ్రోణి నిజేశుమో మగుట చూచి త్రపాద్భుతమోదమగ్నతన్.

౧౭౬.

క. ఒక్కింతతడవు చేప్తులు| దక్కి కనంబడియెఁ జిత్రతనువును బోలెన్

మిక్కిలిఁ గమనీయత సతి| దక్క కురుస్తంభసంగతత్వముకతనన్.

౧౭౭.

వ. అప్పుడు ప్రభావతికిఁ బ్రద్యుమ్నం డిట్లనియె.

౧౭౮.

చ. వెఱుగు పడంగ నేల యలివేణి భవత్పతిఁ గానె యేను నీ

విరసత మాన్ప లే కపుడు వేగుచు నంతటిలోఁ బ్రయోజనాం

తరమతి నేగి నేటికిని దానిప్రసంగము లేమి వచ్చితిన్

దిరిగి వసించితి న్వెనుకదిక్కున నీవిధ మెల్లఁ జూచుచున్.

౧౭౯.

చ. అని యిరుకేలఁ గ్రిందటిగ నానతి బాహులు పట్టి యెత్తి వె

న్వెనుకకు రా వెనం దిగిచి వేడుక నంకకృతోపవేశఁ జే

సె నెరులు దువ్వెఁ జెక్కిటను జెక్కిలి చేర్చెను మోవిచుంబనం

బాసరిచేఁ జన్ను లంటెఁ గరయుగ్తము ప్రక్కలఁ బాటఁ జొన్నుచున్.

౧౮౦.

మ. నుముఖీ యెన్నఁడు నింక నల్ల నను మంచు న్నొక్కి పట్టెన్నఖా

గ్రములన్ దంతశిఖన్ గుచాధరము లాకాంతుండు తత్కాంతయున్

నుముఖా యెన్నఁడు నల్లఁ జేయ నను మంచు న్నోవి తా నట్ల నొ

క్కి మనోనాథు వరిష్ఠనిష్ఠురకుచక్లిష్టాంగుఁ జేసెం దుదన్.

౧౮౧.

చ. అలుక యొకింతకాలము మహత్తరసేతువురీతి నాఁగి భే

దిలి తొలఁగన్ నహస్రముఖతీవ్రత చూపెను దొంటికంటె వా

రలయనమానమానితపరస్పరకేలిరనప్రవాహ మ
గ్ధలికఁ దదుత్తరంగరతికర్తృవిచిత్రతఁ జెప్ప శక్యమే.

౧౮౩.

ఇవిభంబునఁ బ్రద్యుమ్నుండు ప్రభావతిం గూడి బహుకాలంబు యథేష్టభోగంబు
లనుభవించుచు నప్ప టప్పటికి వజ్రనాభుని నపూర్వవర్తనప్రవర్తనంబుల వశవర్తిం
జేసికొన్నచుఁ బ్రవర్తిల్లె గదసాంబులును జంద్రవతీగుణవతులతోడఁ గూడి రాత్రు
లెల్ల రమియించుచు నాట్యనమయంబులఁ బ్రద్యుమ్నునకు విదూషకపారిపార్శ్వ
కాదికృత్యంబుల నహాయత్వంబు నడపుచు ధైర్యవిభునిచిత్తంబు వడసి రంత. ౧౮౪.

౪. రమణ దలిర్పఁగా ఋతువురాకలు దక్కె నొడఘ్న చిక్కె చి
ట్టుము లుదయించె వేవిళు లనూనత మించెఁ గపోలసీమఁ బాం
డిమ గనునట్టెఁ జన్దైవల నీలిమ పుట్టె వలగ్నముం గురు
త్వము పొరసెన్ వళు ల్విరిసె దానవకన్యలకుం గ్రమంబునన్.

౧౮౫.

౫. నవమాసానంతరమునఁ బ్రవిమలశుభదినమునం బ్రభావతి గాంచెన్
శివ గుహునిఁ గాంచుకైవడి నవనిఁ బ్రభావంతుఁ డనఁగ నమరెడుతనయున్.

౬. ప్రణుతగుణ చంద్రవతి దినమణినిభుఁ జంద్రప్రభుం గుమారునిఁ గాంచెన్
గుణవతియుఁ గాంచె నిరువురఁ గుణవంతుం గీర్తిమంతుఁ గోర్కలు పొదలన్.

౭. ఇట్లు గాంచినకుమారు లుదయించుచుం దోడన పరిపూర్ణయశోవసులును నకల
వేదవేదాంగపారగులును ధనుర్విద్యానంపన్నులు నగుచుం గన్యాంతఃపురంబునఁ
ప్రవర్తిల్లుచున్నంత నొక్కనాఁడు తద్రక్షణాధికారులవలన వారలయునికి నిశ్చితం
బుగా విని వజ్రనాభుం డాగ్రహోదగ్రుం డగుచుఁ దనసభానడులఁ గలయం
గనుంగొని.

౧౮౬.

౮. కంటిరె కాలవక్రతప్రకారము దానవముఖ్యులార నా
యింటికి ద్రోహముం దలఁచి యిష్టనుఖాప్తికి మ్రుచ్చు లిట్లు నూ
ల్కాంట దలంప శేషఫణికోటల వ్రేలిడి గోకులకోగ ము
క్కంటివెలుంగుకంటఁ జణకంబులు వేచుకొనంగఁ బూసరే.

౧౮౭.

౯. వాండ్రు సురవంశభవు లైన స్వర్గమునకుఁ బ్రళయనమయ మిష్టదు నాగకులజులైన
నాశకాలంబు తద్భవనమున కిదియ నరు లయిన నంత్యదశ వేడె ధరణి కెల్లా.

౧౦. ప్రాణములతోడ నిట వాండ్రఁ బట్టి తెచ్చి తెలిసి తల్లోకమును గడతేర్పవలయు
నీవు చని పట్టి తెచ్చుని నిజపురంబు పెద్దతలవరిఁ దాఁ బంచె భీమబలుని. ౧౮౮.

౧౧. వాఁడు చని తిరుగక యున్న వరుస దండ నాయకొత్తములను దళవాయిఁ బనిచె
వారుఁ దిరుగ కుండినఁ దదవస్థఁ దెలిపెనరులు కోటకొమ్ములఁ గట్టినట్టితలలు.

వ. వజ్రనాభుండు తా నత్యంతకోపాటోపదీపితముఖుం డగుచుఁ దనతమ్ముఁడు నునా
భుండును నకలమిత్రమాత్యవర్గంబులును రథతురంగమాతంగవదాతివ్రాతపాద
ఘాతంబులచేత భూతలంబు వడవడ వడంక నద్భుతోత్సాహంబునం భేరి
కొలువ నలుపు మిగిలి కన్యకాభవనప్రాకారంబు చుట్టు ముట్టుకొనియె నప్పుడు
తనువిడుదుల నున్నప్రద్యుమ్నగదసాంబులు మన మింతట నంతఃపురప్రవేశంబు
సేయక తడసిన నీబెడిదంపురక్కనునియక్కజంపువిక్రమంబు కుమారులకు నోర్వ
శక్యంబుగా దని పూర్వవిహితమహీవివరచ్ఛారంబున నాక్షణంబ ప్రవేశించి భీతి
వశంబున నొక్కచోటనే చేరి యున్నతమకళత్రంబులయు తలపాటు దీర్చి
తత్పూర్వకృతదైత్యగాత్రంబులనెత్తుటం జొత్తిల్లినయాయుధంబులు తమచేతు
లన యుండ సంభ్రమంబునం జను దెంచి మ్రొక్కి యున్నకుమారుల సంశ్లాఘావచనం
బుల నలరించి రట్టియెడఁ బ్రద్యుమ్నుండు ప్రభావతిం జూచి యిట్లనియె. ౧౯౩.

గీ. మగువ వినుము మిగులఁ దెగి విక్రమింప మీతండ్రి కదలి వచ్చె దర్ప మెనఁగ
మనకు వచ్చుఁ గడుఁ బ్రమాద మే మింతటయొద్దమునకుఁ దెగక యూరకున్న.

క. కుడుములవేట్లాటలు గా వుడురాజానన రణంబు లూహించినవెం
బడి రా వే మటు తొడరినఁ దొడిబడ నెవ్వఁడు బిట్టు ద్రుంగునో మాచేక్ష.

ఉ. చేడియ నీమనంబునకుఁ జింత యొకింత జనించెనేని నేఁ
జూడఁగఁ జాల నీజనకుచొప్పు దలంప హతుండు గాక తాఁ
గీడు చలంబు మానఁ డనికిం జొర కొండొకత్రోవ ద్రొక్కఁగాఁ
గూడద యేమి సేయుదును ఘోరవిచారము పుట్టె నాత్మలోక. ౧౯౪.

చ. అని తనుఁగూర్చి దానవకులాగ్రణిపైఁ దెగ లేనిచింత సే
యునధిపుఁ గోటలగ్గలకు నుగ్రత డగ్గలుభూరిసైన్యఁదం
డ్రనిఁ బరికించి యింతి విభునిం దముఁ గాచికొనంగ వేట త్రో
వ నెమకి కాన కంతఁ బితృవత్సలభావముఁ బాట నూకుచుక. ౧౯౫

క. తాన చని మూల నున్నయ
నూనతదీయాసిఁ దెచ్చి యొనఁగి గెలుపుమీ
దానవపతిఁ దక్కినయమ
మానము మాను మని పలికె మానవతి పతిక. ౧౯౬

చ. పలికిన సంతసిల్లి హరిపట్టి గదాదుల నాభ్యురక్త వధూ
నిలయుములోనికావలికి నిల్చి రయంబున నొక్కరుండుఁ దా
వెలువడి కోట కుగ్రబలవేష్టనము న్విడిపించుచున్ నిర
ర్శగతిఁ జుట్టునుం దిరిగె ఖడ్గవిహారపటుత్వదీప్తుఁ డై.

౧౯౯.

ఉ. కాంచనదీప్తిచేఁ బసిఁడిగట్టుతెఱంగు నగళ్ళకోట నూ
చించఁగఁ దాను భాస్కరునిచెన్ను వహించెను దానిఁ జుట్టి రా
సంచరణం బొనర్చుచును శౌరితనూజుఁడు కోటచుట్టునున్
డించినదైత్యసైన్యము వడిం దమము న్వలె విచ్చి పాఱఁగన్.

౨౦౦.

క. లగ్నలకు నట్లు కోటకు
దగ్గఱుతనమొనల నెల్లఁ దఱిమి తఱిమి పే
రగ్గలిక చూపుమరుపో
టగ్గించుచు వజ్రనాభుఁ డతని నెదిర్చెన్.

౨౦౧.

వ. ఎదిర్చి యిట్లనియె.

౨౦౨.

ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు నామదల యించుక లేక చొరంగ రాదు వీ
డెవ్వరి కైన బ్రహ్మవర మిట్టిది యేగతిఁ జొచ్చి తీవు రా
నివ్విధి నాకుఁ గల్గవర మిచ్చినబ్రహ్మకు శిక్ష చేసెదన్
గ్రొవ్వడఁగించి నిన్నిపుడ కొట్టెద నీకుల మెల్ల రూపఱన్.

౨౦౩.

వ. అనుటయు నతండు.

౨౦౪.

క. నిను నేఁడు తిరిగి చన ని
చ్చినఁ గద బ్రహ్మకును శిక్ష సేయుదు వీదు
గనతలె కావేమిముఁ జెఱి
చినవి యసత్యోక్తి బ్రహ్మజిహ్వాకుఁ గలదే.

౨౦౫.

క. మొదలను బురిఁ జొచ్చితి నీ
ముదలన భద్రనటవేషమున హరిసుతుఁడన్
యదుకులజుడఁ బ్రద్యుమ్నుడ
మదిచ్చుఁ గైకొంటి నీకొమారితపొందున్.

౨౦౬.

ఉ. కోరికఁ దావకానుజునికూఁతులకుం బరు లైనవారు మా
వారలె నాకు వారికి నవార్యబలు ల్సహజాతయావనో
దారులు గల్గి రాత్తజులు తల్లులరక్షకు నున్నవారు ప్రా
కారములోన నీదొరల గణ్యులఁ బబ్బరఁ దిన్నమృత్యువుల్.

౨౦౭.

గీ. హరికి దేవేంద్రునకు నీవు శరణు చొచ్చి
లేని నీప్రాణముల కెందు నేను దెగను
శరణు చొరవేని నావాలు కరుణ గిరుణ
యెఱిగినది కాదు నీ వది యెఱిగె దిపుడ.

౨౦౮.

గీ. అనిన విని యోరి నీ వేమి యనినఁ జెల్లు
నేను నాదృష్టియెదుట ని న్నింతతడవు
పెట్టుకొని యుండుటకు నని బెట్టివంపు
టంపవానలు గురిసె భయంకరముగ.

౨౦౯.

క. తనవాలునఁ దచ్చరములు
దునుముమఁ బ్రద్యుమ్నఁ డతనిఁ దునుముకడంకన్
ఘనరయమునఁ జనఁ దాఁకిరి
నునాభముఖ్యు లగురాక్షసులు బలములతోన్.

౨౧౦.

క. అది యంతయుఁ గని మనముల
గదసాంబులు గినిసి కోటగవనులు దెఱపిం
చి దురాధర్మాటోపత
నెదిర్చిరి నునాభముఖుల నిందాహితులన్.

౨౧౧.

కా. అంతం గేశవుఁ డంచ వేగరులచే న్నాదైత్యునంగ్రానువృ
త్తై తంబు నిర్వహిం బ్రాక్ష్యవాహనుఁడు చక్రాద్యాయుధప్రోల్లస
త్కాంతిక్రాంతిదిగంతరుం డయి వడిన్ దా వచ్చె నచ్చోటికిన్
సంతోషంబున వజ్రి నత్వరగతి స్సంధించి సేవింపఁగాన్.

౨౧౨.

వ. అప్పు డింద్రుండు ధనురాది నకలహేతినమేతంబును మాతలిసారధికంబును నైన
తనదివ్యరథంబు ప్రద్యుమ్నునకు ననిపి గదసాంబులకు ననన్యదుర్జయంబు లైనదివ్య
స్యదనంబులఁ బనిచె దాన నవూర్వోత్సాహంబునఁ బొదలియు యదుకుమారులు
ప్రతిభటుల మించం జాలక నత్వరంబునఁ బోరుచుండి రయ్యవసరంబునఁ గృష్ణుండు.

క. సాహసము నాహతప్ర
త్యాహతనైపుణము నొక్కయంతగ నుతుతో
నాహవ మొనరించుమహా
త్సాహనిధి న్వజ్రనాభదైత్యునిఁ జూచెన్.

౨౧౩.

గీ. చూచి యిట్లైన నెన్నుండు సులభ మగును

విజయ మని మరుచేతికి విష్ణుఁ డనిపెఁ

దనదుచక్రము నతఁడును దత్పఁయోగ

మునను ఖండించె వజ్రనాభునిశిరంబు.

౨౧౫.

క. గదసాములు తద్విజయా

భృదయముఁ గని పొంగి బహువిధోఽగ్రాస్త్రములన్

జిదురుపలుగ నొనరించిరి

కదిసి సునాభాదిదనుజగణదేహంబుల్.

౨౧౬.

వ. అప్పుడు.

౨౧౭.

శా. మందారద్రుమపుష్పవృష్టితతులున్ మంద్రస్ఫురద్దేవతా

దుందుభ్యా రవనంప్రవర్తనలు నస్తోకాన్సరోసర్తనా

మందోల్లాసము దివ్య గాయకులనన్తాభ్యున్య గానంబు నా

నందోత్సేకము నిచ్చె లోకులకు మింటం జాల దీపించుచున్.

౨౧౮.

వ. అంత నచ్యుతుం డనాథత్వదైత్యదశాపన్ను లగుపౌరజనులననేక విధలాలనాచార్యుర్య
శీతలవచనామృతంబున నపగతాశేషశోకపరితాపుల నహూర్వసంభృతానందవిశేషులఁ
గావించి వజ్రనాభునిరాజ్యంబు సర్వంబును జతుర్భాగంబులుగా విభజించి
తదాధిపత్యంబునకుఁ బ్రభావంతునిఁ జంద్రప్రభుని గుణవంతునిఁ గీర్తిమంతునిం
బట్టాభిషిక్తులం గావించి కొడుకులం గోడండ్రును దమ్ముని మఱదలిని నత్యంత
విభవంబు మెఱయం దోడ్కొనుచు ద్వారకానగరంబున కరుగుచెంచి దేవేం
ద్రునిం దదీయస్థానంబున కనిచి సకలసామ్రాజ్యవిభవంబు లనుభవించుచు నిరంతర
కరుణావలోకనంబుల భక్తజనంబుల నవలోకించుచు మహానందంబునం బొలు
పొందు చుండె నప్పుడు.

౨౧౯.

క. వావిరిఁ బ్రద్యుమ్నుండు ప్ర

భావతితో నిష్టకేళిపరిపూర్ణత నిం

పావహీలఁగ వర్తిలెను

శ్రీవరుఁ దమతండ్రిఁ దగ భజించుచు ఘనుఁ డై.

౨౨౦.

గీ. అఘహరణహరివంశకథాశ్రయంబు

నాత్మపుత్రగుణస్తవనాంకితంబు

నైరయీకావ్యమునకు మహాప్రసిద్ధి

యిచ్చుఁ గావుతఁ గరుణ లక్ష్మీశఁగుండు.

౨౨౧.

కా. శ్రీరాజేంద్రగురూత్తమాన్వయజనుర్విఖ్యాతసౌభాగ్య సో
 మారాధ్యప్రభునత్కృతసాచతురమత్యానీతఫాలాక్ష భ
 క్త్యైరబ్ధవృష్టపగూహనాతిసుఖితత్తాప్తక్షమాశాంతిన
 ద్వైరాగ్యోదయ బోధముఖ్య బహునంతానప్రసిద్ధుం డిలన్.

అ.అ.అ.

క. వరచామరమిషవృతది
 క్కరటిశ్రుతకీర్తిసామ్యకామ్యత్కృతిగో
 చరితాఖిలవిద్యత్కం
 జరకర్ణుడు కర్ణు డీగిచాతుర్యమునన్.

అ.అ.౩.

వనమయూరము. భృత్యజనపోషణుడు పింగళిపురాంకా
 మాత్యకులధూషణుడు మార్దవమహీయ
 న్నత్యశుచిభాషణుడు సాధుజనతానం
 పత్యుదయపోషణుడు భవ్యకృపపేర్తిన్.

అ.అ.౪.

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళియమర
 నార్యతనూభవ సౌజన్యజేయ నూరయనామధేయ ప్రణీతంబైన ప్రభా
 వతీప్రద్యుమ్నం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బరిపూర్ణ
 భావభాసురం బయినపంచమాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

—

167/1
 13/13

చ, పలికిన సంతసిల్లి హరిపట్టి గదాదుల నార్వరణ వధూ
నిలయుములోనికావలికి నిల్చి రయంబున నొక్కరుండుఁ దా
వెలువడి కోట కుగ్రబలవేష్టనము న్విడిపించుచున్ నిర
ర్థగతిఁ జుట్టునుం దిరిగె ఖడ్గవిహారపటుత్వదీప్తుఁ డై.

౧౯౯.

ఉ. కాంచనదీప్తిచేఁ బసిఁడిగట్టుతెఱంగు నగళ్ళకోట నూ
చించఁగఁ దాను భాస్కరునిచెన్ను వహించెను దానిఁ జుట్టి రా
సంచరణం బొనర్చుచును శౌరితనూజుఁడు కోటచుట్టునున్
డించినదైత్యసైన్యము వడిం దమము న్వలె విచ్చి పాఱఁగన్.

౨౦౦.

క. లగ్గులకు నట్లు కోటకు
దగ్గులుతనమొనల నెల్లఁ దఱిమి తఱిమి పే
రగ్గులిక చూపుమరుపో
టగ్గించుచు వజ్రనాభుఁ డతని నెదిర్చెన్.

౨౦౧.

ప. ఎదిర్చి యిట్లనియె.

౨౦౨.

ఉ. ఎవ్వఁడ వీవు నాముదల యించుక లేక చొరంగ రాదు వీ
డెవ్వరి కైన బ్రహ్మవర మిట్టిది యేగతిఁ జొచ్చి తీవు తా
నివ్విధి నాకుఁ గల్గవర మిచ్చినబ్రహ్మకు శిక్ష చేసెదన్
గ్రొవ్వడఁగించి నిన్నిపుడ తొట్టెద నీకుల మెల్ల రూపఱన్.

౨౦౩.

ప. అనుటయు నతండు.

౨౦౪.

క. నిను నేఁడు తిరిగి చన ని
చ్చినఁ గద బ్రహ్మకును శిక్ష సేయుదు వీడు
గనతలె కావేమిముఁ జెటి
చినవి యనత్యోక్తి బ్రహ్మజిహ్వాకుఁ గలదే.

౨౦౫.

క. మొదలను బురిఁ జొచ్చితి నీ
ముదలన భద్రనటవేషమున హరిసుతుఁడన్
యదుకులజుడఁ బ్రద్యుమ్నుఁడ
మదిచ్చుఁ గైకొంటి నీకొమారితపోందున్.

౨౦౬.

ఉ. కోరికఁ దావకానుజునికూఁతులకుం బతు లైనవారు మా
వారలె నాకు వారికి నవార్యబలు ల్పహజాతయావనో
దారులు గల్గి రాత్తజులు తల్లులరక్షకు సున్నవారు ప్రా
కారములొన నీచొరల గణ్యులఁ బల్వరఁ దిన్నమృత్యువుల్.

౨౦౭.

గీ. హరికి చేపేంద్రునకు నీవు శరణు చొచ్చి
తేని నీప్రాణముల కెందు నేను దెగను
శరణు చొరనేని నావాలు కరుణ గిరుణ
యెఱిగినది కాదు నీ వది యెఱిగె దిపుడ.

౨౦౮.

గీ. అనిన విని యోరి నీ వేమి యనినఁ జెల్లు
నేను నాదృష్టియెదుట ని న్నింతతడవు
పెట్టుకొని యుండుటకు నని జెట్టిదంపు
టుంపవానలు గురిసె భయంకరముగ.

౨౦౯.

క. తనవాలునఁ దచ్చరములు
దునుముమఁ బ్రద్యుమ్నఁ డతనిఁ దునుముకడంకన్
ఘనరయమునఁ జనఁ దాఁకిరి
నునాభముఖ్యు లగురాక్షసులు బలములతోన్.

౨౧౦.

క. అది యంతయుఁ గని మనముల
గదసాంబులు గినిసి కోటగవనులు దెఱపిం
చి యురాధర్వాతోపత
దెదిర్చి నునాభముఖ్యుల నిల్చిదాహితులన్.

౨౧౧.

కా. అంతః శేషస్త్వం దేహినిగదాదేహి వాదైత్యునంగ్రాహవృ
త్తా తంబు నిర్మల నిర్మలవానియందు చక్రాద్యాముఢప్రోల్లస
త్కాంత్రకౌంతిదంబులకు దేయి వడిన్ దా వచ్చె నచ్చోటికిన్
సంతోషంబున వజ్ర సత్వరగతి స్పృధించి సేవింపఁగాన్.

౨౧౨.

వ. అప్పు డింద్రుండు ధనురాదినకలహేతినమేతంబును మాతలిసారథికంబును నైన
తనదివ్యరథంబు ప్రద్యుమ్నునకు ననిపి గదసాంబులకు ననన్యదుర్జయంబు లైనదివ్య
స్వదనంబులఁ బనిచె దాన నపూర్వోత్సాహంబునఁ బొదలియు యదుకుమారులు
ప్రతిభటుల మించం జాలక సత్వరంబునఁ బోరుచుండి రయ్యవసరంబునఁ గృష్ణుండు.

క. సాహసము నాహతప్ర
త్యాహతనైపుణము నొక్కయంతగ సుతుతో
నాహవ మొనరించుమహా
త్సాహనిధి స్వజనాభదైత్యునిఁ జూచెన్.

౨౧౩.

గీ. చూచి యి ట్లైన నెన్నండు సులభ మగును

విజయ మని మరుచేతికి విష్ణుఁ డనిపెఁ

• దనదుచక్రము నతఁడును దత్ప్రయోగ

మునను ఖండించె వజ్రనాభునిశిరంబు.

౨౧౫.

క. గదనాంబులు తద్విజయా

భ్యుదయముఁ గని పొంగి బహువిధోగ్రాస్త్రములన్

జిదురుపలుగ నొనరించిరి

కదిసి సునాభాదిదనుజగణదేహంబుల్.

౨౧౬.

వ. అప్పుడు.

౨౧౭.

శా. మందారద్రుమపుష్పవృష్టితతులున్ మంద్రస్ఫురజ్జ్వలతా

దుందుభ్యారవనంప్రవర్తనలు నస్తోకాస్సరోనర్తనా

మందోల్లాసము దివ్యగాయకులనన్తాఢ్యుర్యగానంబు నా

నందోత్సేకము నిచ్చె లోకులకు మింటం జాల దీపించుచున్.

౨౧౮.

వ. అంత నచ్యుతుం డనాథత్వదైవ్యదశాపన్ను లగుపౌరజనుల ననేక విధలాలనాచార్యుల
శీతలవచనామృతంబున నపగతాశ్మశోక పరితాపల నపూర్వసంభృతానందవిశేషులఁ
గావించి వజ్రనాభునిరాజ్యంబు నిర్వంబును జతుర్భాగంబులుగా విభజించి
తదాధిపత్యంబునకుఁ బ్రభావంతునిఁ జంద్రప్రభుని గుణవంతునిఁ గీర్తిమంతునిం
బట్టాభిషిక్తులం గావించి కొడుకులం గోడండ్రులం దమ్ముని ముఱదలిని నత్యంత
విభవంబు మెఱయం దోడ్కొనుచు ద్వారకానగరంబున కరుగుదెంచి దేవేం
ద్రునిం దదీయస్థానంబున కనిచి సకలసామ్రాజ్యవిభవంబు లనుభవించుచు నిరంతర
కరుణావలోకనంబుల భక్తజనంబుల నవలోకించుచు మహానందంబునం బొలు
పొందు చుండె నప్పుడు.

౨౧౯.

క. వావిఁ బ్రద్యుమ్నండు ప్ర

భావతితో నిష్టకేళిపరిపూర్ణత నిం

పావహిలఁగ వర్తిలెను

శ్రీవరుఁ దమతండ్రీ దగ భజించుచు ఘనుఁ డై.

౨౨౦.

గీ. అఘహరణహరివంశకథాశ్రయంబు

నాత్మపుత్రగుణస్తవనాంకితంబు

నైనయీ కావ్యమునకు మహాప్రసిద్ధి

యిచ్చుఁ గావుతఁ గరుణ లక్ష్మీశ్వరుండు.

౨౨౧.

కా. క్రిరాజేంద్రగురూత్తమాన్వయజనుర్విఖ్యాతసౌభాగ్య సో
 మారాఘ్యప్రభునత్కృతాచతురమత్యానీతఫాలాక్ష భ
 క్త్యరబ్ధవ్యపగూహనాతిసుఖితాత్తాప్తక్షమాశాంతిన
 ద్వైరాగ్యోదయ బోధముఖ్య బహునంతానప్రసిద్ధుం డిలన్.

అ-అ-

క. వరచామరమిషవృతది

క్రూరటిశ్రుతకీర్తిసామ్యకామ్యత్కృతిగో
 చరితాఖిలవిద్యత్కుం
 జరకర్ణుడు కర్ణు డీగిచాతుర్యమునన్.

అ-అ3

వనమయూరము. భృత్యజనపోషణుడు పింగళిపురాంకా
 మాత్యకులభూషణుడు మార్దవమహీయ
 స్సత్యశుచిభాషణుడు సాధుజనతానం
 పత్యుదయపోషణుడు భవ్యకృపపేర్తిన్.

అ-అ4.

గద్యము. ఇది నిఖిలసూరిలోకాంగీకారతరంగితకవిత్వవైభవ పింగళియమర
 నార్యతనూభవ సౌజన్యజేయ సూరయనామధేయ ప్రణీతంబైన ప్రభా
 వతీప్రద్యుమ్నం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ బరిపూర్ణ
 భావభాసురం బయినపంచమాశ్వాసము.

సంపూర్ణము.

26791
 2373